

Тертишний А.П.

КВІТКОВІ РОСЛИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ ЧАСТИНА 2

Методичні рекомендації для здобувачів
освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності
Н1 Агрономія (Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство)

**Київ
2026**

УДК 582:001.4:582.4/9:633:634:635

Т 35

*Рекомендувала до друку вчена рада агробіологічного факультету НУБіП
України.*

Протокол № 10 від 22.06.2026 року.

Автор:

Тертишний А.П., кандидат біологічних наук, доцент кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції НУБіП України

Рецензенти:

Завгородній В.М., кандидат сільськогосподарських наук, доцент, декан агробіологічного факультету НУБіП України;

Дубчак М.Ю., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції НУБіП України.

Т 35 Тертишний А.П.

Квіткові рослини Лісостепу України. Частина 2: Методичні рекомендації для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності Н1 Агрономія (Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство). Київ: Видавництво Ліра-К, 2026. 163 с.

ISBN 978-617-7606-01-9

Зміст методичних рекомендацій відповідає навчальній дисципліні «Ботаніка». Вони розроблені для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю Н1 Агрономія (Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство) у закладах вищої освіти. У частині 2 методичних рекомендацій подано коротку характеристику Лісостепу України, а також новітні дані щодо систематики двох родин та одного порядку квіткових рослин цієї зони. Систематична приналежність зазначених таксонів відповідає системі APG IV. Наведено опис морфологічних особливостей для 44 видів квіткових рослин.

Методичні рекомендації будуть корисними здобувачам та викладачам закладів вищої освіти.

УДК 582:001.4:582.4/9:633:634:635

ISBN 978-617-7606-01-9

© Тертишний А.П., 2026
© Видавництво Ліра-К, 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	7
Запитання для самоконтролю	12
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА КВІТКОВИХ РОСЛИН ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	13
Запитання для самоконтролю	55
РОЗДІЛ 3. ОПИС КВІТКОВИХ РОСЛИН ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	56
<i>Juncus articulatus</i> – Ситник членистий.....	56
<i>Juncus atratus</i> – Ситник темноцвітий.....	58
<i>Juncus bufonius</i> – Ситник жаб'ячий.....	60
<i>Juncus conglomeratus</i> – Ситник скупчений.....	62
<i>Juncus effusus</i> – Ситник розлогий.....	64
<i>Juncus inflexus</i> – Ситник пониклий.....	66
<i>Luzula multiflora</i> – Ожика багатоквітова.....	68
<i>Luzula pallescens</i> – Ожика бліда.....	70
<i>Luzula pilosa</i> – Ожика волосиста.....	72
<i>Brachypodium pinnatum</i> – Куцоніжка пірчаста.....	74
<i>Brachypodium sylvaticum</i> – Куцоніжка лісова.....	76
<i>Bromus inermis</i> – Стоколос безостий.....	78
<i>Bromus tectorum</i> – Стоколос покрівельний.....	80
<i>Glyceria fluitans</i> – Лепешняк плаваючий.....	82
<i>Glyceria maxima</i> – Лепешняк великий.....	84
<i>Melica nutans</i> – Перлівка поникла.....	86
<i>Melica picta</i> – Перлівка ряба.....	88
<i>Melica transsilvanica</i> – Перлівка трансільванська.....	90
<i>Nardus stricta</i> – Білоус стиснутий, мичка.....	92
<i>Agrostis canina</i> – Мітлиця собача.....	94
<i>Agrostis gigantea</i> – Мітлиця велетенська.....	96
<i>Agrostis stolonifera</i> – Мітлиця повзуча.....	98
<i>Agrostis capillaris</i> – Мітлиця тонка.....	100
<i>Calamagrostis arundinacea</i> – Куничник очеретяний.....	102
<i>Calamagrostis canescens</i> – Куничник сіруватий.....	104
<i>Calamagrostis epigejos</i> – Куничник наземний.....	106
<i>Calamagrostis stricta</i> – Куничник прямий, к. непомітний.....	108
<i>Corynephorus canescens</i> – Булавоносець сіруватий.....	110

<i>Anthoxanthum odoratum</i> – Пахуча трава звичайна.....	112
<i>Hierochloe odorata</i> – Чаполоч пахуча.....	114
<i>Hierochloe repens</i> – Чаполоч повзуча.....	116
<i>Koeleria glauca</i> – Кипець сизий.....	118
<i>Koeleria macrantha</i> – Кипець великоцвітій.....	120
<i>Koeleria pyramidata</i> – Кипець великий.....	122
<i>Briza media</i> – Трясучка середня.....	124
<i>Catabrosa aquatica</i> – Катаброза водяна.....	126
<i>Cynosurus cristatus</i> – Гребінник звичайний.....	128
<i>Dactylis glomerata</i> – Грястиця збірна.....	130
<i>Deschampsia cespitosa</i> – Щучник дернистий.....	132
<i>Holcus lanatus</i> – Медова трава шерстиста.....	134
<i>Holcus mollis</i> – Медова трава м'яка.....	136
<i>Festuca arundinacea</i> – Костриця очеретяна.....	138
<i>Festuca beckeri</i> – Костриця Беккера.....	140
<i>Festuca gigantea</i> – Костриця велетенська.....	142
<i>Festuca ovina</i> – Костриця овеча.....	144
<i>Festuca pratensis</i> – Костриця лучна.....	146
<i>Festuca rubra</i> – Костриця червона.....	148
<i>Festuca rupicola</i> – Костриця борозниста.....	150
Запитання для самоконтролю	153
Список латинських назв рослин	154
Список українських назв рослин	156
Список використаних джерел	158

ПЕРЕДМОВА

У зв'язку з глобальним потеплінням та зменшенням біологічного різноманіття планети важливого значення набуває завдання раціонального використання й охорони рослинних ресурсів України. Природна флора Лісостепу відзначається значною кількістю видів рослин, переважно трав'яних із різними еколого-біологічними ознаками. Серед них трапляються представники південніших регіонів, зокрема степів: астрагал шерстистоквітковий (*Astragalus dasyanthus* Pall.), осока низька (*Carex humilis* Leyss.), ковила волосиста (*Stipa capillata* L.), ковила пірчаста (*S. pennata* L.) та ін., а також північніших поліських: верес звичайний (*Calluna vulgaris* (L.) Hull), грушанка зеленоцвіта (*Pyrola chlorantha* Sw.), грушанка мала (*P. minor* L.), грушанка круглолиста (*P. rotundifolia* L.), чорниця (*Vaccinium myrtillus* L.), брусниця (*V. vitis-idaea* L.) та ін. За рослинним покривом цю зону поділяють на три частини: Подільсько-Середньопридніпровську, Лівобережнопридніпровську та Середньоросійську. Особливістю Лісостепу є чергування степових та лісових ділянок. Лісова рослинність зазвичай представлена на вододілах широколистяними лісами (дубовими, грабово-дубовими та ін.), степова – на крутих схилах пагорбів, балок і річкових долин Волино-Подільської області підвищених рівнин. Лучні степи й остепнені луки трапляються на заповідних територіях і крутих схилах та відслоненнях. Отже, Лісостеп України відзначається присутністю видів із різною історією розвитку й походження, а рослинний покрив – багатством і різноманітністю.

Нині сільське господарство України ведеться комплексно, тому важливим є системне вивчення рослинного світу, зокрема квіткових рослин та практичного використання. І саме тому важливого значення набувають методичні рекомендації, що допомагають визначити рослини й здійснити перший крок до їхнього вивчення та практичного використання, а у випадку покритонасінних – ще й з'ясувати положення таксонів у системі APG IV (2016) та їхні назви, відповідно до новітніх номенклатурних досліджень (COL, NPGS, POWO).

У методичних рекомендаціях подано характеристики основних видів квіткових рослин Лісостепу України. Опис кожного виду містить латинську назву, морфологічну характеристику, належність до еколого-ценотичної групи, відношення до трофності, світла, водного режиму, інформацію про природоохоронний статус (Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин..., 2012; Перелік видів рослин..., 2021), основну біоморфу, тривалість великого життєвого циклу, основні типи вегетації, типи надземних пагонів, типи підземних пагонів, екобіоморфу (біологічний тип) за К. Раункієром (Raunkiaer, 1937), ареалогічну формулу (Meusel, Jäger, Weinert, 1965), господарське використання, поширення у світі (Флора України, 1938–1965; Екофлора України, 2000–2010) і на території України (Определитель высших растений Украины, 1987) та рисунок рослини. Подано основні рослини-індикатори лісорослинних умов. Рослини розташовані в алфавітному порядку в межах родів, роди – у межах родин, а родини – у межах порядків. Порядки розміщені згідно з системою APG IV (2016), латинські назви рослин та їхні синонімічні назви подані відповідно до POWO, українські назви таксонів – згідно з «Определителем высших растений

Украины, 1987», синонімічні назви родин і порядків – згідно з James L. Reveal (2012), таксономічний склад родин та синоніміку родів – згідно з NPGS та AP Web. Увага акцентувалась на родах, види яких наведені в методичних рекомендаціях. Синоніми подані в круглих дужках, а ймовірні й можливі синонімічні назви – у квадратних. Назви таксонів вищого рангу, що містять описані види, виділені жирним шрифтом.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Відповідно до удосконаленої схеми фізико-географічного районування України лісостепова зона займає територію від західних відрогів Середньоросійської височини на північному сході до передгір'їв Карпат на південному заході. Її південна межа розташована на північ від Великої Михайлівки, Ширяєвого, проходить через Першотравневе, на північ від Новоукраїнки, Кропивницького, через Знам'янку, Онуфрієвку, уздовж річки Ворскла на Кобеляки, Нові Санжари, на північ від Краснограда, через Балаклію, уздовж річки Оскіл до Російської Федерації, а північна – через Рава-Рурську, Жовкву, Львів, Золочів, Кременець, Шепетівку, Полонне, Чуднів, Батурин, Кролевець, Глухів (Маринич та ін., 2003).

Загальна площа лісостепової частини України – 202 тис. км², що становить близько 34% площі України. Ця територія відзначається неоднорідністю в орографічному та кліматичному аспектах, а рельєф сильно розчленований. У межах зони на Правобережжі розташовані Волинська височина, Західно-Подільське плато, Східне Поділля та Придніпровська височина. Лівобережна частина зони розташована на Дніпровській низинній рівнині, що відповідає Дніпровсько-Донецькій тектонічній западині. Низинна терасова рівнина містить систему великих древніх терас Дніпра. На сході лісостепова зона займає відроги Середньоросійської височини.

У зв'язку з особливостями циркуляції повітряних мас та переважанням у межах України західних вітрів, континентальність клімату збільшується з заходу на схід, що в першу чергу відображається в зменшенні середньорічної норми опадів. Так у центральній частині їхня кількість складає 550 мм і не перевищує 450 мм на південному сході. Сумарна радіація за рік дорівнює 102 ккал/см² на заході та 107 ккал/см² на сході, а радіаційний баланс – 47 ккал/см².

Континентальність клімату впливає на тривалість періоду наростання температур від 5 °С до 15 °С, що найбільше проявляється на заході зони та дорівнює біля Тернополя 100–110 днів, Києва – 99 днів, на Лівобережжі – 80–90 днів. Зважаючи на це, на заході зони створюються найсприятливіші умови для вегетації рослин, ніж на сході Лісостепу. Річки Лісостепу відносяться до басейнів Західного Бугу, Дністра та Південного Бугу. Центральна частина Лісостепу знаходиться в басейні Дніпра й має найгустішу річкову мережу – 0,24 км/км², що наближається до відповідного показника на Придніпровській височині – 0,2 км/км². На Лівобережжі дрібні річки утворюють ліву частину басейну Дніпра та басейн Сіверського Дінця і густота річкової мережі дещо менша й складає 0,15 км/км². Густота річкової мережі на Лівобережжі корелює в основному з поширенням соснових та широколистяно-соснових лісів, приурочених до борових терас річок.

Загальний розподіл лісів Лісостепу залежить у першу чергу від кількості опадів, що відображає коефіцієнт зволоженості. У межах лісостепової зони він змінюється від сходу на захід. Так, на Лівобережжі найменше зволоження біля Кременчуга (до 1,2), а на півночі – 1,6 (Попов, Ланько, 1958). На заході Лісостепу, у районі Львова коефіцієнт зволоження дорівнює 2,8, для Тернополя

– 2,6, для Хмельницького та півночі центральної частини Лісостепу – 2,0, для Вінниці – 1,8, а на південь зменшується до 1,4.

Під широколистяними лісами Лісостепу розвинуті всі підтипи сірих лісових ґрунтів. Чорноземи сформувались під різнотравно-ковиловими степами, що частково вкрились у середині антропогену лісами й змінились чорноземами опідзоленими та темно-сірими опідзоленими ґрунтами. На других борових тересах річок утворюються дерново-підзолисті ґрунти, що оглеюються на понижених елементах рельєфу. Природні умови Лісостепу достатньо сприятливі для соснових та широколистяно-соснових лісів, що мають складні взаємовідносини з широколистяними лісами та є зональним типом рослинності для цієї зони. Широколистяно-соснові ліси природнього й штучного походження мають тут найвищу продуктивність.

Лісостепова зона розташована на південь від Українського Полісся, є Середньодніпровською підпровінцією Східно-Європейської лісостепової провінції. У минулому для неї були характерними лучні степи на типових малогумусних, місцями чорноземах вилугованих. Цілинні лучні степи збереглися лише в заповідниках, зокрема в степовому природному заповіднику “Михайлівська цілина”. У травостої цілинних лучних степів домінують ковила волосиста (*Stipa capillata* L.), ковила пірчаста (*Stipa pennata* L.), ковила вузьколиста (*Stipa tirsia* Steven), костриця борозниста (*Festuca rupicola* Neuff.), кипець гребінчастий (*Koeleria pyramidata* (Lam.) P.Beauv.). Трапляються також осока низька (*Carex humilis* Leyss.), гадючник звичайний (*Filipendula vulgaris* Moench), конюшина гірська (*Trifolium montanum* L.) тощо.

У правобережному Лісостепу ліси представлені грабово-дубовими та дубовими, а в лівобережному – кленово-липово-дубовими й дубовими. Грабово-дубові ліси відзначаються складною структурою, зокрема перший ярус формує дуб звичайний (*Quercus robur* L.) із участю ясена звичайного (*Fraxinus excelsior* L.), у другому ярусі домінує граб звичайний (*Carpinus betulus* L.) із участю клена гостролистого або звичайного (*Acer platanoides* L.), інколи й з участю клена несправжньо-платанового або явіра (*Acer pseudoplatanus* L.) тощо. Підлісок формує ліщина звичайна (*Corylus avellana* L.), бруслина бородавчаста (*Euonymus verrucosus* Scop.) та європейська (*E. europaeus* L.), свидина кров'яна (*Cornus sanguinea* L.) тощо. Трав'яний ярус представляють осока волосиста (*Carex pilosa* Scop.), зірочник ланцетоподібний (*Stellaria holostea* L.), просянка розлога (*Milium effusum* L.), яглиця звичайна (*Aegopodium podagraria* L.), маренка пахуча (*Asperula graveolens* M. Bieb. ex Schult. & Schult.f.), фіалка Рейхенбаха (*Viola reichenbachiana* Jord. ex Boreau) тощо.

Кленово-дубові ліси трапляються переважно в східній частині Лісостепу. За своїм складом вони подібні до попередніх, проте в другому деревному ярусі домінує не граб звичайний (*Carpinus betulus*), а клен гостролистий або звичайний (*Acer platanoides*) та липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.). Чисті дубові ліси віддають перевагу темно-сірим опідзоленим ґрунтам та чорноземам опідзоленим, а також трапляються в балках північної частини степової зони утворюючи байрачні ліси.

Долини річок Лісостепу відзначаються заплавленими лісами переважно з дуба звичайного (*Quercus robur*), ясена звичайного (*Fraxinus excelsior*), в'яза

гладенького (*Ulmus laevis* Pall.), тополі чорної (*Populus nigra* L.), верби білої (*Salix alba* L.).

Луки за видовим складом відзначаються різноманітністю й трапляються в долинах річок. Серед них домінують справжні злаково-різнотравні луки. Луки трапляються переважно на підвищеннях заплав лівобережних річок. Серед них переважають справжні та остепнені луки, а також поширені й болотисті. Справжні луки краще представлені в заплавах річок північної частини Лісостепу (Сейм, Рось, Удай), а остепнені – у південній.

Серед справжніх лук на незасолених ділянках заплав переважають луки китника лучного (*Alopecurus pratensis* L.) та костриці лучної (*Festuca pratensis* Huds.). Ці луки відзначаються густим травостоєм у якому значну роль також відіграють костриця східна (*Festuca arundinacea* Schreb.), келерія Делявіня (*Koeleria delavignei* Czern. ex Domin), бекманія звичайна (*Beckmannia eruciformis* (L.) Host), мітлиця виноградникова (*Agrostis vinealis* Schreb.), стоколос безостий (*Bromus inermis* Leyss.), осока рання (*Carex praecox* Schreb.) тощо.

У Лівобережному Лісостепу значне поширення мають засолені луки. На рівнинних ділянках та пологих схилах із солончакуватими ґрунтами їх формує костриця східна (*Festuca arundinacea*), а також у травостої трапляються осока розсунута (*Carex distans* L.), тонконіг вузьколистий (*Poa angustifolia* L.), покісниця розставлена (*Puccinellia distans* (Jacq.) Parl.), лядвенець український (*Lotus corniculatus* L.), ситник Жерара (*Juncus gerardii* Loisel.), китник тростиниловий (*Alopecurus arundinaceus* Poir.) тощо.

Остепнені луки лісостепових заплав представлені кострицею борознистою (*Festuca rupicola* Neuff.), мітлицею виноградниковою (*Agrostis vinealis*), келерією Делявіня (*Koeleria delavignei*) і формуються внаслідок випасу. Ці луки відзначаються невисоким середньощільним травостоєм. Поряд із кострицею борознистою (*Festuca rupicola*) в травостої співдомінує келерія Делявіня (*Koeleria delavignei*), кипець гребінчастий (*Koeleria pyramidata* (Lam.) P.Beauv.), мітлиця виноградникова (*Agrostis vinealis*). На цих луках зростає роль бобових, зокрема люцерни хмелеподібної (*Medicago lupulina* L.), конюшини гірської (*Trifolium montanum* L.) тощо, а серед травостою трапляються як лучні, так і степові види. Остепнені луки з домінуванням мітлиці виноградникової (*Agrostis vinealis*) добре представлені в заплавах річок Псел і Сейм і значно менше в заплавах річок Ворскла й Сула.

Болотисті луки Лісостепу відзначаються переважанням угруповань бекманії звичайної (*Beckmannia eruciformis*), що витримує неначне засолення ґрунтів. Трапляються переважно в центральній частині заплав. Травостій формують осоки гостра (*Carex acuta* L.) та гостроподібна (*C. acutiformis* Ehrh.), бобівник трилистий (*Menyanthes trifoliata* L.), бекманія звичайна (*Beckmannia eruciformis*) тощо. Інколи трапляються луки з переважанням тонконогу болотного (*Poa pratensis* L.) та мітлиці повзучої (*Agrostis stolonifera* L.). У перезволожених зниженнях, де застоюється вода, трапляються угруповання з домінуванням бульбокомиша морського (*Bolboschoenus maritimus* (L.) Palla).

За природними умовами Донецька височина відноситься до Лісостепу, хоча й розташована в степовій зоні. Вона відзначається присутністю лучних степів і варіанту різнотравно-типчаково-ковилових степів. На цій території

збереглося досить багато байрачних лісів та значно менше водороздільних із дуба звичайного (*Quercus robur*) та липи серцелистої (*Tilia cordata*) зі значною участю ясена звичайного (*Fraxinus excelsior*). Донецький лісостеп відзначається ізольованим траплянням граба звичайного (*Carpinus betulus*) і цілого ряду трав'яних рослин, властивим широколистяним лісам та відмежованих від основних ареалів.

У заплавах річок Лісостепу трапляються евтрофні й багаті на мінеральні солі алкалітрофні болота, а на терасах Лівобережжя поширена лучна та галофільна рослинність.

За багатством лісорослинних умов ліси України поділяють на такі групи: А – бідні (бори), В – відносно бідні (субори), С – відносно багаті (судіброви), D – багаті (діброви). Кожна наведена група за характером зволоження поділяється на: 1 – сухі, 2 – свіжі, 3 – вологі, 4 – сирі та 5 – заболочені. Поєднання багатства лісорослинних умов і характеру зволоження дозволяє визначити тип лісу, що є сукупністю однорідних ділянок лісу за характером рослинності, ґрунтів та інших факторів навколишнього середовища (А₁ – сухий бір, А₂ – свіжий тощо), а також характеризується певними умовами зростання деревних і трав'яних рослин, що важливо не лише для ведення лісового господарства, але й для визначення й збирання корисних рослин лісів.

Представленість рослин-індикаторів у трав'яному покриві відповідного типу лісорослинних умов позначається римськими цифрами: I – представленість незначна (до 20%), II – представленість від значної до середньої (21–40%), III – представленість вагома (41–60%), IV – представленість досить вагома (61–80%), V – рослина переважає (81–100%).

Кожна окрема група лісорослинних умов має свої характерні особливості.

Бір формують чисті соснові насадження або соснові насадження з незначною участю берези. Чагарники, зазвичай, відсутні, а напівчагарники представлені такими видами, як дрід красильний (*Genista tinctoria* L.) та верес звичайний (*Calluna vulgaris* (L.) Hull). Трав'яний покрив представлений слабо, а його різноманітність залежить від рівня зволоження. У сухих борах важливу роль відіграє лишайник кладонія оленяча (*Cladonia rangiferina* (L.) Weber ex F.H.Wigg.), а у свіжих – зелені мохи: плевроцій Шребера (*Pleurozium schreberi* (Willd. ex Brid.) Mitt.), дикран зморшкуватий (*Dicranum polysetum* Sw.) тощо, інколи створюючи суцільний покрив. Також представлені трав'яні рослини – цмин пісковий (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench), чебрець повзучий (*Thymus serpyllum* L.), нечуй-вітер волохатенький (*Pilosella officinarum* Vaill.), очиток їдкий (*Sedum acre* L.), котячі лапки дводомні (*Antennaria dioica* (L.) Gaertn.), мучниця звичайна (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng.), кипець сизий (*Koeleria glauca* (Spreng.) DC.), костриця овеча (*Festuca ovina* L.), біловус стиснутий (*Nardus stricta* L.). У вологих борах трапляється чорниця (*Vaccinium myrtillus* L.). Бори займають найбідніші ґрунти – дерново-слабопідзолисті на потужному шарі піщаних відкладів, віддаючи перевагу дюнным піднесенням, гривам та піщаним терасам річок.

Субори – найпоширеніша група соснових лісів. Трапляються на відносно низькородючих ґрунтах легкого механічного складу: дерново-підзолистих глинисто-піщаних та супіщаних. У першому ярусі домінує сосна звичайна (*Pinus*

sylvestris), а другому – дуб звичайний (*Quercus robur*), береза повисла (*Betula pendula*), осика (*Populus tremula* L.), а на вологих місцезростаннях – вільха клейка (*Alnus glutinosa*). Чагарниковий ярус представлений слабо. Його формують горобина звичайна (*Sorbus aucuparia* L.), бруслина бородавчаста (*Euonymus verrucosus* Scop.) та європейська (*E. europaeus* L.), жостір проносний (*Rhamnus cathartica* L.) тощо. Трав'яний ярус багатший. Його формують орляк звичайний (*Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn), буквиця лікарська (*Stachys officinalis* (L.) Trevis.), конвалія звичайна (*Convallaria majalis* L.), брусниця (*Vaccinium vitis-idaea* L.), костяниця (*Rubus saxatilis* L.), суниці лісові (*Fragaria vesca* L.), перстач білий (*Potentilla alba* L.), сон широколистий (*Anemone rhodopaea* (Stoj. & Stef.) Stoj. & Stef.), купина пахуча (*Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce), костриця овеча (*Festuca ovina*), куничник наземний (*Calamagrostis epigeios* (L.) Roth), перлівка поникла (*Melica nutans* L.), осока рання (*Carex praecox* Schreb.), осока вереснякова (*Carex ericetorum* Pollich). У вологих суборах чорниця (*Vaccinium myrtillus*) утворює суцільний покрив.

Судіброви – хвойно-листяні ліси на відносно родючих ґрунтах (дерново-підзолисті супіщані або легко-суглинкові), що відзначаються багатоярусністю. Перший ярус формують сосна звичайна (*Pinus sylvestris*), ялина європейська (*Picea abies*), модрина європейська (*Larix decidua* Mill.), ялиця біла (*Abies alba*), другий – дуб звичайний (*Quercus robur*), береза повисла (*Betula pendula*), третій – клен гостролистий або звичайний (*Acer platanoides* L.), граб звичайний (*Carpinus betulus*), липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.), в'яз голий або в'яз гірський (*Ulmus glabra* Huds.), в'яз гладенький (*U. laevis* Pall.) тощо. Чагарниковий ярус формують ліщина звичайна (*Corylus avellana* L.) та з незначною участю – горобина звичайна (*Sorbus aucuparia* L.), бузина чорна (*Sambucus nigra* L.), бруслина бородавчаста (*Euonymus verrucosus*) та європейська (*E. europaeus*) тощо. Трав'яний ярус зазвичай добре розвинутий і відзначається різноманітністю. Поряд із типовими представниками суборів, такими як орляк звичайний (*Pteridium aquilinum*), костяниця (*Rubus saxatilis*), брусниця (*Vaccinium vitis-idaea*), медунка вузьколиста (*Pulmonaria angustifolia*), перстач білий (*Potentilla alba*), костриця овеча (*Festuca ovina*), суниці лісові (*Fragaria vesca*) тощо, тут трапляються й представники дібров – яглиця звичайна (*Aegopodium podagraria* L.), копитняк європейський (*Asarum europaeum* L.), медунка темна (*Pulmonaria obscura* Dumort.), зірочник гайовий (*Stellaria nemorum* L.), підмаренник запашний (*Galium odoratum* (L.) Scop.) тощо.

Діброви представлені листяними лісами на найродючіших лісових ґрунтах важкого механічного складу: темносіrim опідзоленими та чорноземними – й характеризуються складним деревостаном. У першому ярусі переважають дуб звичайний (*Quercus robur*), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*), клен несправжньоплатановий або явір (*Acer pseudoplatanus* L.), ялина європейська (*Picea abies*), ялиця біла (*Abies alba*), бук лісовий (*Fagus sylvatica*) – у гірських лісах Криму й Карпат. У другому – граб звичайний (*Carpinus betulus*), клен гостролистий або звичайний (*Acer platanoides*), клен польовий (*Acer campestre* L.), в'яз еліптичний (*Ulmus elliptica* K. Koch), в'яз голий або в'яз гірський (*U. glabra*), в'яз гладенький (*U. laevis*), в'яз граболистий (*U. minor* Mill.), липа серцелиста (*Tilia cordata*) тощо, чагарниковий ярус формують ліщина звичайна

(*Corylus avellana*), бруслина бородавчаста (*Euonymus verrucosus*) та європейська (*E. europaeus*) тощо.

Трав'яний ярус досить добре розвинутий і представлений тіньовитривалими рослинами: копитняк європейський (*Asarum europaeum*), яглиця звичайна (*Aegopodium podagraria*), зірочник ланцетоподібний (*Stellaria holostea* L.), підмаренник запашний (*Galium odoratum*), медунка темна (*Pulmonaria obscura* Dumort.), пшінка весняна (*Ficaria verna* Huds.), підлісник європейський (*Sanicula europaea* L.), купина багатоквіткова (*Polygonatum multiflorum* (L.) All.), тонконіг дібровний (*Poa nemoralis* L.), просянка розлога (*Milium effusum* L.), куцоніжка лісова (*Brachypodium sylvaticum* (Huds.) P.Beauv.), осока лісова (*Carex sylvatica* Huds.) тощо.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Які представники степів трапляються в Лісостепу України?
2. На які частини за рослинним покривом поділяють Лісостеп України?
3. Де трапляється степова рослинність на території Лісостепу України?
4. Через які населені пункти проходить південна межа Лісостепу України?
5. Через які населені пункти проходить північна межа Лісостепу України?
6. Який видовий склад засолених лук Лівобережного Лісостепу?
7. Який видовий склад остепнених лук лісостепових заплав?
8. Як змінюється континентальність клімату на території Лісостепу?
9. Які ґрунти розвинуті під широколистяними лісами Лісостепу?
10. Де збереглися цілинні лучні степи на території Лісостепу?

РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА КВІТКОВИХ РОСЛИН ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

ANGIOSPERMS

MAGNOLIIDS

ПОРЯДОК

POALES SMALL (*Aegilopaceae* Martinov, *Agrostidaceae* Bercht. & J. Presl, *Alopecuraceae* Martinov, *Andropogonaceae* Martinov, *Anomochloaceae* Nakai, *Anthoxanthaceae* Link, *Arundinaceae* Döll, *Arundinellaceae* Herter, *Asperellaceae* Link, *Avenaceae* Martinov, *Bambusaceae* Bercht. & J. Presl, *Bromaceae* Bercht. & J. Presl, *Cenchraceae* Link, *Chaeturaeae* Link, *Chloridaceae* Bercht. & J. Presl, *Chondrosaceae* Link, *Coleanthaceae* Pfeiff., *Cynodontaceae* Link, *Cynosuraceae* Link, *Echinariaceae* Link, *Ehrhartaceae* Link, *Eragrostidaceae* Herter, *Festucaceae* Spreng. in J. Sadler, *Glyceriaceae* Link, *Gramineae* Juss., *Holcaceae* Link, *Hordeaceae* Bercht. & J. Presl, *Laguraceae* Link, *Lepturaceae* Herter, *Loliaceae* Link, *Melicaceae* Martinov, *Miliaceae* Link, *Nardaceae* Martinov, *Olyraceae* Bercht. & J. Presl, *Ophiuraceae* Link, *Oryzaceae* Bercht. & J. Presl, *Panicaceae* Bercht. & J. Presl, *Pappophoraceae* Herter, *Parianaceae* Nakai, *Paspalaceae* Link, *Phalaridaceae* Link, *Pharaceae* Herter, *Phleaceae* Link, *Saccharaceae* Bercht. & J. Presl, *Sesleriaceae* Döll, *Spartinaceae* Link, *Stipaceae* Bercht. & J. Presl, *Streptochaetaceae* Nakai, *Triticaceae* Link, *Zeaceae* A. Kern., *Zoysiaceae* Link)

РОДИНА

Juncaceae Juss., nom. cons.

РІД

Distichia Nees & Meyen

Juncus L. (*Microschoenus* C. B. Clarke)

ВИД

Juncus articulatus L. (*J. acutiflorus* var. *pallidiflorus* Schur, *Juncus adscendens* Host, *J. affinis* Gaudin, *J. alpinoarticulatus* subsp. *arthrophyllus* Reichgelt, *J. amblyocarpus* Rydb., *J. aquaticus* (L.) All., *J. aristiflorus* Clairv., *J. arthrophyllus* Brenner, *J. articulatus* f. *alpicola* (Asch. & Graebn.) Sóo, *J. articulatus* f. *alpigenus* (Schur) Sóo, *J. articulatus* f. *articulatus*, *J. articulatus* f. *macrocarpus* (Döll) Sóo, *J. articulatus* f. *natans* (Glück) Sóo, *J. articulatus* f. *pauciflorus* Sóo, *J. articulatus* f. *stolonifer* (Wohll.) Raymond, *J. articulatus* f. *submersus* (Glück) Sóo, *J. articulatus* f. *subobtusatus* (Asch. & Graebn.) Sóo, *J. articulatus* f. *viridiflorus* (Asch. & Graebn.) I.Grint., *J. articulatus* subsp. *Articulatus*, *J. articulatus* subsp. *macrocephalus* (Viv.) K.Richt., *J. articulatus* subsp. *nigritellus* (F.W. Schultz) K.Richt., *J. articulatus* subsp. *tatewakii* (Satake) Vorosch. ex A.K.Skvortsov, *J. articulatus* var. *adscendens* Beck, *J. articulatus* var. *aquaticus* L., *J. articulatus* var. *articulatus*, *J. articulatus* var. *brachycarpus* (Trab.) Maire, *J. articulatus* var. *cuspidatus* (Brenner) Maire, *J. articulatus* var. *fluitans* Wahlenb., *J. articulatus* var. *hylandri* Hämet-Ahti, *J. articulatus* var. *lindhardii* (Wiinst.) Wiinst., *J. articulatus* var. *littoralis* Patze, E.Mey.

& Elkan, *J. articulatus* var. *maritimus* G.Mey., *J. articulatus* var. *nigrescens* Lindem., *J. articulatus* var. *obtusatus* Engelm., *J. articulatus* var. *pallescens* Lindem., *J. articulatus* var. *setiformis* Patze, E.Mey. & Elkan, *J. articulatus* var. *stolonifer* (Wohll.) House, *J. articulatus* var. *subalpinus* Borbás, *J. bracteatus* Kit. ex Kanitz, *J. castelli* Tineo, *J. erecticulmis* G.H. Loos, *J. geniculatus* Schrank, *J. gussonei* Parl., *J. hylanderi* (Hämet-Ahti) Tzvelev & Glazkova, *J. isthmiacus* Neck., *J. lampocarpus* Ehrh. ex Hoffm., *J. lampocarpus* f. *brachycarpus* Trab., *J. lampocarpus* f. *gracilis* Montell, *J. lampocarpus* f. *maximus* Erdner, *J. lampocarpus* f. *nanus* Neuman, *J. lampocarpus* f. *natans* Glück, *J. lampocarpus* f. *nigrescens* Zapal., *J. lampocarpus* f. *parviflorus* Racib., *J. lampocarpus* f. *submersus* Glück, *J. lampocarpus* f. *viridans* Kneuck., *J. lampocarpus* f. *viridiflorus* Zapal., *J. lampocarpus* f. *viviparus* (Gaudin) Neuman, *J. lampocarpus* subsp. *macrocephalus* (Viv.) Rouy, *J. lampocarpus* subsp. *nigritellus* (F.W. Schultz) Nyman, *J. lampocarpus* subsp. *repens* (Sond.) Asch. & Graebn., *J. lampocarpus* subsp. *viviparus* Gaudin, *J. lampocarpus* var. *affinis* (Gaudin) Gaudin, *J. lampocarpus* var. *alpigenus* Schur, *J. lampocarpus* var. *alpinus* Spenn., *J. lampocarpus* var. *caespitosus* Zapal., *J. lampocarpus* var. *corymbosus* Neuman, *J. lampocarpus* var. *cuspidatus* Brenner, *J. lampocarpus* var. *erectus* Celak., *J. lampocarpus* var. *fluitans* W.D.J. Koch, *J. lampocarpus* var. *lindhardii* Wiinst., *J. lampocarpus* var. *littoralis* (Patze, E.Mey. & Elkan) Buchenau, *J. lampocarpus* var. *macrocarpus* Döll, *J. lampocarpus* var. *macrocephalus* (Viv.) Döll, *J. lampocarpus* var. *multiflorus* Lange, *J. lampocarpus* var. *nigritellus* (F.W. Schultz) Macreight, *J. lampocarpus* var. *pallidus* Schur, *J. lampocarpus* var. *parviflorus* (Racib.) Zapal., *J. lampocarpus* var. *patens* Ser. ex Gaudin, *J. lampocarpus* var. *pauciflorus* Sond., *J. lampocarpus* var. *prolifer* Parl., *J. lampocarpus* var. *repens* Sond., *J. lampocarpus* var. *salinus* Schur, *J. lampocarpus* var. *senescens* Buchenau, *J. lampocarpus* var. *stolonifer* (Wohll.) Asch. & Graebn., *J. lampocarpus* var. *suberectus* Spenn., *J. lampocarpus* var. *subobtusus* Neuman, *J. lampocarpus* var. *viviparus* Schur, *J. longicapsularis* Chevall., *J. macrocephalus* Viv., *J. multicapitatus* Schult. & Schult.f., *J. nigritellus* D. Don, *J. olympicus* Schott, Nyman & Kotschy, *J. polycephalus* D. Don ex Hook., *J. stolonifer* Wohll., *J. subarticulatus* Zak. & Novopokr., *J. subarticulatus* Zakirov & Novopokr., *J. supinus* var. *nigritellus* F.W. Schultz, *J. tatewakii* Satake, *J. tricephalus* J.Gay ex Laharpe, *J. vallis-demonis* Lojac., *Phylloschoenus lampocarpus* (Ehrh. ex Hoffm.) Fourr., *Tristemon falcatum* Raf.)

ПІДВИД

J. a. subsp. *limosus* (Vorosch.) Vorosch.

ВИД

***Juncus atratus* Krock.** (*J. a.* f. *divaricatus* (Heuffel) Sóo, *J. a.* f. *fuscescens* Racib., *J. a.* f. *hungaricus* Borbás, *J. melananthos* Rchb., *J. septangulus* Peterm., *J. sylvaticus* f. *divaricatus* Heuffel)

***Juncus bufonius* L.** (*J. aletaiensis* K.F., *J. bilineatus* Gand., *J. bufonius* f. *alpinus* (Schur) I.Grint., *J. bufonius* f. *bracteatus* Pamp., *J. bufonius* f. *bufonius*, *J. bufonius* f. *divaricatus* Racib., *J. bufonius* f. *filiformis* Klinge, *J. bufonius* f. *giganteus* (Asch. & Graebn.) Nyár., *J. b.* f. *scoparius* (Asch. & Graebn.) Nyár., *J. b.* subsp. *juzepczukii*

(V.I.Krecz. & Gontsch.) Sóo, *J. b.* var. *alpinus* Schur, *J. b.* var. *bufonius*, *J. b.* var. *capillaris* Rchb., *J. b.* var. *compactus* Celak., *J. b.* var. *congestus* Wahlenb., *J. b.* var. *dolichophyllus* Zapal., *J. b.* var. *filiformis* Lojac., *J. b.* var. *gracilis* St.-Amans, *J. b.* var. *gramineus* Lojac., *J. b.* var. *grandiflorus* Schult. & Schult.f., *J. b.* var. *juzepczukii* (V.I.Krecz. & Gontsch.) Vorosch., *J. b.* var. *laxus* Celak., *J. b.* var. *procerior* Roth, *J. b.* var. *pumilio* Griseb., *J. b.* var. *subauriculatus* Buchenau, *J. b.* var. *suffocatus* Lojac., *J. b.* var. *susianus* Nábelek, *J. b.* var. *tuberiferus* Krylov, *J. b.* var. *typicus* Husn., *J. bufonum* Bubani, *J. cespifolius* Raf., *J. congestus* S. Watson, *J. creticus* Raf., *J. divaricatus* Gilib., *J. erythropodus* V.I.Krecz., *J. fasciatus* Lojac., *J. istriacus* Gand., *J. juzepczukii* V.I.Krecz. & Gontsch., *J. leptocladus* Hayata, *J. plebeius* R.Br., *J. prolifer* Kunth, *J. pumilus* Raf., *Tenageia bufonia* (L.) Fourr.)

***Juncus conglomeratus* L.** (*J. communis* var. *conglomeratus* (L.) E.Mey., *J. conglomeratus* subsp. *subuliflorus* (Drejer) Nyman, *J. c.* var. *laxus* (Beck) I.Grint., *J. c.* var. *umbrosus* (Asch. & Graebn.) I.Grint., *J. effusus* f. *conglomeratus* (L.) Reichg., *J. e.* f. *conglomeratus* (L.) Reichgelt, *J. e.* subsp. *conglomeratus* (L.) Husn., *J. e.* var. *conglomeratus* (L.) Bosch, *J. glomeratus* Thunb., *J. leersii* T.Marsson, *J. l.* f. *subuliflorus* (Drejer) Neuman, *J. l.* f. *viridiflorus* (Buchenau) Buchenau, *J. l.* var. *laxus* Beck, *J. l.* var. *praeflorens* Ade & Vollm., *J. l.* var. *subuliflorus* (Drejer) Buchenau, *J. l.* var. *viridiflorus* Buchenau, *J. matthioli* Bubani, *J. subuliflorus* Drejer, *J. subuliflorus* f. *laxus* (Beck) Reichg., *J. subuliflorus* f. *leersii* (T.Marsson) Reichg., *J. subuliflorus* f. *leersii* Reichgelt, *J. subuliflorus* f. *praeflorens* (Ade & Vollm.) Reichg., *Tristemon glomeratum* Raf.)

***Juncus effusus* L.** (*J. bogotensis* Kunth, *J. b.* var. *compactus* (Hoppe ex Mert. & W.D.J. Koch) Farw., *J. communis* E.Mey., *J. c.* var. *effusus* (L.) E.Mey., *J. c.* var. *parviflorus* Rouy, *J. conglomeratus* var. *effusus* (L.) Kostel., *J. effusus* f. *prolifer* (Sond.) Hegi, *J. e.* f. *zebrinus* (André) Hegi, *J. e.* subsp. *effusus*, *J. e.* subsp. *fistulosus* (Guss.) K.Richt., *J. e.* var. *compactus* (Hoppe ex Mert. & W.D.J. Koch) Lej. & Courtois, *J. e.* var. *conglomeratus* (L.) Engelm., *J. e.* var. *dasyanthelus* K. Koch, *J. e.* var. *effusus*, *J. e.* var. *elatus* (Asch. & Graebn.) I.Grint., *J. e.* var. *fistulosus* (Guss.) Buchenau, *J. e.* var. *longibracteatus* A.Fern. & R.Fern., *J. e.* var. *macranthelus* K. Koch, *J. e.* var. *pauciflorus* Lej. & Courtois, *J. e.* var. *prolifer* Sond., *J. e.* var. *subglomeratus* DC., *J. e.* var. *subglomeratus* Lam. & DC., *J. fistulosus* Guss., *J. laevis* Wallr., *J. l.* var. *diffusus* Wallr., *J. lucens* Burnham, *J. luxurians* Colenso, *J. mauritanus* Bojer, *J. zebrinus* André)

ПІДВИД

J. e. subsp. *laxus* (Robyns & Tournay) Snogerup

J. e. subsp. *pacificus* (Fernald & Wiegand) Piper & Beattie

J. e. subsp. *solutus* (Fernald & Wiegand) Hämet-Ahti

***Juncus inflexus* L.** (*J. balticus* f. *pusillus* (Fr.) Neuman, *J. filiformis* f. *flaccidus* Borza & Nyár., *J. filiformis* f. *prostratus* Freiberg, *J. f.* var. *kulczynskii* Racib., *J. f.* var. *pluriflorus* Krylov, *J. f.* var. *pusillus* Fr., *J. f.* var. *transsilvanicus* (Schur) Nyman, *J. transsilvanicus* Schur, *J. trichodes* Steud.)

ПІДВИД

J. i. subsp. brachytepalus (Trautv. ex V.I.Krecz. & Gontsch.) Novikov

РІД

***Luzula* DC.** (*Ebingeria* Chrtek & Krísa, *Juncoides* Ség.)

ВИД

***Luzula multiflora* (Ehrh.) Lej.** (*Cyperella campestris* var. *multiflora* (Ehrh.) MacMill., *Gymnodes multiflora* (Ehrh.) Fourr., *Juncoides campestris* var. *multiflora* (Ehrh.) E.Sheld., *J. erecta* Boulger, *J. intermedia* (Thuill.) Rydb., *J. multiflora* (Ehrh.) Druce, *Juncus campestris* var. *multiflorus* Ehrh., *J. campestris* var. *tenuis* Retz., *J. erectus* Pers., *J. intermedius* Thuill., *J. multiflorus* (Ehrh.) Hoffm., *J. multiflorus* Ehrh., *J. nemorosus* Host, *Luzula ambigua* Sáo, *L. campestris* subsp. *carpetana* Rivas Mart., *L. c.* subsp. *erecta* P.Fourn., *L. c.* subsp. *multiflora* (Ehrh.) Buchenau, *L. c.* subsp. *multiflora* (Ehrh.) Schübl. & G. Martens, *L. c.* var. *acadiensis* Fernald, *L. c.* var. *columbiana* H.St.John, *L. c.* var. *groenlandica* Laest., *L. c.* var. *multiflora* (Ehrh.) Celak., *L. c.* var. *nemorosa* (Hornem.) Gaudin, *L. c.* var. *subspicata* Laest., *L. erecta* Desv., *L. e.* var. *pallens* Rouy, *L. intermedia* (Thuill.) Spenn., *L. intermedia* Figert, *L. i.* var. *multiflora* (Ehrh.) Spenn., *L. jilongensis* K.F.Wu, *L. multiflora* f. *umbrosa* Neuman, *L. m.* subsp. *multiflora*, *L. multiflora* subsp. *occidentalis* V.I.Krecz., *L. m.* subsp. *pyrenaica* (Sennen) P.Monts., *L. m.* subsp. *tenella* (E.Mey.) Kouharov, *L. m.* subsp. *thracica* Kouharov, *L. m.* var. *acadiensis* (Fernald) Fernald, *L. m.* var. *flexuosa* Beyer, *L. m.* var. *intermedia* Koidz., *L. m.* var. *multiflora*, *L. m.* var. *pallescent* Bluff & Fingerh., *L. m.* var. *pallida* Parl., *L. m.* var. *tenuis* Satake, *L. m.* var. *uliginosa* Gremli, *L. nemorosa* Hornem., *L. spicata* var. *tenella* E.Mey., *L. tenella* (E.Mey.) R.Hinterh. & J.Hinterh.)

ПІДВИД

L. m. subsp. *frigida* (Buchenau) V.I.Krecz.

L. m. subsp. *sibirica* V.I.Krecz.

ВИД

***Luzula pallescens* Sw.** (*Juncoides pallescens* (Sw.) Druce, *Juncus campestris* var. *lapponicus* Retz., *J. pallescens* Wahlenb., *Luzula campestris* subsp. *pallescens* (Sw.) Celak., *L. c.* subsp. *pulchella* (Sw.) Celak., *L. c.* var. *pallescens* (Sw.) Wahlenb., *L. erecta* subsp. *pallescens* (Sw.) Nyman, *L. e.* var. *micrantha* Schltld., *L. e.* var. *pallescens* (Sw.) Nolte ex Sond., *L. multiflora* subsp. *pallescens* (Sw.) Reichg., *L. m.* subsp. *pallescens* Reichgelt, *L. m.* var. *minor* Bluff & Fingerh., *L. m.* var. *pallescens* (Sw.) W.D.J. Koch, *L. m.* var. *arenaria* V.I.Krecz., *L. m.* var. *castanescens* K.F.Wu, *L. pallescens* var. *communis* V.I.Krecz., *L. p.* var. *pallescens*, *L. pallescens* var. *ruderalis* V.I.Krecz., *L. p.* var. *umbrosa* Celak., *L. pallidula* Kirschner)

***Luzula pilosa* (L.) Willd.** (*Juncoides pilosa* (L.) Kuntze, *J. nemorosus* Lam., *J. pilosus* L., *J. p.* subsp. *cymosus* Schrank, *J. p.* var. *vernalis* (Reichard) Pers., *J. vernalis* Reichard, *Luciola pilosa* (L.) Sm., *Luzula cechica* Domin, *L. nemorosa* Dulac, *L. pilosa*

f. *pallida* A.Dyring, *L. pilosa* f. *slendzinskii* Racib., *L. p.* var. *brevicapsula* Kožuharov, *L. p.* var. *simplex* Sond., *L. vernalis* (Reichard) DC., *Nemorinia vernalis* (Reichard) Fourr., *Pterodes pilosus* (L.) Börner)

РІД

Marsippospermum Desv.
Oxychloe Phil. (*Andesia* Hauman)
Patosia Buchenau
Rostkovia Desv.

РОДИНА

Poaceae Barnhart, nom. cons. (*Aegilopaceae* Martinov, *Agrostidaceae* Bercht. *Alopecuraceae* Martinov, *Andropogonaceae* Martinov, *Anomochloaceae* Nakai, *Anthoxanthaceae* Link, *Arundinaceae* Döll, *Arundinellaceae* Herter, *Asperellaceae* Link, Hort. *Avenaceae* Martinov, *Bambusaceae* Bercht. & J. Presl, *Bromaceae* Bercht. & J. Presl, *Cenchraceae* Link, *Chaeturaeae* Link, *Chloridaceae* Bercht. & J. Presl, *Chondrosaceae* Link, *Coleanthaceae* Pfeiff., *Cynodontaceae* Link, *Cynosuraceae* Link, *Echinariaceae* Link, *Ehrhartaceae* Link, *Eragrostidaceae* Herter, *Festucaceae* Spreng. in J. Sadler, *Glyceriaceae* Link, *Gramineae* Juss., *Holcaceae* Link, *Hordeaceae* Bercht. & J. Presl, *Laguraceae* Link, *Lepturaceae* Herter, *Loliaceae* Link, *Melicaceae* Martinov, *Miliaceae* Link, *Nardaceae* Martinov, *Olyraceae* Bercht. & J. Presl, *Ophiuraceae* Link, *Oryzaceae* Bercht. & J. Presl, *Panicaceae* Bercht. & J. Presl, *Pappophoraceae* Herter, *Parianaceae* Nakai, *Paspalaceae* Link, *Phalaridaceae* Link, *Pharaceae* Herter, *Phleaceae* Link, *Saccharaceae* Bercht. & J. Presl, *Sesleriaceae* Döll, *Spartinaceae* Link, *Stipaceae* Bercht. & J. Presl, *Streptochaetaceae* Nakai, *Triticaceae* Link, *Zeaceae* A. Kern., *Zoysiaceae* Link)

ПІРОДИНА

Anomochlooideae

ТРИБА

Anomochloaeae
Streptochaeteae

ПІРОДИНА

Pharoideae

ТРИБА

Phareae

ПІРОДИНА

Puelioideae

ТРИБА

Atractocarpeae

Guaduelleae

Puelieae

ВОР clade

ПІДРОДИНА

Oryzoideae

ТРИБА

Ehrharteae

Oryzeae

ПІДТРИБА

Oryzinae

Zizaniinae

ТРИБА

Phyllorachideae

Streptogyneae

ПІДРОДИНА

Bambusoideae

ТРИБА

Arundinarieae

ПІДТРИБА

Arundinariinae

ТРИБА

Bambuseae

ПІДТРИБА

Arthrostylidiinae

Bambusinae

Chusqueinae

Guaduinae

Hickeliinae

Melocanninae

Racemobambosinae

ТРИБА

Olyreae

ПІДТРИБА

Buergersiochloinae

Olyrinae
Parianinae

ПІДРОДИНА
Pooideae

ТРИБА
Ampelodesmeae
Brachyelytreae
Brachypodieae

РІД
Brachypodium P. Beauv. (*Brevipodium* Á. Löve & D. Löve, *Trachynia* Link, *Tragus* Panz.)

ВИД
Brachypodium pinnatum (L.) P.Beauv. (*Agropyron gracile* Chevall., *A. pinnatum* (L.) Chevall., *Avena laeta* Salisb., *Brachypodium abbreviatum* Dumort., *B. barrelieri* Roem. & Schult., *B. caespitosum* var. *collinum* Rchb., *B. cespitosum* Roem. & Schult., *B. constrictum* Hook.f., *B. contractum* C. Presl, *B. corniculatum* (Lam.) Dumort., *B. corniculatum* Lam., *B. genuense* (DC.) Roem. & Schult., *B. gracile* (Weigel) P.Beauv., *B. hickelii* Sennen ex St.-Yves, *B. intermedium* Schur, *B. pinnatum* f. *collinum* (Rchb.) Posp., *B. pinnatum* f. *gracile* (Weigel) Posp., *B. pinnatum* f. *minus* (Schur) Anghel & Beldie, *B. pinnatum* f. *patens* Merino & Roman, *B. pinnatum* subsp. *caespitosum* (Host) Hack., *B. pinnatum* subsp. *glauco-virens* Murb., *B. pinnatum* subsp. *gracile* (Leyss.) Soó, *B. pinnatum* subsp. *juzepczukii* Tzvelev, *B. pinnatum* subsp. *ligulatum* Buia, *B. pinnatum* subsp. *pinnatum*, *B. pinnatum* subsp. *rupestre* (Host) Schübl. & G. Martens, *B. pinnatum* var. *abbreviatum* (Dumort.) Asch. & Graebn., *B. pinnatum* var. *caespitosum* (Host) W.D.J. Koch, *B. pinnatum* var. *collinum* (Rchb.) Asch. & Graebn., *B. pinnatum* var. *glabratum* Spenn., *B. pinnatum* var. *glabrescens* Coss. & Germ., *B. pinnatum* var. *glabrum* Rchb., *B. pinnatum* var. *glomeratum* A.Zimm., *B. pinnatum* var. *gracile* (Leyss.) Asch. & Graebn., *B. pinnatum* var. *ligulatum* (Buia) Anghel & Beldie, *B. pinnatum* var. *megastachyum* R.Uechtr. ex Asch. & Graebn., *B. pinnatum* var. *minus* Schur, *B. pinnatum* var. *pubescens* Rchb., *B. pinnatum* var. *rupestre* (Host) Posp., *B. pinnatum* var. *rupestre* (Host) Rchb., *B. pinnatum* var. *setifolium* (Schur) Asch. & Graebn., *B. pinnatum* var. *villosissimum* Domin, *B. pinnatum* var. *villosum* Lej. & Courtois, *B. ponticum* Velen., *B. rupestre* (Host) Roem. & Schult., *B. rupestre* f. *abbreviatum* (Dumort.) Soó, *B. rupestre* subsp. *caespitosum* (Host) H.Scholz, *B. rupestre* var. *setifolium* (Schur) Soó, *B. scaberrimum* Wight & Arn. ex Hook.f., *B. setifolium* Schur, *B. sylvaticum* subsp. *gracile* (Weigel) Dumort., *B. tenerum* Velen., *B. tenorianum* Schult., *Bromus caespitosus* Host, *B. corniculatus* Lam., *B. fragilis* Schrank, *B. gracilis* Leyss., *B. gracilis* var. *pauper* Schrank, *B. pinnatus* L., *B. pinnatus* var. *gracilis* Lilj., *B. pinnatus* var. *tigurinus* Suter, *B. rupestris* Host, *B. strictus* Haller f., *B. tigurinus* Suter, *Festuca barrelieri* Ten., *F. genuensis* (DC.) Pollini, *F. gracilis* (Wiegand) Moench, *F. pinnata* (L.) Huds., *F. rupestris* (Mast.) Roth, *Tragus gracilis* (Weigel) B.D. Jacks., *T. pinnatus* (L.) Panz., *Triticum barrelieri* (Ten.) Kunth, *T.*

barrelieri (Ten.) Ten., *T. bromoides* Weber, *T. genuense* DC., *T. gracile* (Weigel) Brot., *T. gracile* Vill., *T. pinnatum* (L.) Moench, *T. pinnatum* var. *compositum* Parn., *T. pinnatum* var. *hirsutum* Parn., *T. pinnatum* var. *hispidum* Parn., *T. scaberrimum* Steud.)

***Brachypodium sylvaticum* (Huds.) P.Beauv.** (*Agropyron miserum* (Thunb.) Tanaka., *A. nubigenum* (Nees ex Steud.) Nees ex Koord., *A. sylvaticum* (Pollini) Chevall., *Brachypodium barbinode* Bercht. & Seidl, *B. fontanesii* Nees ex Hook.f., *B. formosanum* Hayata, *B. gaditanum* Talavera, *B. glabrum* Candargy ex Koidz., *B. glaucovirens* f. *intermedium* Degen, *B. gracile* f. *pubescens* Peterm., *B. gracile* var. *pubescens* Peterm., *B. hayatanum* Honda, *B. involutum* Buse, *B. kelungense* Honda, *B. kurilense* (Prob.) Prob., *B. laxum* Bercht. & Seidl, *B. manschuricum* Kitag., *B. miserum* Koidz., *B. miserum* subsp. *kurilense* (Prob.) Vorosch., *B. miserum* var. *miserrimum* Honda, *B. pinnatum* var. *sylvaticum* (Huds.) St.-Yves, *B. pratense* Keng ex Keng f., *B. pubescens* (Peterm.) Mussajev, *B. pubifolium* Hitchc., *B. rigidulum* Opiz & Bercht., *B. sylvaticum* f. *villosum* Hayek, *B. sylvaticum* subsp. *creticum* H.Scholz & Greuter, *B. sylvaticum* subsp. *dumosum* (Vill.) Tzvelev, *B. sylvaticum* subsp. *kurilense* Prob., *B. sylvaticum* subsp. *luzoniense* Hack., *B. sylvaticum* subsp. *pubescens* (Peterm.) Tzvelev, *B. sylvaticum* subsp. *sprygini* Tzvelev, *B. sylvaticum* var. *asperum* Hack., *B. sylvaticum* var. *balcanicum* Kit., *B. sylvaticum* var. *dumosum* (Vill.) Beck, *B. sylvaticum* var. *formosanum* (Hayata) Ohwi, *B. sylvaticum* var. *gaditanum* (Talavera) A.Galán, *B. sylvaticum* var. *glabratum* Czeaczott, *B. sylvaticum* var. *glabrescens* Coss. & Germ., *B. sylvaticum* var. *glabrum* Lej. & Courtois, *B. sylvaticum* var. *gracile* (Weigel) Keng, *B. sylvaticum* var. *involutum* (Buse) Jansen, *B. sylvaticum* var. *kelungense* (Honda) C.C.Hsu, *B. sylvaticum* var. *khasianum* Hook.f., *B. sylvaticum* var. *leiospicum* Hara, *B. sylvaticum* var. *longiaristatum* Hook.f., *B. sylvaticum* var. *luzoniense* (Hack.) Hara, *B. sylvaticum* var. *miserum* (Thunb.) Koidz., *B. sylvaticum* var. *multiflorum* Willk., *B. sylvaticum* var. *pilosum* Post, *B. sylvaticum* var. *prorepens* Asch. & Graebn., *B. sylvaticum* var. *psedodistachyum* Hook.f., *B. sylvaticum* var. *pseudodistachyon* Hook.f., *B. sylvaticum* var. *pubescens* Gray, *B. sylvaticum* var. *pubifolium* (Hitchc.) Jansen, *B. sylvaticum* var. *scabrum* Spenn., *B. sylvaticum* var. *sylvaticum*, *B. sylvaticum* var. *villosum* Spenn., *B. sylvaticum* var. *wattii* (C.B. Clarke) Hook.f., *B. wattii* C.B. Clarke, *Brevipodium sylvaticum* (Huds.) Á. Löve & D. Löve, *B. sylvaticum* var. *dumosum* (Vill.) P.Silva & Teles, *Bromus dumosus* Vill., *B. gracilis* Weigel, *B. pinnatus* Oeder, *B. silvaticus* J.F.Gmel., *B. sylvaticus* (Huds.) Lyons, *B. sylvaticus* (Huds.) Pollich, *B. triflorus* Ehrh., *Elymus nubigenus* (Nees ex Steud.) Á.Löve, *Festuca calamaria* Sm., *F. misera* Thunb., *F. nepalensis* Steud., *F. pinnata* var. *sylvatica* (Huds.) Huds., *F. sylvatica* Huds., *Poa misera* (Thunb.) Koidz., *P. quadriflora* Moench ex Steud., *P. remota* Fr. ex Nyman, *P. sabauda* Suter, *Polypogon miser* (Thunb.) Makino, *Schedonorus calamarius* (Sm.) P.Beauv., *Triticum barbinode* Tausch, *T. involutum* (Buse) Miq., *T. nubigenum* Steud., *T. sylvaticum* (Huds.) Moench, *T. teretiflorum* Wibel)

ПІДВИД

B. s. subsp. *glaucovirens* Murb.

ТРИБА

Bromeae

РІД

Anisantha K. Koch [*Bromus* L.]

Boissiera Hochst. ex Steud. (*Euraphis* (Trin.) Lindl., *Schnizleinia* Steud., nom. inval.,

Wiestia Boiss., nom. inval.), [*Bromus* L.]

Bromopsis (Dumort.) Fourr. [*Bromus* L.]

***Bromus* L.** (*Aechmophora* Steud., nom. inval., *Avenaria* Heist. ex Fabr., *Forasaccus*

Bubani, *Genea* (Dumort.) Dumort., *Libertia* Lej., *Michelaria* Dumort., *Serrafalcus*

Parl., *Sibertia* Steud., orth. var., *Stenofestuca* (Honda) Nakai, *Triniusia* Steud.,

Trisetobromus Nevski)

ПІДРІД

Bromus

Ceratochloa

Festucoides

ВИД

***Bromus inermis* Leyss.** (*Bromopsis inermis* (Leyss.) Holub, *B. inermis* subsp. *aristata* (Schur) Tzvelev, *B. inermis* subsp. *australis* (Zherebina) Tzvelev, *B. inermis* subsp. *reimannii* (Asch. & Graebn.) Dostál, *B. inermis* var. *aristata* (Schur) Tzvelev, *B. inermis* var. *hirta* (Drobow) Tzvelev, *B. inermis* var. *malzevii* (Drobow) Tzvelev, *B. inermis* var. *pellita* (Beck) Tzvelev, *Bromus erectus* Ledeb., *B. erectus* var. *laxus* (Hornem.) Döll, *B. erectus* var. *laxus* (Hornem.) Heynh., *B. glabrescens* Honda, *B. inermis* f. *aristatus* Drobow, *B. inermis* f. *bulbiferus* J.W.Moore, *B. inermis* f. *glabratus* Drobow, *B. inermis* f. *inermis*, *B. inermis* f. *laxus* (Hornem.) Junge, *B. inermis* f. *muticus* Drobow, *B. inermis* f. *pellitus* (Beck) Todor, *B. inermis* f. *proliferus* Louis-Marie, *B. inermis* f. *villosus* (Mert. & Koch) Fernald, *B. inermis* f. *villosus* (Mert. & W.D.J. Koch) Todor, *B. inermis* subsp. *australis* Zherebina, *B. inermis* subsp. *inermis*, *B. inermis* subsp. *reimannii* (Asch. & Graebn.) Soó, *B. inermis* subsp. *reimannii* Asch. & Graebn., *B. inermis* var. *aristatus* Schur, *B. inermis* var. *contractus* Röhl., *B. inermis* var. *divaricatus* Rohlena, *B. inermis* var. *flexuosus* Drobow, *B. inermis* var. *grandiflora* Rupr., *B. inermis* var. *hirsutus* Celak., *B. inermis* var. *hirtus* Drobow, *B. inermis* var. *inermis*, *B. inermis* var. *latifolia* Podp., *B. inermis* var. *laxus* (Hornem.) Griseb., *B. inermis* var. *macrostachys* Podp., *B. inermis* var. *magnificus* Podp., *B. inermis* var. *malzevii* Drobow, *B. inermis* var. *pellitus* Beck, *B. inermis* var. *pilosus* Freyn, *B. inermis* var. *podolicus* Zapal., *B. inermis* var. *reimannii* (Asch. & Graebn.) Soó, *B. inermis* var. *reimannii* Asch. & Graebn., *B. inermis* var. *subulatus* Trin. ex Rupr., *B. inermis* var. *villosus* (Mert. & Koch) Beck, *B. inopinatus* B.B.Brues & C.T.Brues, *B. latifolius* Kar. & Kir., *B. laxus* Hornem., *B. pseudoinermis* Schur, *B. pskemensis* Pavlov, *B. purpurascens* Turcz. ex Griseb., *B. reimannii* (Asch. & Graebn.) Asch. & Graebn., *B. tatewakii* Honda, *Festuca inermis* (Leyss.) DC., *F. inermis* var. *inermis*, *F. inermis* var. *villosa* Mert. & W.D.J. Koch, *F. leysseri* Moench, *F. poiformis* Pers., *F. poioides* Thuill., *F. rubra* subsp. *villosa* (Mert. & W.D.J. Koch) S.L.Liou, *F. speciosa* Schreb., *Forasaccus inermis* (Leyss.) Lunell, *Poa bromoides* (Leyss.) Mérat,

Schedonorus inermis (Leyss.) P.Beauv., *S. longifolius* Trin. ex Steud., *Zerna inermis* (Leyss.) Lindm., *Z. inermis* var. *malzevii* (Drobow) Tzvelev)

ПІДРІД
Neobromus
Nevskiella
Stenobromus

ВИД

***Bromus tectorum* L.** (*Anisantha pontica* K. Koch, *A. tectorum* (L.) Nevski, *A. tectorum* var. *hirsuta* (Regel) Tzvelev, *Bromus abortiflorus* St.-Amans, *B. australis* R.Br., *B. avenaceus* Lam., *B. dumetorum* Lam., *B. lateripronus* St.-Lag., *B. longipilus* Kumm. & Sendtn., *B. madritensis* var. *caucasica* Hack., *B. mairei* Sennen & Mauricio, *B. nutans* St.-Lag., *B. scabriflorus* Opiz, *B. setaceus* Buckley, *B. sterilis* Láng ex Kumm. & Sendtn., *B. sterilis* f. *ponticus* (K. Koch) Kuntze, *B. sterilis* var. *nudus* (Klett & Richt.) Kuntze, *B. sterilis* var. *tectorum* (L.) Kuntze, *B. tectorius* Dulac, *B. tectorum* f. *coloratus* Jansen & Wacht., *B. tectorum* f. *glabratus* (Spenn.) H.St.John, *B. tectorum* f. *nudus* (Klett & Richt.) H. St. John, *B. tectorum* f. *nudus* (Klett & Richt.) Hiitonen, *B. tectorum* subsp. *abortiflorus* (St.-Amans) K.Richt., *B. tectorum* subsp. *longipilus* (Kumm. & Sendtn.) K.Richt., *B. tectorum* subsp. *nudus* (Klett & Richt.) Piper & Beattie, *B. tectorum* subsp. *tectorum*, *B. tectorum* var. *A.* Hack., *B. tectorum* var. *australis* Godr., *B. tectorum* var. *floridus* Gremlí, *B. tectorum* var. *glaber* Coss. & Germ., *B. tectorum* var. *glabratus* Spenn., *B. tectorum* var. *hirsutus* Regel, *B. tectorum* var. *nudus* Klett & Richt., *B. tectorum* var. *oligostachys* Podp., *B. tectorum* var. *ponticus* (K. Koch) Asch. & Graebn., *B. tectorum* var. *pubescens* Schur, *B. tectorum* var. *robustus* Zapal., *B. tectorum* var. *rubescens* Rochel, *B. tectorum* var. *sirjaevii* Podp., *B. tectorum* var. *spiralis* Hack., *B. tectorum* var. *tectorum*, *B. tectorum* var. *triflorus* G.Mey., *B. tectorum* var. *umbrosus* Borbás, *B. tectorum* var. *velutinus* Ducommun, *B. tectorum* var. *villosus* G.Mey., *B. tectorum* var. *virens* Griseb., *Festuca tectorum* Jess., *Genea tectorum* (L.) Dumort., *Schedonorus tectorum* (L.) Fr., *Zerna mairei* (Hack.) Henrard, *Z. tectorum* (L.) Lindm., *Z. tectorum* (L.) Panz., *Z. tectorum* Nevski)

РІД
Ceratochloa DC. & P. Beauv. [*Bromus* L.]
Nevskiella Krecz. & Vved. [*Bromus* L.]

ТРИБА
Brylkinieae
Diarrheneae
Littledaleae
Lygeae
Meliceae

РІД

Glyceria R. Br. (*Devauxia* Kunth, nom. inval., *Exydra* Endl., *Heleochloa* Fr., nom. inval., *Hemibromus* Steud., *Hydrochloa* Hartm., *Hydropoa* (Dumort.) Dumort., *Nevroloma* Raf., *Plotia* Steud., nom. inval., *Porroteranthe* Steud.)

БИД

Glyceria fluitans (L.) R.Br. (*Desvauxia fluitans* P.Beauv. ex Kunth, *Festuca fluitans* L., *Festucaria heisteri* Fabr. ex Steud., *Glyceria acuminata* Schur, *G. denticulata* Dumort., *G. fluitans* subsp. *poiformis* Fr., *G. fluitans* var. *islandica* Á.Löve, *G. fluitans* var. *triticea* (Fr.) Andersson, *G. integra* Dumort., *Hydrochloa fluitans* (L.) Hartm., *Melica fluitans* (L.) Raspail, *Molinia fluitans* (L.) Hartm., *M. plicata* Hartm., *Panicularia brachyphylla* Nash, *P. fluitans* (L.) Kuntze, *Poa barrelieri* Biv., *P. fluitans* (L.) Scop.)

Glyceria maxima (Hartm.) Holmb. (*Catabrosa hydrophila* Link, *Exydra aquatica* (L.) Endl., *Festuca aquatica* (L.) Mutel, *Glyceria altissima* Garcke, *Glyceria aquatica* var. *scabra* Peterm., *Glyceria maxima* f. *acuta* (Peterm.) Soó, *Glyceria maxima* f. *scabra* (Peterm.) Soó, *Glyceria maxima* subsp. *micrantha* H.Scholz, *Glyceria spectabilis* Mert. & W.D.J. Koch, *Glyceria spectabilis* f. *acuta* Peterm., *Heleochloa aquatica* (L.) Drejer, *Heleochloa aquatica* (L.) Fr., *Hydrochloa aquatica* (L.) Hartm., *Hydropoa spectabilis* (Mert. & W.D.J. Koch) Dumort., *Melica aquatica* (L.) Weber ex P.Beauv., *Molinia maxima* Hartm., *Panicularia aquatica* (L.) Kuntze, *Poa aquatica* L.)

PIД

Lophochlaena Nees [*Pleuropogon* R. Br.]

Lyclochloa Sam.

Melica L. (*Beckeria* Bernh., *Bromelica* (Thurb.) Farw., *Claudia* Opiz, *Dalucum* Adans., *Verinea* Merino)

БИД

Melica nutans L. (*Aira nutans* Weber, *Dalucum nutans* Bubani, *Melica montana* Huds., *M. nutans* f. *fissurae* (Nyár.) Papp & Beldie, *M. nutans* subsp. *amurensis* Prob., *M. picta* f. *fissurae* Nyár., *Poa nutans* (L.) Clairv.)

Melica picta K. Koch (*M. nutans* var. *picta* (K. Koch) Griseb., *M. picta* f. *pilosa* Papp, *M. viridiflora* Czern.)

Melica transsilvanica Schur (*M. altissima* var. *transsilvanica* (Schur) Schur, *M. ciliata* subsp. *transsilvanica* (Schur) Celak., *M. ciliata* var. *lobata* (Schur) Papp & Beldie, *M. ciliata* var. *transsilvanica* (Schur) Hack., *M. interrupta* Schur, *M. lobata* Schur, *M. transsilvanica* subsp. *klokovii* Tzvelev)

PIД

Pleuropogon R. Br. (*Lepitoma* Steud., nom. inval.)

Schizachne Hack.

Triniochloa Hitchc.

ТРИБА

Nardeae

РІД

Nardus L. (*Natschia* Bubani)

ВИД

Nardus stricta L. (*N. glabriculumis* Sakalo, *N. stricta* var. *glabriculumis* (Sakalo) Tzvelev, *Natschia stricta* (L.) Bubani)

ТРИБА

Phaenospermateae

Poeae

ПІДТРИБА

Agrostidinae

РІД

Agrostis L. (*Agraulus* P. Beauv., *Agrestis* Bubani, *Anomalotis* Steud., *Candollea* Steud., *Decandolia* Bastard, *Didymochaeta* Steud., *Heptaseta* Koidz., nom. inval., *Neoschischkinia* Tzvelev, *Notonema* Raf., *Pentatherum* Nábelek, *Senisetum* Honda, *Trichodium* Michx., *Vilfa* Adans.)

ВИД

Agrostis canina L. (*Agraulus caninus* P.Beauv., *A. pallidus* (With.) Gray, *Agrestis canina* (L.) Bubani, *Agrostis affinis* Kunth, *A. alba* f. *aristata* Millsp., *A. alba* var. *aristata* Spenn., *A. alpina* Leyss., *A. arenaria* Schur, *A. arenosa* Schur, *A. canina* f. *canina*, *A. canina* f. *fasciculata* J.Rousseau, *A. canina* f. *pudica* (Döll) Jansen & Wacht., *A. canina* f. *varians* (Thuill.) Beldie, *A. canina* f. *vinealis* Beldie, *A. canina* subsp. *aspromontana* Brullo, Scelsi & Spamp., *A. canina* subsp. *canina*, *A. canina* subsp. *granatensis* Romero García, Blanca & R.Morales, *A. canina* subsp. *monteluccii* Selvi, *A. canina* var. *alba* Desv., *A. canina* var. *alpina* (Leyss.) Ducommun, *A. canina* var. *arenosa* Schur, *A. canina* var. *canina*, *A. canina* var. *decipiens* Douin, *A. canina* var. *humilis* Willk. & Lange, *A. canina* var. *hybrida* (Gaudich.) Beldie, *A. canina* var. *hybrida* (Gaudin) Gaudin, *A. canina* var. *mutica* Sinclair, *A. canina* var. *nivea* (Curtis) Hook., *A. canina* var. *nobilis* (De Not.) Arcang., *A. canina* var. *opulentis* Portal, *A. canina* var. *pudica* Döll, *A. canina* var. *stolonifera* Blytt, *A. canina* var. *transsilvanica* (Schur) Schur, *A. canina* var. *varians* (Thuill.) Ducommun, *A. fascicularis* Curtis ex Sinclair, *A. geniculata* Lam., *A. glaucina* T.Bastard, *A. hybrida* Gaudin, *A. leersii* J.F.Gmel., *A. mutabilis* Sibth., *A. nivea* Sinclair, *A. nobilis* De Not. ex Parl., *A. pallida* With., *A. setacea* var. *glaucina* (Bastard) Mutel, *A. stricta* De Not. ex Parl., *A. sudavica* M.M.Ivanova, *A. tenuifolia* Curtis, *A. tenuis* T.Bastard ex Roem. & Schult., *A. transsilvanica* Schur, *A. varians* Thuill., *A. violaceopurpurea* Gilib., *A. wightii* Nees ex Steud., *Avena canina* Scop., *Milium caninum* (L.) Lag., *Trichodium arenarium* Schur, *T. arenosum* (Schur) Schur, *T. caninum* (L.) Schrad., *T. caninum* var. *turfosum*

Schur, *T. coerulescens* Link ex Steud., *T. diffusum* Link, *T. glaucinum* (T.Bastard) Roem. & Schult., *T. hybridum* (Gaudich.) Roem. & Schult., *T. kitaibelii* Schult., *T. montanum* Willd. ex Steud., *T. niveum* Philipson, *T. tenerrimum* Schur, *T. transsilvanicum* (Schur) Schur, *T. turfosum* Schur, *Vilfa hybrida* (Gaudich.) P.Beauv., *V. vulgaris* Wight ex Steud.)

***Agrostis gigantea* Roth** (*A. alba* f. *aristata* Fernald, *A. alba* f. *aristigera* (Fernald) Fernald, *A. alba* subsp. *dubia* (Leers) K.Richt., *A. alba* subsp. *gigantea* (Roth) Arcang., *A. alba* var. *compressa* Bréb., *A. alba* var. *diffusa* (Host) Asch. & Graebn., *A. alba* var. *dispar* (Michx.) Alph.Wood, *A. alba* var. *gigantea* (Roth) G.Mey., *A. alba* var. *hostiana* Rouy, *A. alba* var. *maior* Gaudin, *A. alba* var. *major* Gaudin, *A. alba* var. *pontica* Lavrenko, *A. alba* var. *vulgaris* G. Mey., *A. altissima* Lojac., *A. campestris* Phil., *A. capillaris* subsp. *repens* (Laest.) Soják, *A. capillaris* var. *nigra* (With.) Druce, *A. compressa* Willd., *A. diffusa* Host, *A. dispar* Michx., *A. dubia* Leers, *A. exarata* var. *mutica* Hicken, *A. gautieri* Sennen, *A. gigantea* subsp. *gautieri* (Sennen) Romo, *A. gigantea* subsp. *glauescens* (Widén) Valdés & H.Scholz, *A. gigantea* subsp. *pontica* (Lavrenko) Dihoru, *A. gigantea* var. *dispar* (Michx.) Philipson, *A. gigantea* var. *glauescens* Widén, *A. gigantea* var. *praticola* (Klokov) Tzvelev, *A. gigantea* var. *ramosa* (S.F.Gray) Philipson, *A. gigantea* var. *repens* (Laest.) Widén, *A. graniticola* Klokov, *A. limosa* Schur, *A. nigra* With., *A. obliqua* Kit., *A. osakae* Honda, *A. palustris* var. *aristata* Honda, *A. parviflora* Chevall., *A. praticola* Klokov, *A. repens* Sinclair, *A. rubra* var. *tenella* (Hoffm.) Wimm. & Grab., *A. sabulicola* Klokov, *A. seminuda* Knapp, *A. signata* var. *gigantea* (Roth) Schur, *A. signata* var. *limosa* Schur, *A. stolonifera* Leers, *A. stolonifera* f. *aristata* Meinsh., *A. stolonifera* f. *aristigera* Fernald, *A. stolonifera* f. *diffusa* (Host) Maire & Weiller, *A. stolonifera* f. *sylvatica* (Schur) Carpenter, *A. stolonifera* subsp. *gigantea* (Roth) Beldie, *A. stolonifera* subsp. *gigantea* (Roth) Schübl. & G. Martens, *A. stolonifera* var. *diffusa* (Host) Neilr., *A. stolonifera* var. *flagellare* Neilr., *A. stolonifera* var. *gigantea* (Roth) Bréb., *A. stolonifera* var. *gigantea* (Roth) Koch, *A. stolonifera* var. *gigantea* (Roth) W.D.J. Koch, *A. stolonifera* var. *linosa* (Schur) Schur, *A. stolonifera* var. *major* (Gaudich.) Farw., *A. stolonifera* var. *ramosa* (S.F.Gray) Veldkamp, *A. stolonifera* var. *rothii* Heuff., *A. stolonifera* var. *sylvatica* (Schur) Beldie, *A. stolonifera* var. *tenella* (Hoffm.) Wimm. & Grab., *A. stolonifera* var. *vaginata* Heuff., *A. sylvatica* Host, *A. tenella* Hoffm., *A. tenuis* var. *nigra* (With.) Druce, *A. vinealis* var. *gigantea* (Roth) Willd., *A. vulgaris* var. *nigra* (With.) Hook.f., *A. vulgaris* var. *repens* Laest., *A. vulgaris* var. *sylvatica* Schur, *A. vulgaris* var. *tenella* (Hoffm.) Gaudich., *Cinna karataviensis* Pavlov, *Vilfa alba* var. *ramosa* Gray, *V. compressa* P.Beauv., *V. dispar* (Michx.) P.Beauv., *V. gigantea* (Roth) P.Beauv., *V. nigra* (With.) Gray)

ПДВИД

A. g. subsp. *maeotica* (Klokov) Tzvelev

ВИД

***Agrostis stolonifera* L.** (*A. adscendens* Lange, *A. alba* f. *amethystina* Podp., *A. alba* f. *natans* Glück, *A. alba* f. *substerilis* Zapal., *A. alba* subsp. *decumbens* (Gaudich.) Arcang., *A. alba* subsp. *filifolia* (Link) Henriq., *A. alba* subsp. *patula* (Gaudich.)

Arcang., *A. alba* subsp. *scabrida* (Maire & Trab.) Maire ex Jah. & Maire, *A. alba* subsp. *scabriglumis* (Boiss. & Reut.) Asch. & Graebn. ex Maire, *A. alba* subsp. *stolonifera* (L.) V. Jirásek, *A. alba* subsp. *stolonizans* (Besser ex Schult. & Schult. f.) Lavrenko, *A. alba* subsp. *straminea* (Hartm.) K.Richt., *A. alba* var. *albida* (Trin.) Griseb., *A. alba* var. *armena* Schischk., *A. alba* var. *compacta* Hartm., *A. alba* var. *condensata* Druce, *A. alba* var. *conferta* Pauquy, *A. alba* var. *decumbens* Gaudin, *A. alba* var. *densiflora* Guss., *A. alba* var. *flavida* (Schur) Degen, *A. alba* var. *foucaudii* Husn., *A. alba* var. *gaditana* (Boiss. & Reut.) Henriq., *A. alba* var. *glaucescens* (C. Presl) K. Richt., *A. alba* var. *glaucescens* J.Woods, *A. alba* var. *gracilis* Asch. & Graebn., *A. alba* var. *karsensis* (Litv.) Schischk., *A. alba* var. *lutescens* Junge, *A. alba* var. *maritima* G.Mey., *A. alba* var. *narbonensis* Malinv., *A. alba* var. *pallens* Gaudin, *A. alba* var. *pallida* Spenn., *A. alba* var. *palustris* (Huds.) Pers., *A. alba* var. *patula* (Gaudich.) Gaudin, *A. alba* var. *pauciflora* (Schr.) K. Richt., *A. alba* var. *pontica* Grecescu, *A. alba* var. *prorepens* (Koch) Asch., *A. alba* var. *pseudopungens* (Lange) Asch. & Graebn., *A. alba* var. *salina* (Dumort.) K. Richt., *A. alba* var. *scabriglumis* (Boiss. & Reut.) Boiss., *A. alba* var. *stolonifera* (L.) Sm., *A. alba* var. *straminea* (Hartm.) K. Richt., *A. alba* var. *straminea* Woods, *A. alba* var. *subjungens* Hack., *A. alba* var. *subrepens* Bab., *A. alba* var. *varia* (Host) Halácsy, *A. albida* Trin., *A. ambigua* Roem. & Schult., *A. aristulata* C.Muell., *A. aspera* Weber, *A. brevis* Knapp, *A. bryoides* Dumort., *A. caespitosa* Gaudich., *A. candollei* Parl., *A. capillaris* var. *stolonifera* (L.) Druce, *A. decumbens* Host, *A. densissima* (Hack.) Druce, *A. depressa* Vasey, *A. difficilis* Hemsl., *A. diluta* Kurczenko, *A. dulcis* (Pers.) Sibth. ex Kunth, *A. eliasii* Sennen, *A. exarata* var. *stolonifera* Vasey, *A. filifolia* Link, *A. flava* O.F.Müll., *A. flavida* Schur, *A. glaucescens* (J.Presl) Spreng., *A. glaucescens* Opiz ex Steud., *A. gracilis* Kit., *A. insignita* Schur, *A. intermedia* Balb., *A. jacutica* Schischk., *A. karsensis* Litv., *A. kitaibelii* Schult., *A. langei* Nyman, *A. lapponica* Montell, *A. macrantha* Schischk., *A. maritima* Lam., *A. maritima* With., *A. maritima* var. *pseudopungens* Lange, *A. multicaulis* Kit., *A. mutabilis* Knapp, *A. neglecta* Schult., *A. nemoralis* Phil., *A. obliqua* Trin., *A. palustris* Huds., *A. palustris* var. *palustris*, *A. palustris* var. *stolonifera* (L.) Druce, *A. patula* Gaudin, *A. pauciflora* Schrad., *A. polymorpha* var. *palustris* (Huds.) Huds., *A. polymorpha* var. *stolonifera* (L.) Huds., *A. procumbens* Roem. & Schult., *A. prorepens* (W.D.J. Koch) G. Mey. ex Asch., *A. prorepens* (W.D.J. Koch) Rouy, *A. prostrata* Hook.f., *A. pseudoalba* Klovov, *A. pseudopungens* (Lange) G.H. Loos, *A. pubescens* Gray, *A. reptans* Rydb., *A. robinsonii* Druce, *A. salina* Dumort., *A. scabrida* Maire & Trab., *A. scabriglumis* Boiss. & Reut., *A. sibirica* Petrov, *A. sibthorpii* Steud., *A. sicola* Kunth, *A. signata* Schur, *A. signata* var. *caespitosa* Schur, *A. signata* var. *decumbens* (Host) Schur, *A. signata* var. *flavida* Schur, *A. signata* var. *prorepens* (Koch) Schur, *A. signata* var. *varia* (Host) Schur, *A. sinaica* Boiss., *A. sokolovskajae* Prob., *A. spicata* Wulfen, *A. spicigera* H.Lindb., *A. stolonifera* f. *amethystina* (Podp.) Soó, *A. stolonifera* f. *caespitosa* (Schur) Soó, *A. stolonifera* f. *flava* Beldie, *A. stolonifera* f. *flavida* (Schur) Beldie, *A. stolonifera* f. *flavida* (Schur) Maire & Weiller, *A. stolonifera* f. *gracilis* (R.Uechtr. ex Asch. & Graebn.) Soó, *A. stolonifera* f. *humilis* Soó, *A. stolonifera* f. *lutescens* (Junge) Soó, *A. stolonifera* f. *natans* (Glück) Soó, *A. stolonifera* f. *oligantha* Soó, *A. stolonifera* f. *patula* (Gaudin) Beldie, *A. stolonifera* f. *pontica* (Grecescu) Beldie, *A. stolonifera* f. *subchlorantha* (Schur) Beldie, *A. stolonifera* f. *substerilis* (Zapal.) Soó, *A. stolonifera* f. *varia* (Host) Schur, *A. stolonifera* subsp. *albida* (Trin.)

Tzvelev, *A. stolonifera* subsp. *filifolia* (Link) H.Scholz, *A. stolonifera* subsp. *gaditana* (Boiss. & Reut.) Vasc., *A. stolonifera* subsp. *karsensis* (Litv.) Valdés & H.Scholz, *A. stolonifera* subsp. *maritima* (Lam.) Vasc., *A. stolonifera* subsp. *palustris* (Huds.) Tzvelev, *A. stolonifera* subsp. *scabrida* (Maire & Trab.) Gamisans, *A. stolonifera* subsp. *scabrida* (Maire & Trab.) Maire, *A. stolonifera* subsp. *scabriglumis* (Boiss. & Reut.) Maire, *A. stolonifera* subsp. *sokolovskajae* (Prob.) Vorosch., *A. stolonifera* subsp. *stolonifera*, *A. stolonifera* subsp. *stolonizans* (Besser ex Roem. & Schult.) Soó, *A. stolonifera* subsp. *straminea* (Hartm.) Tzvelev, *A. stolonifera* subsp. *transcaspica* (Litv.) Tzvelev, *A. stolonifera* var. *angustifolia* Sinclair, *A. stolonifera* var. *arenaria* (Jansen & Wacht.) Jansen & Wacht., *A. stolonifera* var. *aristata* Neilr., *A. stolonifera* var. *bottnica* Hyl., *A. stolonifera* var. *calcicola* (Philipson) P.D. Sell, *A. stolonifera* var. *compacta* Hartm., *A. stolonifera* var. *decumbens* Retz., *A. stolonifera* var. *densiflora* (Guss.) Chiov., *A. stolonifera* var. *dulcis* Pers., *A. stolonifera* var. *flagellaris* Neilr., *A. stolonifera* var. *latifolia* G. Sinclair, *A. stolonifera* var. *latifolia* Sinclair, *A. stolonifera* var. *malcuitiana* Litard., *A. stolonifera* var. *marina* (J.E.Gray) Kerguélen, *A. stolonifera* var. *maritima* (Lam.) W.D.J. Koch, *A. stolonifera* var. *palustris* (Huds.) Farw., *A. stolonifera* var. *patula* (Gaudin) Rchb., *A. stolonifera* var. *prorepens* W.D.J. Koch, *A. stolonifera* var. *pseudopungens* (Lange) Kerguélen, *A. stolonifera* var. *pumila* Peterm., *A. stolonifera* var. *scabriglumis* (Boiss. & Reut.) C.E.Hubb., *A. stolonifera* var. *stolonifera*, *A. stolonifera* var. *straminea* (Hartm.) Hartm., *A. stolonifera* var. *subaristata* Celak., *A. stolonifera* var. *subchlorantha* Schur, *A. stolonifera* var. *tenuis* Heuff., *A. stolonifera* var. *viridula* Andersson, *A. stolonifera* var. *vulgaris* Heuff., *A. stolonizans* Besser, *A. straminea* Hartm., *A. tenuis* var. *stolonifera* (L.) Podp., *A. transcaspica* Litv., *A. trichotoma* Kit., *A. trichotoma* Steud., *A. valentina* Roem. & Schult., *A. varia* Host, *A. virletii* E.Fourn., *A. vivipara* Biv. ex Roem. & Schult., *A. vulgaris* var. *frondosa* Lange, *A. vulgaris* var. *prorepens* (Koch) Schur, *A. vulgaris* var. *stolonifera* (L.) G. Mey., *A. vulgaris* var. *stolonifera* (L.) W.D.J. Koch, *A. vulgaris* var. *stolonifera* Andersson, *A. welwitschii* Steud., *A. zerovii* Klovov, *A. × bodaibensis* Peschkova, *Apera palustris* (Huds.) Gray, *A. procumbens* Steud., *Decandolia stolonifera* (L.) T.Bastard, *Milium maritimum* (Lam.) Clem. & Rubio, *M. stoloniferum* (L.) Lag., *Panicum verticillatum* Ucria, *Sporobolus arenarius* var. *gaditanus* (Boiss. & Reut.) T. Durand & Schinz, *S. gaditanus* Boiss. & Reut., *S. gaudichaudii* (Steud.) Albov, *S. virginicus* var. *gaditanus* (Boiss. & Reut.) Kerguélen, *Vilfa decumbens* (Gaudich.) P.Beauv., *V. dulcis* (Poir.) P.Beauv., *V. gaditana* (Boiss. & Reut.) Steud., *V. gaudichaudii* Steud., *V. glaucescens* C. Presl, *V. maritima* (Lam.) P.Beauv., *V. patula* (Gaudich.) P.Beauv., *V. stolonifera* (L.) P.Beauv., *V. stolonifera* var. *brevis* (Knapp) Gray, *V. stolonifera* var. *marina* Gray, *V. stolonifera* var. *maritima* (Lam.) Gray, × *Agropogon robinsonii* (Druce) Melderis & D.C. McClint.)

ПІДВИД

A. s. subsp. *eu-alba* (Litard.) Emb. & Maire
A. s. var. *cedretorum* (Maire & Trab.) Maire & Weiller
A. s. var. *jahandieziana* (Litard. & Maire) Maire & Weiller
A. s. var. *longipaleata* (Maire & Trab.) Maire & Weiller
A. s. var. *stenantha* (Maire & Trab.) Maire & Weiller
A. s. var. *trinervata* (Maire & Trab.) Maire & Weiller

Agrostis capillaris L. (*Agrestis polymorpha* (Huds.) Bubani, *Agrostis alba* subsp. *silvatica* (Huds.) K.Richt., *A. alba* subsp. *vulgaris* (With.) Douin, *A. alba* subsp. *vulgaris* (With.) Hitchc., *A. alba* var. *minor* Vasey, *A. alba* var. *silvatica* (Huds.) K. Richt., *A. alba* var. *stricta* (Roem. & Schult.) Alph.Wood, *A. alba* var. *sylvatica* (Huds.) Sm., *A. alba* var. *tenuis* (Sibth.) Fiori, *A. alba* var. *vulgaris* (With.) Coss. & Durieu, *A. atropurpurea* Steud., *A. atroviolacea* Sennen, *A. capillaris* subsp. *oreophila* (O. Schwarz) Soják, *A. capillaris* var. *aristata* (Parnell) Druce, *A. capillaris* var. *aristulata* Hitchc., *A. capillaris* var. *capillaris*, *A. capillaris* var. *humilis* (Asch. & Graebn.) Druce, *A. capillaris* var. *pumila* (L.) Druce, *A. ceretana* Sennen, *A. claudii* Sennen, *A. diffusa* Spreng., *A. divaricata* Hoffm., *A. dubia* DC., *A. ericetorum* Bergeret, *A. exilis* Loisel., *A. hispida* Willd., *A. hornungiana* Schur, *A. laxa* Gray, *A. lithuanica* Besser, *A. maritima* L. ex B.D. Jacks., *A. navarroii* Sennen, *A. palustris* var. *stricta* (Roem. & Schult.) House, *A. polymorpha* Huds., *A. polymorpha* var. *breviligulata* Neilr., *A. polymorpha* var. *capillaris* (L.) Huds., *A. polymorpha* var. *pumila* (L.) Huds., *A. polymorpha* var. *sylvatica* (Huds.) Huds., *A. pumila* L., *A. retroflexa* Balb., *A. rubra* var. *pumila* (L.) Wimm. & Grab., *A. simulans* Hemsl., *A. stolonifera* var. *hispida* (Willd.) Farw., *A. stolonifera* var. *minor* (Vasey) Farw., *A. stricta* Muhl., *A. stricta* Willd., *A. sylvatica* Huds., *A. tarda* Drude, *A. tenuis* Sibth., *A. tenuis* f. *aristata* (Parnell) Wiegand, *A. tenuis* f. *aristata* (Tausch) Beldie, *A. tenuis* f. *contracta* (Junge) Soó, *A. tenuis* f. *montana* (Schur) Soó, *A. tenuis* f. *parviflora* (Schur) Beldie, *A. tenuis* f. *umbrosa* (Schur) Beldie, *A. tenuis* f. *umbrosa* (Schur) Jansen & Wacht., *A. tenuis* subsp. *oreophila* O. Schwarz, *A. tenuis* var. *aristata* (Parn.) Druce, *A. tenuis* var. *hispida* (Willd.) Phillipson, *A. tenuis* var. *hornungiana* (Schur) Beldie, *A. tenuis* var. *humilis* (Asch. & Graebn.) Druce, *A. tenuis* var. *humilis* (Asch. & Graebn.) Podp., *A. tenuis* var. *montana* (Schur) Podp., *A. tenuis* var. *oreophila* O. Schwarz, *A. tenuis* var. *pumila* (L.) Druce, *A. tenuis* var. *repens* (Schur) Beldie, *A. tenuis* var. *schurii* Beldie, *A. tenuis* var. *tenuis*, *A. trinervata* Trin., *A. umbrosa* (Schur) Dalla in Torre & Sarnth., *A. umbrosa* Schur, *A. vernalis* Trin., *A. versicolor* Trin., *A. violacea* Sennen, *A. violacea* Thuill., *A. vulgaris* With., *A. vulgaris* f. *contracta* Junge, *A. vulgaris* f. *montana* Schur, *A. vulgaris* var. *alpestris* Schur, *A. vulgaris* var. *alpigena* Schur, *A. vulgaris* var. *arenicola* Asch. & Graebn., *A. vulgaris* var. *aristata* A. Gray, *A. vulgaris* var. *aristata* Boiss., *A. vulgaris* var. *aristata* Parnell, *A. vulgaris* var. *aristata* Tausch, *A. vulgaris* var. *canina* Sinclair, *A. vulgaris* var. *curvata* W.R.Linton, *A. vulgaris* var. *divaricata* (Hoffm.) Le Turq., *A. vulgaris* var. *ericetorum* Le Gall, *A. vulgaris* var. *hispida* (Willd.) G. Mey., *A. vulgaris* var. *hispida* (Willd.) Gaudin, *A. vulgaris* var. *humilis* Asch. & Graebn., *A. vulgaris* var. *montana* Schur, *A. vulgaris* var. *mutica* Sinclair, *A. vulgaris* var. *parviflora* Schur, *A. vulgaris* var. *plena* G.Mey., *A. vulgaris* var. *pumila* (L.) Gray, *A. vulgaris* var. *pumila* (L.) Pers., *A. vulgaris* var. *repens* Schur, *A. vulgaris* var. *trinervata* (Trin.) Griseb., *A. vulgaris* var. *umbricola* Schur, *A. vulgaris* var. *umbrosa* Schur, *Aira tenorei* Fuckel ex Willk. & Lange, *Decandolia pumila* (L.) T.Bastard, *D. vulgaris* (With.) T.Bastard, *Milium hispidum* (Willd.) Lag., *Trichodium arenicola* Asch. & Graebn., *T. capillare* (L.) Roth, *T. capillaris* (L.) Roth, *T. strictum* Roem. & Schult., *Vilfa alba* var. *sylvatica* (Huds.) Gray, *V. divaricata*

(Hoffm.) Gray, *V. divaricata* var. *pumila* (L.) Gray, *V. hispida* (Willd.) P.Beauv., *V. pumila* (L.) P.Beauv., *V. sylvatica* (Huds.) P.Beauv., *V. vulgaris* (With.) P.Beauv.)

ПІЗНОВИДНІСТЬ

A. c. var. *alpigena* (Schur) Druce

НОТОПІД

× *Agropogon* P. Fourn. = *Agrostis* × *Polypogon*

ПІД

Agrostula P. M. Peterson et al. [*Agrostis* L.]

Alpagrostis P. M. Peterson et al. [*Agrostis* L.]

НОТОПІД

× *Ammocalamagrostis* P. Fourn. = *Ammophila* × *Calamagrostis*

ПІД

Ammophila Host (*Psamma* P. Beauv.)

Ancistragrostis S. T. Blake [*Calamagrostis* Adans.]

Bromidium Nees & Meyen [*Agrostis* L.]

***Calamagrostis* Adans.** (*Achaeta* E. Fourn., *Amagris* Raf., *Ancistrochloa* Honda, *Anisachne* Keng, *Athernotus* Dulac, *Aulacolepis* Hack., *Chamaecalamus* Meyen, *Neoaulacolepis* Rauschert, *Pteropodium* Steud., nom. inval., *Sclerodeyeuxia* Pilg., *Stilpnophleum* Nevski, *Stylagrostis* Mez)

ВИД

***Calamagrostis arundinacea* (L.) Roth** (*Agrostis arundinacea* L., *A. pseudoarundinacea* Schleich. ex Gaudin, *Arundo agrostis* Scop., *A. clarionis* Loisel., *A. montana* Gaudich., *A. sylvatica* Schrad., *Athernotus pyramidalis* (Host) Dulac, *Calamagrostis abietina* Schur, *C. adpressiramea* Ohwi, *C. arundinacea* f. *effusa* I.C.Chung, *C. arundinacea* f. *rufescens* Matuszk., *C. arundinacea* f. *turfosa* (Schur) Soó, *C. arundinacea* subsp. *adpressiramea* (Ohwi) T.Koyama, *C. arundinacea* subsp. *brachytricha* (Steud.) Tzvelev, *C. arundinacea* subsp. *distantiflora* (Luchnik) Tzvelev, *C. arundinacea* subsp. *heterogluma* (Nakai) T.Koyama, *C. arundinacea* subsp. *hymenoglossa* (Ohwi) T.Koyama, *C. arundinacea* subsp. *monticola* (Petrov ex Kom.) Tzvelev, *C. arundinacea* subsp. *sugawarae* (Ohwi) Tzvelev, *C. arundinacea* var. *adpressiramea* (Ohwi) Ohwi, *C. arundinacea* var. *alpina* (Schur) Serb. & Beldie, *C. arundinacea* var. *austrojeholensis* (Honda) Kitag., *C. arundinacea* var. *brachytricha* (Steud.) Hack., *C. arundinacea* var. *ciliata* Honda, *C. arundinacea* var. *densa* Honda, *C. arundinacea* var. *grandiflora* Litv., *C. arundinacea* var. *heterogluma* (Nakai) I.C.Chung, *C. arundinacea* var. *hirsuta* Hack., *C. arundinacea* var. *hsinganensis* Kitag., *C. arundinacea* var. *inaequata* Honda, *C. arundinacea* var. *latifolia* (Rendle) Kitag., *C. arundinacea* var. *ligulata* (Rendle) Kitag., *C. arundinacea* var. *macrotricha* Litv., *C. arundinacea* var. *montana* (Gaudin) Celak., *C. arundinacea* var. *nipponica* (Franch. & Sav.) Hack., *C. arundinacea* var. *pubescens* Podp., *C. arundinacea* var. *pyramidalis* (Host) O.Fedtsch., *C. arundinacea* var. *robusta* Honda, *C. arundinacea*

var. *sciuroides* (Franch. & Sav.) Hack., *C. arundinacea* var. *subvaria* Torges, *C. arundinacea* var. *sylvatica* (Schrader) Celak., *C. austrojeholensis* Honda, *C. brachytricha* Steud., *C. brachytricha* var. *ciliata* (Honda) Ibaragi, H. Ohashi, *C. brevifolia* Steud. ex Miq., *C. brevipila* Steud. ex Miq., *C. chassanensis* Prob., *C. clarionis* (Loisel.) Loisel., *C. collina* Franch., *C. distantiflora* Luchnik, *C. formosana* Hayata, *C. glabriflora* Popov, *C. heterogluma* (Nakai) Honda, *C. hsinganensis* (Kitag.) Kitag., *C. hymenoglossa* Ohwi, *C. korotkyi* subsp. *monticola* (Petrov ex Kom.) Vorosch., *C. longiseta* var. *heterogluma* Nakai, *C. matsudana* Honda, *C. montana* (Gaudich.) DC., *C. monticola* Petrov ex Kom., *C. morrisonensis* Hayata, *C. nipponica* Franch. & Sav., *C. parviflora* Rupr., *C. pyramidalis* Host, *C. rariflora* Schur, *C. robusta* Franch. & Sav., *C. sciuroides* Franch. & Sav., *C. subalpina* (Schur) Schur, *C. sugawarae* Ohwi, *C. sylvatica* Besser, *C. sylvatica* var. *abietina* Schur, *C. sylvatica* var. *pyramidalis* (Host) Mutel, *C. sylvatica* var. *rariflora* Schur, *C. varia* var. *longiaristata* Korsh., *C. variflora* Müll. Berol., *Cinna agrostioides* P. Beauv., *C. arundinacea* (L.) P. Beauv., *Deyeuxia abietina* (Schur) Fuss., *D. arundinacea* (L.) Jansen, *D. arundinacea* var. *borealis* (Rendle) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *brachytricha* (Steud.) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *ciliata* (Honda) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *collina* (Franch.) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *hirsuta* (Hack.) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *latifolia* (Rendle) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *ligulata* (Rendle) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *robusta* (Franch. & Sav.) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. arundinacea* var. *sciuroides* (Franch. & Sav.) P. C. Kuo & S. L. Lu, *D. brachytricha* (Steud.) D. M. Chang, *D. collina* (Franch.) Pilg., *D. formosana* (Hayata) C. C. Hsu, *D. matsudana* (Honda) Keng, *D. montana* P. Beauv., *D. multiflora* P. Beauv. ex Nyman, *D. pyramidalis* (Host) Veldkamp, *D. rariflora* (Schur) Fuss, *D. robusta* (Franch. & Sav.) Makino, *D. sciuroides* (Franch. & Sav.) Keng, *D. subalpina* Schur, *D. sylvatica* Kunth, *D. sylvatica* f. *turfosa* Schur, *D. sylvatica* var. *adpressiramea* (Ohwi) Ohwi, *D. sylvatica* var. *alpina* Schur, *D. sylvatica* var. *borealis* Rendle, *D. sylvatica* var. *brachytricha* (Steud.) Hack., *D. sylvatica* var. *brachytricha* (Steud.) Rendle, *D. sylvatica* var. *ciliata* (Honda) Keng, *D. sylvatica* var. *collina* (Franch.) Rendle, *D. sylvatica* var. *hirsuta* (Hack.) Rendle, *D. sylvatica* var. *inaequata* (Honda) Ohwi, *D. sylvatica* var. *latifolia* Rendle, *D. sylvatica* var. *ligulata* Rendle, *D. sylvatica* var. *sciuroides* (Franch. & Sav.) Rendle, *D. sylvatica* var. *turfosa* Schur, *D. zhongdianensis* L. Liou, *Donax montanus* P. Beauv.)

***Calamagrostis canescens* (Weber) Roth** (*Achnatherum lanceolatum* (Roth) P. Beauv., *Agrostis lanceolata* (Roth) Roem. & Schult., *A. ramosa* (Host) Roem. & Schult., *Arundo calamagrostis* L., *A. canescens* Weber, *A. gracilis* Schumacher, *A. leersii* Koch, *A. lithuanica* Schult. & Schult.f., *A. ramosa* Schult., *A. riparia* Willd. ex Steud., *A. schleicheriana* Besser, *A. vilnensis* Schult. & Schult.f., *Athernotus lanceolatus* (Roth) Dulac, *Calamagrostis calamagrostis* (L.) H. Karst., *C. C. f. rufescens* Zalewski, *C. canescens* f. *convoluta* (Podp.) Soó, *C. canescens* f. *hirta* (Sanio) Soó, *C. canescens* f. *hypocrathera* (Torges) Soó, *C. canescens* f. *macrathera* (Prah) Soó, *C. canescens* f. *pallida* (Lange) Soó, *C. canescens* f. *parviflora* (Harz) Soó, *C. canescens* f. *ramosa* (Host) Soó, *C. canescens* f. *rufescens* (Zalewski ex Asch. & Graebn.) Soó, *C. canescens* subsp. *vilnensis* (Besser) H. Scholz, *C. canescens* var. *rudimentigera* (Litv. ex Roshev.) Tzvelev, *C. gaudiniana* Rchb., *C. gracilescens* (Blytt) Blytt, *C. halleriana*

var. *gracilescens* Blytt, *C. lanceolata* Roth, *C. lanceolata* f. *convoluta* Podp., *C. lanceolata* f. *gracilis* Lange, *C. lanceolata* f. *hirta* Sanio, *C. lanceolata* f. *hypacrathera* Torges, *C. lanceolata* f. *macrathera* Prah, *C. lanceolata* f. *pallida* Lange, *C. lanceolata* f. *parviflora* Harz, *C. lanceolata* f. *parviflora* Harz ex B.Fedtsch., *C. lanceolata* f. *ramiflora* Prah, *C. lanceolata* f. *viridis* Torges ex Junge, *C. lanceolata* var. *convoluta* Podp., *C. lanceolata* var. *geniculata* Torges, *C. lanceolata* var. *pallida* Lange, *C. lanceolata* var. *rudimentigera* Litv., *C. lanceolata* var. *somalensis* Chiov., *C. lithuanica* Besser, *C. obscura* Downar, *C. ramosa* Host, *C. schleicheri* Besser, *C. villosa* var. *gracilescens* (Blytt) Asch. & Graebn., *C. vilnensis* Besser)

***Calamagrostis epigejos* (L.) Roth** (*Agrostis alba* var. *umbrosa* (Pers.) K. Richt., *A. epigejos* (L.) Raspail, *A. umbrosa* Pers. ex Trin., *Arundo calamagrostis* M. Bieb., *A. contracta* Gilkib., *A. epigejos* L., *A. intermedia* C.C. Gmel., *Athernotus epigejos* (L.) Dulac, *Calamagrostis acrathera* Peterm., *C. arenicola* Fernald, *C. costei* Sennen, *C. epigea* St.-Lag., *C. epigeios* f. *densiflora* (Ledeb. ex Griseb.) Serb. & Beldie, *C. epigeios* f. *fissa* Zapal., *C. epigeios* f. *laeviculmis* H.Lindb., *C. epigeios* f. *virescens* Andersson, *C. epigeios* subsp. *acranthera* (Peterm.) K.Richt., *C. epigeios* subsp. *extremiorientalis* Tzvelev, *C. epigeios* subsp. *glomerata* (Boiss. & Buhse) Tzvelev, *C. epigeios* subsp. *macrolepis* (Litv.) Tzvelev, *C. epigeios* subsp. *meinshausenii* Tzvelev, *C. epigeios* subsp. *rigens* (Fr.) K.Richt., *C. epigeios* var. *alpestris* Brügger, *C. epigeios* var. *altissima* Mutel, *C. epigeios* var. *ampla* Podp., *C. epigeios* var. *angustata* Podp., *C. epigeios* var. *arenaria* B.de Lesd., *C. epigeios* var. *capensis* Stapf, *C. epigeios* var. *densiflora* Ledeb. ex Griseb., *C. epigeios* var. *elongata* Döll, *C. epigeios* var. *extremiorientalis* (Tzvelev) Kitag., *C. epigeios* var. *flavescens* (Grutt.) Asch. & Graebn., *C. epigeios* var. *georgica* (K. Koch) Griseb., *C. epigeios* var. *glaucula* Hartm., *C. epigeios* var. *glaucescens* Coss. & Germ., *C. epigeios* var. *hirsuta* Ducommun, *C. epigeios* var. *intermedia* (C.C. Gmel.) Grecescu, *C. epigeios* var. *laevis* Regel, *C. epigeios* var. *laxiflora* Gruner, *C. epigeios* var. *linearis* Ducommun, *C. epigeios* var. *macra* Ledeb., *C. epigeios* var. *paczoskii* Matuszk., *C. epigeios* var. *parviflora* Keng ex Chen H.Wang, *C. epigeios* var. *princeps* Podp., *C. epigeios* var. *riparia* Hartm., *C. epigeios* var. *scabra* Meinsh., *C. epigeios* var. *subgeniculata* Torges, *C. epigeios* var. *subquinenervis* Torges, *C. epigeios* var. *subulata* (Dumort.) Döll, *C. epigeios* var. *sylvatica* F.T.Wang, *C. epigeios* var. *umbrosa* Behm, *C. epigeios* var. *variegata* Ducommun, *C. epigejos* subsp. *extremiorientalis* Tzvelev, *C. epigejos* subsp. *meinshausenii* Tzvelev, *C. epigejos* var. *epigejos*, *C. epigejos* var. *georgica* (K. Koch) Griseb., *C. extremiorientalis* (Tzvelev) Prob., *C. flabellum* Bergeret, *C. georgica* K. Koch, *C. gigantea* Roshev., *C. glomerata* Boiss. & Buhse, *C. huebneriana* Rchb., *C. huebneriana* var. *flavescens* (Grutt.) Lojac., *C. karataviensis* P.A.Smirn., *C. koibalensis* Reverd., *C. lanceolata* Stokes, *C. lanceolata* f. *aramosa* Kuntze, *C. lanceolata* f. *rufescens* Kuntze, *C. lanceolata* f. *stricta* Kuntze, *C. lanceolata* f. *sublaxa* Kuntze, *C. lanceolata* f. *violacea* Matuszk., *C. lanceolata* var. *angustifolia* Kuntze, *C. lanceolata* var. *cinerascens* Andersson, *C. lanceolata* var. *fuscorubra* Schur, *C. lanceolata* var. *montana* Celak., *C. lanceolata* var. *riparia* Celak., *C. lanceolata* var. *stricta* Kuntze, *C. lanceolata* var. *subulivalvis* Torges, *C. lanceolata* var. *virescens* Hartm., *C. lanceolata* var. *viridis* Ducommun, *C. lenkoranensis* Steud., *C. macrolepis* Litv., *C. macrolepis* var. *rigidula* F.T.Wang, *C. meinshausenii* (Tzvelev) Vilyasoo, *C.*

odessana Besser ex Andrzej., *C. pseudoepigeios* Honda, *C. rigens* Fr., *C. rigidula* A.I. Baranov & Skvortz., *C. souliei* Sennen, *C. thrysoidea* K. Koch, *C. wirtgeniana* Hausskn., *C. × neumaniana* Torges)

ПДВИД

C. e. subsp. *capensis* (Stapf) Tzvelev

ФОРМА

C. e. f. abbreviata (Peterm.) Soó

C. e. f. densiflora (Ldb.) Šerb. & Beldie

***Calamagrostis stricta* (Timm) Koeler** (*Agrostis arundinacea* J. Presl, *Arundo groenlandica* Schrank, *A. neglecta* Ehrh., *A. stricta* Hoffm., *A. stricta* Timm, *Calamagrostis aculeolata* (Hack.) Ohwi, *C. ameghinoi* (Spreng.) Macloskie, *C. borealis* Laest., *C. contracta* Dumort., *C. freticola* (Speg.) Macloskie, *C. fuegiana* Speg., *C. groenlandica* (Schrank) Kunth, *C. haenkeana* C.L. Hitchc., *C. hookeri* (Syme) Druce, *C. inexpansa* A. Gray ex Torr., *C. jakutensis* Petrov, *C. kolguyewensis* Gand., *C. laxiflora* Kearney, *C. lucida* Scribn., *C. magellanica* Phil., *C. micrantha* Kearney, *C. micrantha* var. *micrantha*, *C. neglecta* (Ehrh.) P. Gaertn., B. Mey. & Schreb., *C. neglecta* f. *exserta* (Domin) Soó, *C. neglecta* f. *violacea* Matuszk., *C. neglecta* subsp. *aculeolata* (Hack.) T. Koyama, *C. neglecta* subsp. *borealis* (Laest.) Selander, *C. neglecta* subsp. *groenlandica* (Schrank) Matuszk., *C. neglecta* subsp. *micrantha* (Kearney) Tzvelev, *C. neglecta* subsp. *neglecta*, *C. neglecta* subsp. *stricta* (Timm) Tzvelev, *C. neglecta* var. *aculeolata* (Hack.) Miyabe & Kudô, *C. neglecta* var. *borealis* (Laest.) Kearney, *C. neglecta* var. *elatior* Hausskn. ex Andersson, *C. neglecta* var. *groenlandica* (Schrank) Druce, *C. neglecta* var. *hookeri* (Syme) Druce, *C. neglecta* var. *interruptus* (Wahlenb.) Benn., *C. neglecta* var. *latifolia* Holmgren ex Andersson, *C. neglecta* var. *laxa* Griseb., *C. neglecta* var. *micrantha* (Kearney) Stebbins, *C. neglecta* var. *neglecta*, *C. neglecta* var. *obscura* Meinsh., *C. neglecta* var. *pallida* Meinsh., *C. neglecta* var. *poaeoides* (Steud.) Hack., *C. neglecta* var. *stricta* (Timm) Griseb., *C. neglecta* var. *viridis* Torges, *C. neglecta* var. *wrightii* Kearney, *C. ochotensis* V.N. Vassil., *C. poioides* Steud., *C. praerupta* V.N. Vassil., *C. reverdattoi* Golub, *C. robertii* A.E. Porsild, *C. stricta* f. *exserta* Domin, *C. stricta* subsp. *atrorubens* Blytt, *C. stricta* subsp. *borealis* (Laest.) Á. Löve, *C. stricta* subsp. *stricta*, *C. stricta* var. *aculeolata* Hack., *C. stricta* var. *borealis* Laest. ex Lange, *C. stricta* var. *elatior* Hartm., *C. stricta* var. *geniculata* Blytt, *C. stricta* var. *groenlandica* (Schrank) Á. Löve, *C. stricta* var. *hookeri* Syme, *C. stricta* var. *humilior* Hartm., *C. stricta* var. *stricta*, *C. sylvaticostriata* Kühlew. ex Griseb., *Deyeuxia ameghinoi* Speg., *D. borealis* (Laestad) Druce, *D. borealis* Macoun, *D. freticola* Speg., *D. groenlandica* (Schrank) Kerguelen, *D. groenlandica* subsp. *stricta* (Timm) Kerguelen, *D. hookeri* (Syme) Druce, *D. micrantha* (Kearney) L. Liou, *D. neglecta* (Ehrh.) Kunth, *D. neglecta* var. *aculeolata* (Hack.) Ohwi, *D. neglecta* var. *borealis* (Laest.) Druce, *D. neglecta* var. *brevifolia* Vasey, *D. neglecta* var. *gracilis* Scribn., *D. poioides* (Steud.) Rúgolo, *D. vancouverensis* Vasey)

ПД

Chaetopogon Janch. (*Chaeturus* Link)
Chaetotropis Kunth [*Polypogon* Desf.]
Cinnagrostis Griseb. [*Calamagrostis* Adans.]
Deyeuxia Clarion ex P. Beauv. [*Calamagrostis* Adans.]
Dichelachne Endl.
Echinopogon P. Beauv. (*Hystericina* Steud.)
Gastridium P. Beauv.
Greeneochloa P. M. Peterson et al. [*Calamagrostis* Adans.]
Lachnagrostis Trin. [*Agrostis* L.]
Laegaardia P. M. Peterson et al. [*Calamagrostis* Adans.]
Limnodea L. H. Dewey (*Greenia* Nutt., *Thurberia* Benth.)
Limnodea L. H. Dewey (*Greenia* Nutt., *Thurberia* Benth.)
Linkagrostis Romero García et al. [*Agrostis* L.]
Paramochloa P. M. Peterson et al. [*Calamagrostis* Adans.]
Pentapogon R. Br.
Podagrostis (Griseb.) Scribn. & Merr. [*Agrostis* L.]
Polypogon Desf. (*Nowodworskya* C. Presl, *Raspailia* C. Presl, nom. inval., *Santia*
 Savi)
Triplachne Link

ПІДТРИБА

Airinae

ПІД

Aira L. (*Aera* Asch., orth. var., *Airella* (Dumort.) Dumort., *Aspris* Adans.,
Caryophyllea Opiz, *Fiorinia* Parl., *Fussia* Schur, *Salmasia* Bubani)
Antinoria Parl.

Avenella Bluff ex Drejer

***Corynephorus* P. Beauv.** (*Anachortus* V. Jirásek & Chrtek, *Weingaertneria* Bernh.)

ВИД

***Corynephorus canescens* (L.) P.Beauv.** (*Aira breviculmis* Loisel., *A. canescens* L., *A. triflora* Willd. ex Steud., *A. variegata* St.-Amans, *Avena canescens* Weber, *Corynephorus canescens* f. *pallidus* (Beckh.) Soó, *C. canescens* f. *viridis* (Asch. & Graebn.) Soó, *C. canescens* subsp. *maritimus* (Gren. & Godr.) Rivas Mart., *C. canescens* var. *maritimus* Godr., *C. canescens* var. *maritimus* Gren. & Godr., *C. incanescens* Bubani, *Weingaertneria canescens* (L.) Bernh., *W. canescens* f. *pallida* Beckhaus, *W. canescens* var. *pallida* Beckh., *W. canescens* var. *viridis* Asch. & Graebn.)

ПІЗНОВИДНІСТЬ

C. c. var. *viridis* (Asch. & Graebn.) Soó

ПІД

Helictochloa Romero Zarco (*Avenochloa* Holub) [*Avenula* (Dumort.) Dumort.]
Molineriella Rouy [*Periballia* Trin.]

Periballia Trin. (*Molineria* Parl.)

ПІДТРИБА
Alopecurinae
Ammochloinae
Anthoxanthinae

РІД

***Anthoxanthum* L.** (*Ataxia* R. Br., *Dimesia* Raf., *Disarrenum* Labill., *Flavia* Heist. ex Fabr., *Foenodorum* E. H. L. Krause, *Savastana* Schrank, *Torresia* Ruiz & Pav., *Xanthanthos* St.-Lag., orth. var., *Xanthonanthos* St.-Lag., orth. var.)

ВИД

***Anthoxanthum odoratum* L.** (*A. alpinum* Schur, *A. asperum* W.Mann ex Opiz, *A. maderense* H.Teppner, *A. nebrodense* Lojac., *A. odoratum* f. *montanum* (Asch. & Graebn.) A.Nyár., *A. odoratum* f. *odoratum*, *A. odoratum* f. *tenerum* (Asch. & Graebn.) A.Nyár., *A. odoratum* subsp. *odoratum*, *A. odoratum* var. *alpinum* Uechtr., *A. odoratum* var. *altissimum* Eaton & Wright, *A. odoratum* var. *asperum* (Mann ex Opiz) Opiz, *A. odoratum* var. *corsicum* (Briq.) Rouy, *A. odoratum* var. *glaberrimum* Schur, *A. odoratum* var. *glabrescens* Celak., *A. odoratum* var. *montanum* Asch. & Graebn., *A. odoratum* var. *odoratum*, *A. odoratum* var. *pilosum* Döll, *A. odoratum* var. *sommierianum* (Ricci) Fiori, *A. odoratum* var. *tenerum* Asch. & Graebn., *A. odoratum* var. *villosum* (Dumort.) Syme, *A. odoratum* var. *villosum* Loisel., *A. ovatum* var. *montanum* Asch. & Graebn., *A. ovatum* var. *strictum* Asch. & Graebn., *A. ovatum* var. *tenerum* Asch. & Graebn., *A. pauciflorum* Adamovic, *A. pilosum* Döll, *A. sommierianum* Ricci, *A. villosum* Dumort., *Phalaris ciliata* Pourr., *Xanthonanthos odoratus* (L.) St.-Lag.)

ПІДВИД

A. odoratum subsp. *furumii* (Honda) T.Koyama
A. odoratum subsp. *nipponicum* (Honda) Tzvelev

РІД

***Hierochloe* R. Br.** [*Anthoxanthum* L.]

ВИД

***Hierochloe odorata* (L.) P.Beauv.** (*Anthoxanthum hirtum* (Schrank) Y.Schouten & Veldkamp, *A. hirtum* subsp. *arcticum* (J.Presl) G.C.Tucker, *A. nitens* (G.H.Weber) Y.Schouten & Veldkamp, *A. nitens* subsp. *balticum* (G.Weim.) G.C.Tucker, *Avena odorata* (L.) Koeler, *Dimesia fragrans* (Willd.) Raf., *Hierochloe annulata* Petrov, *H. arctica* J.Presl, *H. baltica* (G.Weim.) Czerep., *H. borealis* (Schrad.) Roem. & Schult., *H. borealis* var. *fragrans* Hartm., *H. fragrans* (Willd.) Roem. & Schult., *H. glauca* Gliem. ex Bab., *H. hirta* (Schrank.) Borbás, *H. hirta* subsp. *arctica* (J.Presl) G.Weim., *H. hirta* subsp. *praetermissa* G.Weim., *H. hirta* var. *annulata* (Petrov) Vilyasoo, *H. nashii* (C.Bicknell) Kaczm., *H. odorata* f. *eamesii* Fernald, *H. odorata* subsp. *arctica* (C. Presl) Tzvelev, *H. odorata* subsp. *baltica* G.Weim., *H. odorata* subsp. *fragrans*

(Willd.) K.Richt., *H. odorata* subsp. *hirta* (Schrank) Tzvelev, *H. odorata* subsp. *kolymensis* Prob., *H. odorata* subsp. *praetermissa* (G.Weim.) B.Walln., *H. odorata* var. *annulata* Petrov, *H. odorata* var. *fragrans* (Willd.) K. Richt., *H. odorata* var. *pubescens* Krylov, *Holcus arcticus* Sommerf., *H. borealis* Schrad., *H. fragrans* Willd., *H. odoratus* L., *Poa nitens* Weber, *Savastana hirta* Schrank, *S. nashii* C.Bicknell, *S. odorata* (L.) Scribn., *S. odorata* var. *fragrans* (Willd.) Farw., *Torresia nashii* (C.Bicknell) House, *T. odorata* (L.) Hitchc.)

***Hierochloe repens* (Host) P.Beauv.** (*Anthoxanthum repens* (Host) Veldkamp, *A. stepporum* (P.A.Smirn.) Veldkamp, *Hierochloe odorata* subsp. *pannonica* Chrtek & Jirasek, *H. odorata* subsp. *pannonica* Chrtek & V.Jirásek, *H. orientalis* Fr. & Heuff., *H. orientalis* Fries ex Heuff., *H. stepporum* P.A.Smirn., *H. vinealis* Schur, *Holcus repens* Host)

***Hierochloe repens* (Host) P.Beauv.** (*Anthoxanthum repens* (Host) Veldkamp, *A. stepporum* (P.A.Smirn.) Veldkamp, *Hierochloe odorata* subsp. *pannonica* Chrtek & Jirasek, *H. o.* subsp. *pannonica* Chrtek & V.Jirásek, *H. orientalis* Fr. & Heuff., *H. orientalis* Fries ex Heuff., *H. stepporum* P.A. Smirn., *H. vinealis* Schur, *Holcus repens* Host)

ПІДТРИБА

Aveninae

РІД

Acrospelion Besser [*Trisetum* Pers.]

Acrospelion Besser [*Trisetum* Pers.]

Arrhenatherum P. Beauv. (*Thorea* Rouy, *Thoreochloa* Holub)

Avellinia Parl. (*Colobanthium* (Rchb.) G. Taylor, nom. inval.) [*Trisetaria* Forssk.]

Avena L. (*Anelytrum* Hack., *Preissia* Opiz, nom. inval.)

Gaudinia P. Beauv. (*Arthrostachya* Link, *Cylichnium* Dulac, *Falimiria* (Rchb.)

Rchb., *Meringurus* Murb.)

Graphephorum Desv.

Helictotrichon Besser (*Avenastrum* Opiz, *Danthorhiza* Ten., nom. inval., *Heuffelia*

Schur, *Stipavena* Vierh.)

***Koeleria* Pers.** (*Achrochloa* B. D. Jacks., orth. var., *Airochloa* Link, *Brachystylus* Dulac, *Parafestuca* E. B. Alexeev, *Parodiochloa* A. M. Molina, *Raimundochloa* A.

M. Molina)

ВИД

***Koeleria glauca* (Spreng.) DC.** (*Aira glauca* Spreng., *Airochloa glauca* (DC.) Link, *Dactylis glauca* (Spreng.) Roth, *Koeleria albescens* var. *maritima* (Lange) Domin, *K. arenaria* (Dumort.) B.D. Jacks., *K. arenaria* (Dumort.) Conert, *K. arenaria* (Dumort.) Ujhelyi, *K. borysthena* Klovov, *K. cristata* subsp. *arenaria* Dumort., *K. cristata* var. *glauca* (Spreng.) G.Mey., *K. eriostachya* var. *pyrenaica* Domin, *K. glauca* subsp. *pohleana* (Domin) Tzvelev, *K. glauca* subsp. *sabuletorum* Domin, *K. glauca* var. *intermedia* Fr., *K. glauca* var. *pohleana* Domin, *K. glauca* var. *valdevestita* Domin, *K.*

macrantha subsp. *glauca* (Schrad.) P.D. Sell, *K. maritima* Lange, *K. pohleana* (Domin) Gontsch., *K. pyrenaica* (Domin) Ujhelyi, *K. rochelii* Schur, *K. sabuletorum* (Domin) Klovov, *K. schroeteriana* var. *pyrenaica* Domin)

***Koeleria macrantha* (Ledeb.) Schult.** (*Achaeta geniculata* E.Fourn., *Aira bulbosa* Krock., *A. cristata* L., *A. dactyloides* Rochel, *A. gracilis* (Pers.) Trin., *A. macrantha* Ledeb., *Airochloa albescens* (DC.) Link, *A. cristata* (L.) Link, *A. gracilis* (Pers.) Link, *A. parviflora* Nees, *Dactylis cristata* (L.) M. Bieb., *Festuca cristata* (L.) Vill., *Koeleria albescens* DC., *K. albescens* var. *glabra* DC., *K. albida* Opiz, *K. alpigena* Domin, *K. alpigena* subsp. *mannagettiae* Domin, *K. alpigena* var. *mannagettiae* Domin, *K. ambigua* Schur, *K. arctica* Domin, *K. arkansana* Nutt. ex Scribn., *K. aschersoniana* Domin, *K. australiensis* Domin, *K. australiensis* var. *aristata* Domin, *K. australiensis* var. *maxima* Domin, *K. bitzenachica* (Tzvelev) Tzvelev, *K. britanica* var. *pontarlieri* (Domin) Ujhelyi, *K. britannica* (Domin) Druce, *K. britannica* (Domin) Ujhelyi, *K. calarashica* M.G.Kalen., *K. californica* (Domin) Beetle, *K. chakassica* Reverd., *K. compacta* Adamovic, *K. cristata* f. *amurensis* (Domin) Kitag., *K. cristata* f. *aristulata* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *aurea* (Posp.) Soó, *K. cristata* f. *contracta* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *depauperata* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *dominiana* Soó, *K. cristata* f. *festucoides* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *flaccida* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *grandiflora* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *includens* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *lanata* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *mandshurica* (Domin) Kitag., *K. cristata* f. *minutiflora* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *pubiculmis* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *scabriglumis* (Podp.) Soó, *K. cristata* f. *subglabra* Soó, *K. cristata* f. *subpubiculmis* (Domin) Soó, *K. cristata* f. *subsetacea* Soó, *K. cristata* subsp. *chakassica* (Reverd.) Tzvelev, *K. cristata* subsp. *gracilis* (Pers.) H.Lindb., *K. cristata* subsp. *helvetica* (Domin) Conert, *K. cristata* subsp. *hirsutiflora* (Domin) N.V.Vlassova, *K. cristata* subsp. *krylovii* (Reverd.) Tzvelev, *K. cristata* subsp. *macrantha* (Ledeb.) Rothm., *K. cristata* subsp. *mongolica* (Domin) Tzvelev, *K. cristata* subsp. *pseudocristata* (Domin) Domin, *K. cristata* subsp. *pseudocristata* (Domin) Soó, *K. cristata* subsp. *repens* Freyn, *K. cristata* subsp. *seminuda* (Trautv.) Tzvelev, *K. cristata* subsp. *transiliensis* (Reverd. ex Gamajun.) Tzvelev, *K. cristata* var. *albescens* (DC.) Syme, *K. cristata* var. *amurensis* (Domin) Tzvelev, *K. cristata* var. *argentea* Westbury ex Litv., *K. cristata* var. *avenacea* (Domin) Soó, *K. cristata* var. *colorata* Heuff., *K. cristata* var. *desertorum* Griseb., *K. cristata* var. *elator* (Velen.) Soó, *K. cristata* var. *elegantula* (Domin) Beetle, *K. cristata* var. *geniculata* (E.Fourn.) Beetle, *K. cristata* var. *glabra* Regel, *K. cristata* var. *gracilis* DC., *K. cristata* var. *gracillima* (Honda) Kitag., *K. cristata* var. *grandiflora* Pers., *K. cristata* var. *gypsacea* (Domin) Soó, *K. cristata* var. *intercedens* (Domin) Soó, *K. cristata* var. *longifolia* Vasey ex Burt Davy, *K. cristata* var. *macrantha* (Ledeb.) Griseb., *K. cristata* var. *major* Koch, *K. cristata* var. *oregona* Domin, *K. cristata* var. *pilifera* (Domin) Tzvelev, *K. cristata* var. *pinetorum* Abrams, *K. cristata* var. *poaeformis* (Domin) Tzvelev, *K. cristata* var. *pseudocristata* (Domin) P.C.Kuo & Z.L.Wu, *K. cristata* var. *pubescens* Mutel, *K. cristata* var. *pubiculmis* (Domin) Tzvelev, *K. cristata* var. *sabulosa* (Reverd.) Tzvelev, *K. cristata* var. *seminuda* Trautv., *K. cristata* var. *tenuifolia* Boiss., *K. cristata* var. *tokiensis* (Domin) Ohwi, *K. csatoi* Ujhelyi, *K. dactyloides* (Rochel) Rchb., *K. elator* f. *glabrescens* Domin, *K. elegantula* Domin, *K. eminens* Csató, *K. fenzliana* Schur, *K. flexilis* Janka, *K. glaucovirens* Domin, *K.*

glaucovirens var. *jankae* Domin, *K. gracilis* Pers., *K. gracilis* f. *aristulata* Domin, *K. gracilis* f. *aurea* Podp., *K. gracilis* f. *aurea* Posp., *K. gracilis* f. *biflora* Domin, *K. gracilis* f. *colorata* Domin, *K. gracilis* f. *congesta* Domin, *K. gracilis* f. *contracta* Domin, *K. gracilis* f. *densevestita* Domin, *K. gracilis* f. *festucoides* Domin, *K. gracilis* f. *filifolia* Domin, *K. gracilis* f. *flaccida* Domin, *K. gracilis* f. *grandiflora* Domin, *K. gracilis* f. *includens* Domin, *K. gracilis* f. *lanata* Domin, *K. gracilis* f. *laxa* Domin, *K. gracilis* f. *mandshurica* Domin, *K. gracilis* f. *pubescens* Domin, *K. gracilis* f. *quadriflora* Domin, *K. gracilis* f. *scabriglumis* Podp., *K. gracilis* f. *subpubiglumis* Domin, *K. gracilis* f. *triflora* Domin, *K. gracilis* f. *washingtonensis* Domin, *K. gracilis* subsp. *britannica* Domin, *K. gracilis* subsp. *idahensis* Domin, *K. gracilis* subsp. *macrura* Domin, *K. gracilis* subsp. *nitida* (Nutt.) Domin, *K. gracilis* subsp. *polyantha* Domin, *K. gracilis* subsp. *pseudocristata* (Domin) Domin, *K. gracilis* subsp. *seminuda* (Trautv.) Domin, *K. gracilis* subsp. *sibirica* Domin, *K. gracilis* subsp. *transsilvanica* (Schur) Domin, *K. gracilis* var. *amurensis* Domin, *K. gracilis* var. *arctica* Domin, *K. gracilis* var. *arenicola* Domin, *K. gracilis* var. *avenacea* Domin, *K. gracilis* var. *borbasii* Domin, *K. gracilis* var. *breviculmis* Domin, *K. gracilis* var. *britannica* (Domin) C.E.Hubb., *K. gracilis* var. *californica* (Domin) Domin, *K. gracilis* var. *californiensis* Domin, *K. gracilis* var. *caudata* Domin, *K. gracilis* var. *dasyclada* Domin, *K. gracilis* var. *depauperata* Domin, *K. gracilis* var. *elatior* Velen., *K. gracilis* var. *flaccida* Domin, *K. gracilis* var. *gracillima* Honda, *K. gracilis* var. *gypsacea* Domin, *K. gracilis* var. *hirsutiflora* Domin, *K. gracilis* var. *hummelii* Norl., *K. gracilis* var. *intercedens* Domin, *K. gracilis* var. *latifrons* Domin, *K. gracilis* var. *laxa* Domin, *K. gracilis* var. *longifolia* Domin, *K. gracilis* var. *mandshurica* Domin, *K. gracilis* var. *minutiflora* Domin, *K. gracilis* var. *missouriana* Domin, *K. gracilis* var. *mukdenensis* (Domin) Kitag., *K. gracilis* var. *munita* Domin, *K. gracilis* var. *oregana* Domin, *K. gracilis* var. *pilifera* Domin, *K. gracilis* var. *pseudocristatoides* Domin, *K. gracilis* var. *pseudonitida* Domin, *K. gracilis* var. *pubiculmis* Domin, *K. gracilis* var. *rigidissima* Domin, *K. gracilis* var. *rohlena* Domin, *K. gracilis* var. *rossica* Domin, *K. gracilis* var. *sabulosa* Reverd., *K. gracilis* var. *sintenisii* Domin, *K. gracilis* var. *sublanuginosa* Domin, *K. gracilis* var. *subrepens* Domin, *K. gracilis* var. *tokiensis* (Domin) Honda, *K. helvetica* Domin, *K. idahoensis* Domin, *K. jankae* Ujhelyi, *K. janoensis* Petrov & Karav., *K. javorkae* Ujhelyi, *K. krylovii* Reverd., *K. kurdica* Ujhelyi, *K. kurdica* var. *bitczenachica* Tzvelev, *K. latifrons* (Domin) Rydb., *K. longifolia* Nutt. ex Domin, *K. macrantha* f. *aristulata* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* f. *lanata* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* f. *longifolia* (Vasey ex L.H.Dewey) Roy L.Taylor & MacBryde, *K. macrantha* subsp. *pseudocristata* (Domin) Janch. ex Holub, *K. macrantha* var. *arenicola* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* var. *borbasii* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* var. *borbasli* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* var. *colorata* (Heuff.) Ghişa, *K. macrantha* var. *eminens* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* var. *fenzliana* (Schur) Ghişa, *K. macrantha* var. *flaccida* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* var. *pseudocristata* (Domin) Ghişa, *K. macrantha* var. *rohlena* (Domin) Ghişa, *K. macrura* Domin, *K. macrura* f. *biflora* Domin, *K. macrura* f. *quadriflora* Domin, *K. macrura* f. *triflora* Domin, *K. mannagettae* (Domin) Prain, *K. mannagettae* (Domin) Ujhelyi, *K. mukdenensis* Domin, *K. nitida* Nutt., *K. nitida* var. *arkansana* Scribn., *K. nitida* var. *californica* (Domin) Domin, *K. nitida* var. *nitida*, *K. nyaradyi* Ujhelyi, *K. oregana* Domin, *K. pallida* Wallr., *K. parviflora* Bertol. ex Schult., *K. poiformis* Domin, *K. polyantha*

Domin, *K. pontarlieri* Domin, *K. pseudocristata* Domin, *K. pseudocristata* var. *californica* Domin, *K. pseudocristata* var. *pseudocristata*, *K. pseudoglauca* subsp. *csatoi* (Ujhelyi) Soó, *K. pseudoglauca* subsp. *fenzliana* (Schur) Soó, *K. robinsoniana* Domin, *K. robinsoniana* var. *australis* Domin, *K. robinsoniana* var. *robinsoniana*, *K. sclerophylla* P.A.Smirn., *K. sclerophylla* subsp. *theodoriana* Klokov, *K. seminuda* (Trautv.) Domin, *K. sibirica* (Domin) Gontsch., *K. soongarica* Domin, *K. supra-arenaria* Domin ex Druce, *K. talievii* Lavrenko, *K. taurica* M.G.Kalen., *K. tenuipes* (Domin) Ujhelyi, *K. theodoriana* Klokov, *K. tokiensis* Domin, *K. tokiensis* subsp. *mongolica* Domin, *K. transiliensis* Reverd. ex Gamajun., *K. transsilvanica* Schur, *K. transsilvanica* subsp. *tenuipes* (Domin) Soó, *K. transsilvanica* var. *tenuipes* Domin, *K. velenovskyi* Domin, *K. wolgensis* P.A.Smirn., *K. yukonensis* Hultén, *K. × intermedia* Tourlet, *Melica gmelinii* Roth *M. hirsuta* Koeler, *Poa aristata* P.Beauv., *P. cristata* (L.) L., *P. nitida* Lam.)

***Koeleria pyramidata* (Lam.) P.Beauv.** (*Aira gracilis* Trin. ex Steud., *Brachystylus cristatus* (Pers.) Dulac, *Dactylis paleacea* Herb.L. ex Munro, *Koeleria ciliata* A.Kern. ex Domin, *K. ciliata* f. *rigidiuscula* Domin, *K. ciliata* var. *rigidiuscula* (Domin) Domin, *K. cristata* Pers., *K. cristata* var. *montana* Hausm., *K. cristata* var. *pyramidata* (Lam.) Pers., *K. exaltata* Domin, *K. genevensis* Domin, *K. gigantea* Besser ex Griseb., *K. glabra* Janka ex Nyman, *K. grandis* Besser ex Nym., *K. grandis* Gorski, *K. grandis* var. *gacilescens* Domin, *K. interrupta* Schur, *K. kernerii* Ujhelyi, *K. lamarckii* Ujhelyi, *K. macrantha* var. *montana* (Hausm.) Ghişa, *K. macranthera* Spreng., *K. mollis* W.Mann ex Opiz, *K. mollis* var. *rigidiuscula* (Domin) Ujhelyi, *K. montana* (Hausm.) Dalla Torre, *K. polonica* Domin, *K. pyramidata* subsp. *montana* (Hausm.) Domin, *K. pyramidata* var. *ciliata* (Domin) Domin, *K. pyramidata* var. *danica* Domin, *K. pyramidata* var. *rigidiuscula* (Domin) Domin, *K. tristis* Domin, *Poa pyramidata* Lam.)

PIД

Lagurus L. (*Avena* Scop.)
Leptophyllochloa C. E. Calderón ex Nicora [*Koeleria* Pers.]
Lophochloa Rchb. [*Rostraria* Trin.]
Peyritschia E. Fourn. [*Trisetum* Pers.]
Pseudarrhenatherum Rouy [*Helictotrichon* Besser]
Rostraria Trin. (*Aegialina* Schult., *Aegialitis* Trin., *Ktenosachne* Steud., *Poarion* Rchb., *Wilhelmsia* W. Koch)
Sibirotrisetum Barberá et al. [*Trisetum* Pers.]
Sphenopholis Scribn. (*Colobanthus* (Trin.) Spach, *Reboulea* Kunth)
Tricholemma (Röser) Röser [*Helictotrichon* Besser]
Trisetaria Forssk. (*Sennenia* Sennen, nom. inval., *Trichaeta* P. Beauv.)
Trisetopsis Röser & A. Wölk [*Helictotrichon* Besser]

HOTOPIД

×*Trisetopsotrichon* Röser & A. Wölk = *Helictotrichon* × *Trisetopsis*

PIД

Trisetum Pers. (*Acrospelion* Steud., *Rebentischia* Opiz, nom. inval., *Rupestrina* Prov.,
Trisetarium Poir.)
Tzveleviochloa Röser & A. Wölk

ПІДТРИБА
Brizinae

ПІД
Airopsis Desv. (*Aeropsis* Asch. & Graebn., *Sphaerella* Bubani)
***Briza* L.** (*Chondrachyrum* Nees, *Macrobriza* (Tzvelev) Tzvelev, *Tremularia* Heist.
ex Fabr.)

ВИД
***Briza media* L.** (*B. anceps* L. ex Munro, *B. australis* Prokudin, *B. elatior* Sibth. & Sm.,
B. elatior var. *australia* (Prokudin) Tzvelev, *B. elatior* var. *australis* (Prokudin)
Tzvelev, *B. lutescens* Foucault, *B. media* f. *intermedia* Zapal., *B. media* f. *murii* Soó,
B. media f. *pauciflora* (Schur) Asch. & Graebn., *B. media* f. *pilosa* (Schur) Ghişa, *B.*
media f. *pumila* Junge, *B. media* f. *repens* (Roth) Ghişa, *B. media* f. *umbrosa* Peterm.,
B. media subsp. *elatior* (Sm.) Rohlena, *B. media* var. *albida* Lej., *B. media* var.
alpestris Beck, *B. media* var. *dublanensis* Zapal., *B. media* var. *elatior* Griseb., *B.*
media var. *gracilentia* Podp., *B. media* var. *gracilior* Spenn., *B. media* var. *gracilis*
Podp., *B. media* var. *horakii* Rohlena, *B. media* var. *lutescens* (Foucault) Ducommun,
B. media var. *lutescens* Bréb., *B. media* var. *major* Peterm., *B. media* var. *nivea*
T.Bastard, *B. media* var. *pallens* Boreau, *B. media* var. *pallescens* Döll, *B. media* var.
pauciflora (Schur) Asch. & Graebn., *B. media* var. *pilosa* (Schur) Asch. & Graebn., *B.*
media var. *repens* Roth, *B. media* var. *serotina* H.C.Hall, *B. media* var. *stolonifera*
Schur, *B. media* var. *violacea* Ducommun, *B. media* var. *virens* Gray, *B. pauciflora*
Schur, *B. pilosa* Schur, *B. serotina* (H.C.Hall) Dumort., *B. tremula* Lam., *B. viridis*
Pall. ex Steud., *Poa media* (L.) Cav.)

ПІДТРИБА
Calothecinae
Cinninae
Coleanthinae

ПІД
Sclerochloa P. Beauv. (*Amblychloa* Link, nom. inval., *Crassipes* Swallen)
Puccinellia Parl. (*Atropis* (Trin.) Griseb., *Pseudosclerochloa* Tzvelev)
***Catabrosa* P. Beauv.**

ВИД
***Catabrosa aquatica* (L.) P.Beauv.** (*Agrostis tillieri* Willd. ex Steud., *Aira aquatica* L.,
Aira scabra Zuccagni, *Aira viridula* Poir., *Catabrosa airoides* Chevall., *C. angusta*
(Stapf) L.Liou, *C. aquatica* f. *latifolia* (Heuff.) Soó, *C. aquatica* f. *schurii* Soó, *C.*
aquatica f. *uniflora* (Gray) Holmb., *C. aquatica* subsp. *aquatica*, *C. aquatica* subsp.
capusii (Franch.) Tzvelev, *C. aquatica* subsp. *pseudairoides* (F.Hermann) Tzvelev, *C.*

aquatica var. *angusta* Stapf, *C. aquatica* var. *aquatica*, *C. aquatica* var. *atrata* Tzvelev, *C. aquatica* var. *laurentiana* Fernald, *C. aquatica* var. *littoralis* Parn., *C. aquatica* var. *uniflora* Gray, *C. capusii* Franch., *C. elbursensis* Bornm. & Gauba, *C. ochroleuca* Dumort., *C. pseudairoides* (Herrm.) Tzvelev, *C. scabra* (Zucc.) Kunth, *C. sikkimensis* Stapf, *C. viridula* (Poir.) Roem. & Schult., *Catapodium aquaticum* Willk., *Colpodium aquaticum* (L.) Trin., *C. elbursense* (Bornm. & Gauba) Parsa, *Diarrhena aquatica* (L.) Raspail, *Festuca airoides* (Koeler) Mutel, *Glyceria airoides* (Koeler) Rchb., *G. aquatica* (L.) J. Presl & C. Presl, *G. aquatica* var. *latifolia* Heuff., G. C. Klett & Richt., *G. dulcis* (Salisb.) Holmb., *G. ochroleuca* (Dumort.) Guss., *G. viridula* (Poir.) Heynh., *Hydrochloa airoides* (Koeler) Hartm., *Melica altissima* Sobol., *M. aquatica* (L.) Loisel., *M. aquatica* (L.) Wibel, *Poa airoides* J. Herrm., *P. airoides* Koeler, *P. dulcis* Salisb., *P. grandiflora* Clairv., *P. pseudairoides* J. Herrm., *P. rivularis* Bernh., *P. sabauda* All.)

ПІДВИД

C. a. subsp. *minor* (Bab.) F.H. Perring & P.D. Sell

РІД

Catabrosella (Tzvelev) Tzvelev
Coleanthus Seidl (*Schmidtia* Tratt., *Schmiedtia* Raf., orth. var., *Smidetia* Raf., orth. var., *Wilibalda* Sternb. ex Roth)
Colpodium Trin. (*Keniochloa* Melderis)
Zingeria P. A. Smirn. (*Zingeriopsis* Prob.), [*Colpodium* Trin.]
Arctohyalopoa Röser & Tkach [*Hyalopoa* (Tzvelev) Tzvelev]
Hyalopodium Röser & Tkach
Paracolpodium (Tzvelev) Tzvelev
Phippsia (Trin.) R. Br.
Sclerochloa P. Beauv. (*Amblychloa* Link, nom. inval., *Crassipes* Swallen)

ПІДТРИБА

Cynosurinae

ВИД

***Cynosurus* L.** (*Falona* Adans., *Phalona* Dumort., orth. var.)

***Cynosurus cristatus* L.** (*Cynosurus cristatus* f. *pratensis* (Opiz) Soó, *C. cristatus* f. *tenuis* (Opiz) Soó, *C. cristatus* f. *tenuissimus* (Schur) Morariu, *C. cristatus* var. *tenuissimus* Schur, *C. neglectus* Opiz, *C. neglectus* f. *tenuis* Opiz, *C. spiralis* Lojac., *Phleum cristatum* (L.) Scop.)

ПІДТРИБА

Dactylidinae

РІД

***Dactylis* L.** (*Amaxitis* Adans., *Trachypoa* Bubani)

***Dactylis glomerata* L.** (*Bromus cylindraceus* (Brot.) Brot., *B. glomeratus* (L.) Scop., *Dactylis abbreviata* Bernh. ex Link, *D. altaica* Besser, *D. aschersoniana* Graebn., *D. canariensis* Nees ex Steud., *D. capitellata* Link, *D. ciliata* (Peterm.) Opiz, *D. cylindracea* Brot., *D. decalcata* Brand, *D. fasciculata* C.Sm. ex Link, *D. glaucescens* Willd., *D. glomerata* f. *acroantha* Franch., *D. glomerata* f. *amplectens* Domin, *D. glomerata* f. *angustifrons* Domin, *D. glomerata* f. *aprica* Podp., *D. glomerata* f. *barbata* Domin, *D. glomerata* f. *capitellata* (Link) Maire, *D. glomerata* f. *hispida* Ghişa, *D. glomerata* f. *ibizensis* (Gand.) Knoche, *D. glomerata* f. *latifolia* Issler, *D. glomerata* f. *laxa* Ortmann ex Opiz, *D. glomerata* f. *petrakii* Domin, *D. glomerata* f. *picta* Domin, *D. glomerata* f. *prihodae* Domin, *D. glomerata* f. *rigidior* Domin, *D. glomerata* f. *spuria* Domin, *D. glomerata* f. *subglaucescens* Domin, *D. glomerata* f. *sublaevis* Domin, *D. glomerata* f. *subspiciformis* Domin, *D. glomerata* f. *tenuifolia* Domin, *D. glomerata* f. *triramea* Domin, *D. glomerata* f. *variegata* (C.L.Hitchc.) Beetle, *D. glomerata* subsp. *altaica* (Besser) Domin, *D. glomerata* subsp. *aschersoniana* (Graebn.) Thell., *D. glomerata* subsp. *glomerata*, *D. glomerata* subsp. *hackelii* (Asch. & Graebn.) Cif. & Giacom., *D. glomerata* subsp. *himalayensis* Domin, *D. glomerata* subsp. *hylodes* (P.F.Parker) Holub, *D. glomerata* subsp. *hyrcana* Tzvelev, *D. glomerata* subsp. *ibizensis* Stebbins & D.Zohary, *D. glomerata* subsp. *intercedens* (Domin) Acedo, *D. glomerata* subsp. *izcoi* S.Ortiz & Rodr.Oubiña, *D. glomerata* subsp. *marina* (Borrill) Greuter, *D. glomerata* subsp. *oceanica* G.Guignard, *D. glomerata* subsp. *pendula* Dumort., *D. glomerata* subsp. *polygama* (Horv.) Domin, *D. glomerata* subsp. *sinensis* A. Camus, *D. glomerata* subsp. *slovenica* (Domin) Domin, *D. glomerata* subsp. *woronowii* (Ovcz.) Stebbins & D.Zohary, *D. glomerata* var. *abbreviata* (Link) Lange, *D. glomerata* var. *altaica* (Besser) Keng, *D. glomerata* var. *aprica* (Podp.) Domin, *D. glomerata* var. *aschersoniana* (Graebn.) Domin, *D. glomerata* var. *australis* Willk., *D. glomerata* var. *ciliata* Peterm., *D. glomerata* var. *confusa* Domin, *D. glomerata* var. *congesta* (Domin) Acedo, *D. glomerata* var. *decalcata* Nees ex Döll, *D. glomerata* var. *deflexa* Domin, *D. glomerata* var. *detonsa* Fr., *D. glomerata* var. *ebusitana* O.Bolòs & Vigo, *D. glomerata* var. *fleischeri* (Domin) Acedo, *D. glomerata* var. *geomastrix* Borbás, *D. glomerata* var. *glaucoviridis* Domin, *D. glomerata* var. *glomerata*, *D. glomerata* var. *hackelii* Asch. & Graebn., *D. glomerata* var. *kroulikii* Domin, *D. glomerata* var. *laxa* Ortm., *D. glomerata* var. *leiantha* Hayek, *D. glomerata* var. *leiostachys* Domin, *D. glomerata* var. *luxurians* Soest ex Jansen & Wacht., *D. glomerata* var. *macrocephala* Domin, *D. glomerata* var. *marina* (Borrill) Speranza & Cristof., *D. glomerata* var. *maritima* (Hack.) Trab., *D. glomerata* var. *nemorosa* Klett & Richt., *D. glomerata* var. *orlicensis* (Domin) Acedo, *D. glomerata* var. *pallida* Issler, *D. glomerata* var. *pendula* Dumort., *D. glomerata* var. *pilosa* Soest, *D. glomerata* var. *pubescens* St.-Amans, *D. glomerata* var. *rigida* (Boiss. & Heldr.) Hayek, *D. glomerata* var. *scabra* (W.Mann ex Opiz) Beck, *D. glomerata* var. *schustleri* Domin, *D. glomerata* var. *sibthorpii* (Hack.) Boiss., *D. glomerata* var. *spicata* Pamp., *D. glomerata* var. *stenophylla* Opiz ex Podp., *D. glomerata* var. *stenostachys* (Domin) Acedo, *D. glomerata* var. *subglomerata* Domin, *D. glomerata* var. *subhirsuta* (Domin) Acedo, *D. glomerata* var. *subsessilis* Peterm., *D. glomerata* var. *superglomerata* (Domin) Acedo, *D. glomerata* var. *superpolygama* (Domin) Acedo, *D. glomerata* var. *trichophora* Domin, *D. glomerata* var. *verticillata* Jansen &

Wacht., *D. glomerata* var. *violascens* Issler, *D. heterophylla* Opiz ex Domin, *D. hispanica* Noö ex Steud., *D. hispanica* var. *maritima* Hack., *D. hispanica* var. *sibthorpii* Hack., *D. hyrcana* (Tzvelev) Mussajev, *D. ibizensis* Gand., *D. izcoi* Horjales, Laso & Redondo, *D. izcoi* S.Ortiz & Rodr.Oubiña, *D. izcoi* subsp. *merinoiana* Horjales, Laso & Redondo, *D. juncinella* subsp. *stebbinsii* Horjales, Laso & Redondo, *D. kirschbaumii* Opiz ex Domin, *D. kovarovicii* Opiz, *D. lobata* (Drejer) Ostenf., *D. marina* Borrill, *D. maritima* (Hack.) Rivas Mart., *D. metlesicsii* P.Schönfelder & D.Ludw., *D. nemorosa* Opiz ex Domin, *D. noeana* Steud., *D. ortmanniana* Opiz, *D. pendula* (Dumort.) B.D. Jacks., *D. peyllii* Opiz ex Domin, *D. polygama* Horv., *D. polygama* f. *amplectens* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *angustifrons* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *barbata* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *ciliata* (Peterm.) Soó, *D. polygama* f. *deflexa* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *kroulikii* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *latifolia* (Issler) Soó, *D. polygama* f. *laxa* (Ortmann ex Opiz) Soó, *D. polygama* f. *luxurians* (Soest ex Jansen & Wacht.) Soó, *D. polygama* f. *macrocephala* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *pallida* (Issler) Soó, *D. polygama* f. *petrakii* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *picta* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *prihodae* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *rigidor* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *scabra* (W.Mann ex Opiz) Soó, *D. polygama* f. *schustleri* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *spuria* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *subglaucescens* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *sublaevis* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *subspiciformis* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *tenuifolia* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *triramea* (Domin) Soó, *D. polygama* f. *verticillata* (Jansen & Wacht.) Soó, *D. polygama* f. *violascens* (Issler) Soó, *D. polygama* var. *confusa* (Domin) Soó, *D. polygama* var. *geomatrix* (Borbás) Soó, *D. polygama* var. *glaucoviridis* (Domin) Soó, *D. polygama* var. *trichophora* (Domin) Soó, *D. pubescens* Opiz ex Domin, *D. rigida* Boiss. & Heldr., *D. scaberrima* Opiz, *D. scabra* Mann ex Domin, *D. scabra* W.Mann ex Opiz, *D. slovenica* Domin, *D. smithii* subsp. *hylodes* P.F.Parker, *D. smithii* subsp. *marina* (Borrill) P.F.Parker, *D. stenophylla* Opiz ex Domin, *D. villosa* Ten., *D. woronowii* Ovcz., *Festuca glomerata* (L.) All., *F. phalarioides* Lam., *Koeleria dactylis* Chaub., *Limnetis glomerata* (L.) Eaton, *Phalaris glomerata* (L.) Gueldenst., *Sesleria cirtensis* Trab., *Trachypoa vulgaris* Bubani)

ПІДВИД

D. g. subsp. *hispanica* (Roth) Nyman
D. g. subsp. *juncinella* (Bory ex Boiss.) Stebbins & D.Zohary
D. g. subsp. *lobata* (Drejer) H.Lindb.
D. g. subsp. *lusitanica* Stebbins & D.Zohary
D.g. subsp. *reichenbachii* (Hausm. ex Dalla Torre & Sart.) Stebbins & D.Zohary
D. g. subsp. *smithii* (Link) Stebbins & D.Zohary

ПІД

Lamarckia Moench (*Achyrodes* Boehm., *Chrysurus* Pers., *Lamarkia* Moench, orth. var., *Pterium* Desv., *Tinaea* Garzia)

ПІДТРИБА

Holcinae

ПД

Aristavena F. Albers & Butzin [*Deschampsia* P. Beauv.]

***Deschampsia* P. Beauv.** (*Airidium* Steud., *Campelia* Kunth, orth. var., *Campella* Link, *Czerniaevia* Ledeb., nom. inval., *Erioblastus* Honda, *Homoiachne* Pilg., *Lerchenfeldia* Schur, *Monandraira* Desv., *Podionapus* Dulac)

БД

***Deschampsia cespitosa* (L.) P.Beauv.** (*Agrostis cespitosa* (L.) Salisb., *A. gredensis* Gand., *A. vivipara* Steud., *Aira alpicola* (Rydb.) Rydb., *A. alpina* Hegetschw., *A. alpina* L., *A. alpina* var. *rhenana* (Gremli) Brand, *A. alpina* var. *vivipara* Parn., *A. altissima* Lam., *A. altissima* Moench, *A. ambigua* Michx., *A. andraei* Auersw. ex Andrae, *A. arctica* Spreng., *A. aristulata* Torr., *A. australis* Raoul, *A. biebersteinii* Steud., *A. bottnica* Wahlenb., *A. breviaristata* Gilib., *A. brevifolia* M. Bieb., *A. caespitosa* Muhl., *A. caespitosa* f. *compacta* Waisb., *A. caespitosa* f. *reptans* Borbás, *A. caespitosa* f. *stolonifera* (Hausm.) Asch. & Graebn., *A. caespitosa* subsp. *hartmaniana* Nyman, *A. caespitosa* subsp. *rhenana* (Gremli) Nyman, *A. caespitosa* var. *altissima* (Lam.) Peterm., *A. caespitosa* var. *arctica* (Spreng.) Thurb., *A. cespitosa* L., *A. cespitosa* f. *alpestris* Kirschl., *A. cespitosa* f. *tenera* Peterm., *A. cespitosa* subsp. *alpina* (L.) Hook.f., *A. cespitosa* var. *ambigua* (Michx.) Pursh, *A. cespitosa* var. *arctica* (Spreng.) Thurb. ex A.Gray, *A. cespitosa* var. *borealis* Trautv., *A. cespitosa* var. *bottnica* Rothr., *A. cespitosa* var. *brevifolia* Parn., *A. cespitosa* var. *compacta* Waisb., *A. cespitosa* var. *convoluta* Legrand, *A. cespitosa* var. *hartmaniana* Nyman, *A. cespitosa* var. *littoralis* Gaudin, *A. cespitosa* var. *longiaristata* Parn., *A. cespitosa* var. *montana* Rchb., *A. cespitosa* var. *pallida* W.D.J. Koch, *A. cespitosa* var. *reptans* Borbás, *A. cespitosa* var. *setifolia* W.D.J. Koch, *A. cespitosa* var. *submutica* Trautv., *A. chrysophaena* Porcius, *A. cuprina* Fuss, *A. curtifolia* (Scribn.) Rydb., *A. festucoides* Vill., *A. glauca* Hartm. ex Steud., *A. glomerata* G. Don ex Gray, *A. grandis* Nyman, *A. hartmaniana* (Nyman) B.D. Jacks., *A. laevigata* Sm., *A. latifolia* (Hochst. ex A. Rich.) Steud., *A. littoralis* Godr. ex Nyman, *A. littoralis* (Gaudin) Godet, *A. major* Syme, *A. major* subsp. *caespitosa* (L.) Syme, *A. media* var. *congesta* Font Quer, *A. micans* Jacq. ex Hook.f., *A. neutralis* Walp., *A. paludosa* Roth, *A. paludosa* Wibel, *A. parviflora* Thuill., *A. pulchra* (Nees & Meyen) Steud., *A. pungens* (Rydb.) Rydb., *A. stolonifera* Hausm., *A. sukatschewii* Popl., *A. triflora* Friv., *A. turczaninowii* Litv., *A. vivipara* Steud., *A. wibeliana* Sond. ex W.D.J. Koch, *A. wilhelmsii* Steud., *A. × hybrida* Figert, *A. × neumaniana* Dörfl., *Avena alpina* (L.) Trin., *Avena alpina* Honck., *Avena caespitosa* Caffra, *Avena cespitosa* (L.) Kuntze, *Avena paludosa* (Roth) Heynh., *Calamagrostis arundo* Roth, *C. grata* Phil., *Campella cespitosa* (L.) Link, *Czerniaevia melicoides* Turcz. ex Griseb., *Deschampsia aenea* Trin. ex Griseb., *D. aleutica* Tatew. & Ohwi, *D. alpicola* Rydb., *D. alpigena* Schur, *D. alpina* (L.) Roem. & Schult., *D. alpina* var. *alpina*, *D. alpina* var. *wibeliana* (Sond. ex W.D.J. Koch) Krylov, *D. altaica* (Schischkin) O.D.Nikif., *D. ambigua* (Michx.) P.Beauv., *D. anadyrensis* V.N.Vassil., *D. andina* Phil., *D. andraei* Aursw., *D. andraei* Schur, *D. andraei* var. *montana* Schur, *D. arctica* (Spreng.) Merr., *D. austrobohemica* Deyl, *D. beringensis* Hultén, *D. beringensis* var. *atkensis* Hultén, *D. beringensis* var. *kurilensis* Kawano, *D. biebersteiniana* Roem. & Schult., *D. borealis* (Trautv.) Roshev., *D. bottnica* (Wahlenb.) Trin., *D. bottnica* var. *grandis* Griseb., *D. bottnica* var. *melicoides* Griseb.

ex Griseb., *D. brachyphylla* Nash, *D. breviaristata* (Husn.) Rouy, *D. brevifolia* R.Br., *D. brevifolia* var. *pumila* Griseb., *D. caespitosa* (L.) P.Beauv., *D. caespitosa* f. *alpicola* (Chrtek & Jirasek) Soó, *D. caespitosa* f. *compacta* (Waisb.) Soó, *D. caespitosa* f. *pallida* (Koch) Holmb., *D. caespitosa* f. *reptans* (Borbás) Soó, *D. caespitosa* f. *tenera* (Peterm.) Soó, *D. caespitosa* f. *variegata* (Opiz) Beetle, *D. caespitosa* subsp. *alpicola* Chrtek & V.Jirásek, *D. caespitosa* subsp. *alpina* (L.) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *anadyrensis* (V.N.Vassil.) Á. Löve & D. Löve, *D. caespitosa* subsp. *austrobohemica* (Deyl) Conert, *D. caespitosa* subsp. *beringensis* (Hultén) W.E.Lawr., *D. caespitosa* subsp. *borealis* (Trautv.) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *bottnica* (Wahlenb.) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *caespitosa*, *D. caespitosa* subsp. *festucifolia* Honda, *D. caespitosa* subsp. *gaudinii* K.Richt., *D. caespitosa* subsp. *glauca* (Hartm.) Hartm., *D. caespitosa* subsp. *gredensis* Vivant, *D. caespitosa* subsp. *hispanica* (Vivant) Cebolla, J.A. López & Rivas Ponce, *D. caespitosa* subsp. *hispanica* Vivant, *D. caespitosa* subsp. *ivanovae* (Tzvelev) S.M.Phillips & Z.L.Wu, *D. caespitosa* subsp. *littoralis* (Gaudich.) K.Richt., *D. caespitosa* subsp. *littoralis* (Gaudin) Gremlí, *D. caespitosa* subsp. *mezensis* (Senjan.-Korcz. & Korcz.) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *obensis* (Roshev.) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *orientalis* Hultén, *D. caespitosa* subsp. *pamirica* (Roshev.) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *paramushirensis* (Honda) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *parviflora* (Thuill.) K.Richt., *D. caespitosa* subsp. *pyrenaica* Romo, *D. caespitosa* subsp. *rhenana* (Gremlí) Kerguélen, *D. caespitosa* subsp. *sukatschewii* (Popl.) Chiapella & Prob., *D. caespitosa* subsp. *turczaninowii* (Litv.) Tzvelev, *D. caespitosa* subsp. *wilhelmsii* (Steud.) Tzvelev, *D. caespitosa* var. *abbei* B. Boivin, *D. caespitosa* var. *alpicola* (Rydb.) Á.Löve, D.Löve & B.M. Kapoor, *D. caespitosa* var. *alpina* Schur, *D. caespitosa* var. *altaica* Schischk., *D. caespitosa* var. *altissima* Volkart, *D. caespitosa* var. *andraei* (Schur) Simonk., *D. caespitosa* var. *arctica* Vasey, *D. caespitosa* var. *atlantis* Maire, *D. caespitosa* var. *borealis* (Trautv.) Trautv., *D. caespitosa* var. *bottnica* (Wahlenb.) Vasey ex Beal, *D. caespitosa* var. *brachyphylla* Schur, *D. caespitosa* var. *breviaristata* Husn., *D. caespitosa* var. *brevifolia* Griseb., *D. caespitosa* var. *caespitosa*, *D. caespitosa* var. *colorata* Griseb., *D. caespitosa* var. *confinis* Beal, *D. caespitosa* var. *congesta* (Font Quer) Ehr.Bayer & G.López, *D. caespitosa* var. *crassifolia* (Font Quer) Maire, *D. caespitosa* var. *exaristata* Z.L.Wu, *D. caespitosa* var. *festucifolia* Honda, *D. caespitosa* var. *gaudinii* (K.Richt.) Husn., *D. caespitosa* var. *glauca* Regel, *D. caespitosa* var. *hispanica* (Vivant) Cebolla, Lozano & López Rodr., *D. caespitosa* var. *intercotidalis* B. Boivin, *D. caespitosa* var. *komarovii* (V.N.Vassil.) Tzvelev, *D. caespitosa* var. *latifolia* (Hochst. ex A. Rich.) Hook.f., *D. caespitosa* var. *mackenzieana* (Raupe) B. Boivin, *D. caespitosa* var. *macrantha* Hack., *D. caespitosa* var. *mannii* C.E.Hubb., *D. caespitosa* var. *maritima* Vasey, *D. caespitosa* var. *microstachya* Roshev., *D. caespitosa* var. *minor* Kom., *D. caespitosa* var. *montana* (Schur) Vasey ex Beal, *D. caespitosa* var. *oliveri* C.E.Hubb., *D. caespitosa* var. *pallida* (Koch) Godr., *D. caespitosa* var. *parviflora* (Thuill.) Coss. & Germ., *D. caespitosa* var. *pulchra* (Nees & Meyen) Nicora, *D. caespitosa* var. *pungens* (Rydb.) B. Boivin, *D. caespitosa* var. *setifolia* (Koch) Griseb., *D. caespitosa* var. *strictior* Kurtz, *D. caespitosa* var. *submutica* (Trautv.) Tzvelev, *D. caespitosa* var. *variegata* Opiz, *D. caespitosa* var. *wibeliana* Griseb., *D. confinis* (Beal) Rydb., *D. convoluta* (Legrand) Rouy, *D. crassifolia* Font Quer & Maire, *D. curtifolia* Scribn., *D. doniana* Gray, *D. glauca* Hartm., *D. glomerata* G. Don, *D. grandis* Besser ex Griseb., *D. gredensis* (Gand.) Castro., *D. hispanica* (Vivant) Cervi & Romo, *D. hispanica* f. *neilensis* Cervi

& Romo, *D. hispanica* subsp. *gallaecica* Cervi & Romo, *D. hispanica* subsp. *gredensis* (Vivant) Rivas Mart., Fern.Gonz. & Sánchez Mata, *D. hispanica* var. *burebana* Cervi & Romo, *D. hispanica* var. *iberica* Cervi & Romo, *D. ivanovae* Tzvelev, *D. komarovii* V.N.Vassil., *D. kurilensis* (Kawano) Tzvelev & Prob., *D. laevigata* (Sm.) Roem. & Schult., *D. littoralis* (Gaudin) Reut., *D. littoralis* var. *beringensis* (Hultén) P.C.Kuo & Z.L.Wu, *D. littoralis* var. *ivanovae* (Tzvelev) P.C.Kuo & Z.L.Wu, *D. littoralis* var. *rhenana* (Gremli) Hack., *D. mackenzieana* Raup, *D. media* subsp. *hispanica* (Vivant) O.Bolòs, Masalles & Vigo, *D. media* var. *iberica* (Cervi & Romo) O.Bolòs & Vigo, *D. mezensis* Senjan.-Korcz. & Korcz., *D. montana* Schur, *D. multiflora* P.C.Kuo & Z.L.Wu, *D. neumani* (Dörfl.) Hyl., *D. obensis* Roshev., *D. orientalis* (Hultén) B.S.Sun, *D. paludosa* (Schübl. & G. Martens) H.Karst., *D. pamirica* Roshev., *D. paramushirensis* Honda, *D. parviflora* (Thuill.) P.Beauv., *D. penicillata* Kirk, *D. pulchra* Nees & Meyen, *D. pumila* (Griseb.) Ostenf., *D. pungens* Rydb., *D. refracta* subsp. *gredensis* (Vivant) Cervi & Romo, *D. rhenana* Gremli, *D. submutica* (Trautv.) O.D.Nikif., *D. sukatschewii* (Popl.) Roshev., *D. sukatschewii* subsp. *borealis* (Trautv.) Tzvelev, *D. sukatschewii* subsp. *minor* (Kom.) Tzvelev, *D. sukatschewii* subsp. *orientalis* (Hultén) Tzvelev, *D. sukatschewii* subsp. *submutica* (Trautv.) Tzvelev, *D. turczaninowii* Litv., *D. tzvelevii* Prob., *D. tzvelevii* var. *vivipara* Prob., *D. versicolor* Arv.-Touv., *D. vodopjanoviae* O.D.Nikif., *D. wahlenbergiana* Scheele, *D. wibeliana* (Sond. ex W.D.J. Koch) Parl., *D. wilhelmsii* (Steud.) Tzvelev, *Erioblastus flexuosus* Honda ex Nakai, *Glyceria repanda* Nutt., *Poa evagans* Simmons, *Podionapus cespitosus* (L.) Dulac, *Triodia splendida* Steud.)

ПДВИД

D. c. subsp. *borealis* (Trautv.) Á. Löve & D. Löve
D. c. subsp. *holciformis* (J.Presl) W.E.Lawr.
D. c. subsp. *levis* (Takeda) Nosaka
D. c. subsp. *macrothyrsa* (Tatew. & Ohwi) Tzvelev
D. c. subsp. *paludosa* (Schübl. & G. Martens) G.C.S.Clarke

РІД

***Holcus* L.** (*Arthrochloa* R. Br., *Ginannia* Bubani, *Homalachna* Kuntze, *Homalachne* Kuntze, *Nothoholcus* Nash, *Notholcus* Nash ex Hitchc., *Sorgum* Adans.)

ВИД

***Holcus lanatus* L.** (*Aira holcus-lanatus* Vill., *Avena lanata* (L.) Cav., *A. lanata* (L.) Koeler, *A. pallida* Salisb., *Ginannia lanata* F.T.Hubb., *G. pubescens* Bubani, *Holcus aestivalis* Jord. & Fourr., *H. argenteus* C.Agardh ex Roem. & Schult., *H. glaucus* Willk., *H. intermedius* Krock., *H. lanatus* f. *viviparus* Cheshm., *H. lanatus* subsp. *tuberosus* (Salzm. ex Trin.) M.Seq. & Castrov., *H. lanatus* subsp. *vaginatus* (Willk. ex Pérez Lara) M.Seq. & Castrov., *H. lanatus* var. *albovirens* Junge, *H. lanatus* var. *soboliferus* Duwensee, *H. lanatus* var. *tuberosus* Salzm. ex Trin., *H. lanatus* var. *vaginatus* Willk. ex Pérez Lara, *H. muticus* Kunze, *H. oriolis* Sennen & Gonzalo, *H. tuberosus* Salzm. ex Trin., *Nothoholcus lanatus* (L.) Nash, *N. lanatus* (L.) Nash ex Hitchc.)

***Holcus mollis* L.** (*Aira holcus-mollis* Vill., *A. mollis* (L.) Schreb., *Avena mollis* (L.) Koeler, *A. sylvatica* Salisb., *Ginannia mollis* (L.) Bubani, *Holcus densus* Peterm., *H. longiaristatus* St.-Lag., *H. mollis* subsp. *hierrensis* Stierst., *H. mollis* subsp. *reuteri* (Boiss.) Tutin, *H. mollis* subsp. *triflorus* (Trab.) Trab., *H. mollis* var. *biaristatus* Parn., *H. mollis* var. *parviflorus* Parn., *H. mollis* var. *triflorus* Trab., *H. reuteri* Boiss., *H. triflorus* (Trab.) Trab., *Notholcus mollis* (L.) Hitchc.)

ПІД

Scribneria Hack. [*Deschampsia* P. Beauv.]

Vahlodea Fr. [*Deschampsia* P. Beauv.]

ПІДТРИБА

Loliinae

НОТОПІД

×*Festulolium* Asch. & Graebn. (*Schedolium* Holub, *Schedololium* Soreng & Terrell)

ПІД

Castellia Tineo

Ctenopsis De Not. [*Festuca* L.]

Drymochloa Holub [*Festuca* L.]

***Festuca* L.** (*Amphigenes* Janka, *Anatherum* Nábelek, *Argillochloa* W.A. Weber, *Bucetum* Parn., *Dielsiochloa* Pilg., *Drymonaetes* Fourr., nom. inval., *Festucaria* Heist. ex Fabr., *Gnomonia* Lunell, *Gramen* Krause, *Helleria* E. Fourn., *Hellerochloa* Rauschert, *Hesperochloa* (Piper) Rydb., *Laston* Pau, *Leiopoa* Ohwi, *Lojaconoa* Gand., *Nabelekia* Roshev., *Narduroides* Rouy, *Schoenodorus* Roem. & Schult., orth. var., *Wangenheimia* Moench, *Wasatchia* M. E. Jones)

ВИД

***Festuca arundinacea* Schreb.** (*Aira oryzetorum* Spreng., *Avena secunda* Salisb., *Brachypodium interruptum* (Desf.) Roem. & Schult., *Bromus arundinaceus* (Schreb.) Roth, *B. decolorans* Rchb., *B. elatior* (L.) Koeler, *B. elatus* Gueldenst. ex Ledeb., *B. littoreus* Retz., *Bucetum elatius* (L.) Parn., *B. elatius* var. *variegatum* Parn., *Festuca articulata* De Not. ex Parl., *F. arundinacea* f. *baltica* (Asch. & Graebn.) Beldie *F. arundinacea* f. *obtusiflora* (Schur) Beldie, *F. arundinacea* f. *pseudomairei* (Litard. & Maire) Auquier, *F. arundinacea* subsp. *arundinacea*, *F. arundinacea* subsp. *atlantigena* (St.-Yves) Auquier, *F. arundinacea* subsp. *cirtensis* (St.-Yves) Gamisans, *F. arundinacea* subsp. *conferta* (Hack.) Soják, *F. arundinacea* subsp. *corsica* (Hack.) Kerguélen, *F. arundinacea* subsp. *fenas* (Lag.) Arcang., *F. arundinacea* subsp. *fenas* (Lag.) Bornm., *F. arundinacea* subsp. *interrupta* (Desf.) Tzvelev, *F. arundinacea* subsp. *mediterranea* (Hack.) Franco & Rocha Afonso, *F. arundinacea* subsp. *orientalis* (Hack.) Tzvelev, *F. arundinacea* subsp. *uechtriziana* (Wiesb.) Hegi, *F. arundinacea* var. *aristata* Regel, *F. arundinacea* var. *aspera* (Mutel) Asch. & Graebn., *F. arundinacea* var. *baltica* Asch. & Graebn., *F. arundinacea* var. *corsica* (Hack.) Kerguélen, *F. arundinacea* var. *decolorans* (Rchb.) Mert. ex W.D.J. Koch, *F. arundinacea* var. *glaucescens* Boiss., *F. arundinacea* var. *interrupta* (Desf.) Coss. &

Durieu, *F. arundinacea* var. *letourneuxiana* (St.-Yves) Torrec. & Catalán, *F. arundinacea* var. *letourneuxii* (St.-Yves) Torrec. & Catalán, *F. arundinacea* var. *mediterranea* (Hack.) Asch. & Graebn., *F. arundinacea* var. *obtusiflora* Schur, *F. arundinacea* var. *podperae* Soó, *F. arundinacea* var. *uechtritziiana* (Wiesb.) Beck, *F. caerulescens* Ten., *F. decolorans* (Rchb.) Mert. & Koch ex Kunth, *F. decolorans* Mert. & W.D.J. Koch, *F. elatior* L., *F. elatior* f. *Elatior*, *F. elatior* f. *pseudomairei* Litard. & Maire, *F. elatior* subsp. *arundinacea* (Schreb.) Celak., *F. elatior* var. *arundinacea* (Schreb.) Wimm., *F. elatior* var. *arundinacea* Schreb., *F. elatior* var. *aspera* Mutel, *F. elatior* var. *atlantigena* St.-Yves, *F. elatior* var. *cirtensis* St.-Yves, *F. elatior* var. *elbursiana* Vetter, *F. elatior* var. *fenas* (Lag.) Hack., *F. elatior* var. *glaucescens* (Boiss.) Hack., *F. elatior* var. *interrupta* (Desf.) Cout., *F. elatior* var. *letourneuxii* St.-Yves, *F. elatior* var. *littorea* (Retz.) Lilj., *F. elatior* var. *minutiflora* (St.-Yves) Litard., *F. elatior* var. *mutica* Chevall., *F. elatior* var. *uechtritziiana* Hack., *F. fenass* Lag., *F. fenass* subsp. *atlantigena* (St.-Yves) Cebolla & Rivas Ponce, *F. fenass* var. *conferta* (Hack.) K. Richt., *F. fenass* var. *corsica* (Hack.) K. Richt., *F. interrupta* Desf., *F. laxa* Gaudin, *F. littorea* (Retz.) Lilj., *F. loliacea* Lam., *F. mediterranea* (K.Richt.) Rouy, *F. orientalis* (Hack.) Krecz. & Bobrov, *F. oryzetorum* Pollini, *F. pauneroi* Cebolla, López Rodr. & Rivas Ponce, *F. phoenix* (Scop.) Vill., *F. pseudololiacea* Hack., *F. regeliana* Pavlov, *F. regelii* Pavlov, *F. simplex* Boiss. & Bal., *F. tenax* Link, *F. uechtritziiana* Wiesb., *F. uechtritziiana* var. *aristata* Podp., *Gnomonia elatior* (L.) Lunell, *Lolium arundinaceum* (Schreb.) Darbysh., *L. festuca* Raspail, *Poa curvata* Koeler, *P. elatior* (L.) Moench, *P. fenass* (Lag.) Steud., *P. kunthii* Lindm., *P. phoenix* Scop., *P. remota* Kunth, *P. tenax* Link, *P. uliginosa* Willd. ex Spreng., *Schedonorus arundinaceus* (Schreb.) Dumort., *S. arundinaceus* subsp. *atlantigenus* (St.-Yves) H.Scholz, *S. arundinaceus* subsp. *cirtensis* (St.-Yves) H.Scholz & Valdés, *S. arundinaceus* subsp. *corsicus* (Hack.) H. Scholz & Valdés, *S. arundinaceus* subsp. *fenass* (Lag.) H.Scholz, *S. arundinaceus* subsp. *uechtritziianus* (Wiesb.) H.Scholz & Valdés, *S. elatior* (L.) P.Beauv., *S. interruptus* (Desf.) Tzvelev, *S. littoreus* (Retz.) Tzvelev *S. pauneroi* (Cebolla, J.A. López & Rivas Ponce) H. Scholz & Valdés, *S. phoenix* (Scop.) Holub, *S. uechtritziianus* (Wiesb.) Holub, *Tragus elatior* (L.) Panz., *T. loliaceus* (Lam.) Panz. ex B.D. Jacks.)

***Festuca beckeri* (Hack.) Trautv.** (*Festuca beckeri* (Hack.) B. Fedtsch., *F. beckeri* subsp. *laeviuscula* (Klokov) Tzvelev, *F. beckeri* subsp. *polesica* (Zapal.) Tzvelev, *F. beckeri* subsp. *sabulosa* (Andersson) Tzvelev, *F. beckeri* var. *baicalensis* Vylzan, *F. laeviuscula* Klokov, *F. ovina* subsp. *beckeri* Hack., *F. ovina* var. *sabulosa* Andersson, *F. polesica* Zapal., *F. quercetopinetorum* Klokov, *F. sabulosa* (Andersson) H.Lindb.)

***Festuca gigantea* (L.) Vill.** (*Avena flaccida* Hack. ex Hook.f., *A. gigantea* (L.) Salisb., *Bromus aquaticus* Schrank, *B. bonassorum* Bornm., *B. giganteus* L., *B. giganteus* var. *depauperatus* Mutel, *B. giganteus* var. *hispidus* Mutel, *B. giganteus* var. *triflorus* Sweet, *B. giganteus* var. *villosus* Koeler, *B. gyganteus* Crantz, *B. longifolius* Lyons, *B. scheuchzeri* C.C. Gmel., *B. strigosus* Lam., *B. triflorus* L., *Bucetum giganteum* Parn., *Drymonaetes giganteus* Fourr., *Festuca bonassorum* Bornm., *F. gigantea* f. *minor* Kuvaev, *F. gigantea* f. *triflora* (L.) Hiitonen, *F. gigantea* f. *uliginosa* (Schur) Beldie, *F. gigantea* var. *arcana* Stepanov, *F. gigantea* var. *uliginosa* Schur, *F. pseudogigantea*

Ovcz. & Shibkova, *F. triflora* (L.) Sm., *Forasaccus giganteus* (L.) Bubani, *Lolium giganteum* (L.) Darbysh., *Schedonorus giganteus* (L.) Holub, *Trisetum flaccidum* (Hack. ex Hook.f.) R.R.Stewart, *Zerna gigantea* (L.) Panz. ex B.D. Jacks.)

***Festuca ovina* L.** (*Avena ovina* Salisb., *Bromus ovinus* Scop., *Festuca agrestis* Wulfen ex Steud., *F. amethystina* var. *asperima* Hack. ex Beal, *F. baumgarteniana* Schur, *F. calligera* (Piper) Rydb., *F. capillaris* Wulfen, *F. centroapenninica* (Markgr.-Dann.) Foggi, F.Conti & Pignatti, *F. chiisanensis* (Ohwi) E.B.Alexeev, *F. curvifolia* Lag. ex Lange, *F. diffusa* V.N.Vassil., *F. duriuscula* var. *alpina* Wimm., *F. duriuscula* var. *gracilior* (Hack.) Bidault, *F. eskia* Lej., *F. filifolia* Link, *F. fontqueriana* (St.-Yves) Romo, *F. glauca* var. *exilior* (St.-Yves) Bidault, *F. g.* var. *firmuloides* (St.-Yves) Bidault, *F. g.* var. *hallerioides* Schur, *F. g.* var. *scabrifolia* Hack. ex Rohlena, *F. glaucantha* Blocki, *F. glaucoidea* (Vetter) E.B.Alexeev, *F. guestphalica* Boenn. ex Rchb., *F. guinochetii* (Bidault) S.Arndt, *F. hallerioides* Schur, *F. heterophylla* Wahlenb., *F. indigesta* subsp. *curvifolia* (Lag. ex Lange) Rivas Mart., Fuente & Ortúñez, *F. jumpeiana* (Ohwi) Kitag., *F. laevis* var. *ruprechtii* (Boiss.) B. Fedtsch., *F. lasiantha* Schur, *F. leucantha* Schur, *F. livida* Schur, *F. malzevii* (Litv.) Reverd., *F. mariettana* E.B.Alexeev, *F. maskerensis* (Litard.) Romo, *F. multiflora* Suter, *F. nigra* Gilib., *F. oligosantha* Schur, *F. ovina* f. *aculeolata* Soó, *F. o.* f. *exilior* St.-Yves, *F. o.* f. *firmuloides* St.-Yves, *F. o.* f. *glaucoidea* St.-Yves, *F. o.* f. *nitida* Beldie, *F. o.* f. *ovina*, *F. o.* f. *submucronata* Soó, *F. o.* subsp. *bigoudenensis* Kerguélen & Plonka, *F. o.* subsp. *calligera* Piper, *F. o.* subsp. *coreana* (St.-Yves) E.B.Alexeev, *F. o.* subsp. *elata* (Drobow) Tzvelev, *F. o.* subsp. *firmulacea* (Markgr.-Dann.) Prob., *F. o.* subsp. *guestphalica* (Boenn. ex Reichb.) K. Richt., *F. o.* subsp. *kandavanica* Vetter, *F. o.* subsp. *litoralis* (Tzvelev) E.B.Alexeev, *F. o.* subsp. *maroccana* (St.-Yves) Dobignard, *F. o.* subsp. *nipponica* (Ohwi) E.B.Alexeev, *F. o.* subsp. *ovina*, *F. o.* subsp. *ruprechtii* (Boiss.) Tzvelev, *F. o.* subsp. *sphagnicola* (B.Keller) Tzvelev, *F. o.* subsp. *sytschuanica* E.B.Alexeev, *F. o.* subsp. *vylzaniae* Vylzan ex E.B.Alexeev, *F. o.* var. *alpina* (Wimm.) Godr., *F. o.* var. *angustifolia* Parn., *F. o.* var. *calligera* Piper, *F. o.* var. *centroapenninica* Markgr.-Dann., *F. o.* var. *chiisanensis* Ohwi, *F. o.* var. *chosenica* Ohwi, *F. o.* var. *coreana* (St.-Yves) St.-Yves, *F. o.* var. *elata* Drobow, *F. o.* var. *firmulacea* (Markgr.-Dann.) Stohr, *F. o.* var. *fissa* Vetter, *F. o.* var. *fontqueriana* St.-Yves, *F. o.* var. *glaucofirmula* St.-Yves, *F. o.* var. *glaucoidea* Vetter, *F. o.* var. *guinochetii* Bidault, *F. o.* var. *hibernica* (Markgr.-Dann.) M.J.Wilk., *F. o.* var. *jumpeiana* Ohwi, *F. o.* var. *juncifolia* Vetter, *F. o.* var. *kandavanica* Vetter, *F. o.* var. *koreanoalpina* Ohwi, *F. o.* var. *laevifolia* (Hack.) Kozłowska, *F. o.* var.

litoralis Tzvelev, *F. o.* var. *livida* Schur, *F. o.* var. *malzevii* Litv., *F. o.* var. *marchandii* Litard., *F. o.* var. *maroccana* St.-Yves, *F. o.* var. *maskerensis* Litard., *F. o.* var. *nipponica* Ohwi, *F. o.* var. *ovina*, *F. o.* var. *pubiculmis* Ohwi, *F. o.* var. *purpusiana* St.-Yves, *F. o.* var. *ruprechtii* Boiss., *F. o.* var. *ruscinonensis* Litard., *F. o.* var. *senneniana* Litard., *F. o.* var. *sulcifera* Ohwi, *F. o.* var. *tateyamensis* Ohwi, *F. o.* var. *vulgaris* W.D.J. Koch, *F. o.* var. *weileri* Litard., *F. o.* var. *yarochenkoi* St.-Yves, *F. pauciflora* Schleich., *F. pietrosii* Zapal., *F. pratensis* Honck., *F. pumila* Willk., *F. purpusiana* (St.-Yves) Tzvelev, *F. rupicola* var. *sulcatiformis* (Markgr.-Dann.) Markgr.-Dann. ex Stohr, *F. ruprechtii* (Boiss.) Krecz. & Bobrov, *F. sauvagei* Romo, *F. saximontana* subsp. *purpusiana* (St.-Yves) Tzvelev, *F. s.* var. *purpusiana* (St.-Yves) Fred. & Pavlick, *F. scabrifolia* (Hack. ex Rohlena) Patzke & G.H. Loos, *F. sciaphila* Schur, *F. sphagnicola* B.Keller, *F. sulcatiformis* (Markgr.-Dann.) Patzke & G.H. Loos, *F. trachyphylla* f. *firmulacea* Markgr.-Dann., *F. valesiaca* var. *lasiantha* Schur, *F. verguinii* Sennen, *F. vorobievii* Prob., *F. vulgaris* (K. Koch) Hayek, *F. weilleri* (Litard.) Romo, *F. yarochenkoi* (St.-Yves) E.B.Alexeev, *Gnomonia ovina* (L.) Lunell, *Poa setacea* Koeler)

РІЗНОВИДНІСТЬ

F. o. var. *djurdjurae* (Batt. & Trab.) T. Durand & Schinz

ФОРМА

F. o. f. *hispidula* (Hack.) Holmb.

ВИД

***Festuca pratensis* Huds.** (*Bromus pratensis* (Huds.) Spreng., *Bucetum pratense* (Huds.) Parn., *Festuca americana* (Pers.) F.Dietr., *F. apennina* De Not., *F. apennina* subsp. *pubescens* Prodán, *F. arctica* Schur, *F. australis* Schur, *F. elatior* f. *mucornata* Schur, *F. elatior* f. *parviflora* Kuntze, *F. elatior* subsp. *apennina* (De Not.) Hayek, *F. e.* subsp. *pratensis* (Huds.) Hack., *F. e.* var. *apennina* (De Not.) Hack., *F. e.* var. *appenina* (De Not.) Hack., *F. e.* var. *macrostachya* Schur, *F. e.* var. *mucronata* Schur, *F. e.* var. *multiflora* Hack., *F. e.* var. *pluriflora* (Schult.) Fiori, *F. e.* var. *pratensis* (Huds.) A.Gray, *F. e.* var. *sicula* Parl., *F. fluitans* var. *pratensis* (Huds.) Huds., *F. glabra* Spreng., *F. heteromalla* Pourr., *F. multiflora* C. Presl, *F. pluriflora* Schult., *F. poioides* Michx., *F. poioides* var. *americana* Pers., *F. pratensis* f. *macrostachya* (Schur) Soó, *F. pratensis* f. *mucronata* (Schur) Soó, *F. pratensis* f. *parvillora* (Kuntze)

Soó, *F. pratensis* subsp. *apennina* (De Not.) Hegi, *F. pratensis* subsp. *apenninus* (De Not.) H. Scholz & Valdés, *F. pratensis* subsp. *appenina* (De Not.) Hegi, *F. pubescens* Prodán, *F. radicans* (Dumort.) Steud., *Lolium pratense* (Huds.) Darbysh., *Poa intermedia* Koeler, *Schedonorus americanus* (Pers.) Roem. & Schult., *S. apenninus* (De Not.) Tzvelev, *S. pratensis* (Huds.) P.Beauv., *S. pratensis* subsp. *pluriflorus* (Schult.) H.Scholz, *S. radicans* Dumort., *Tragus pratensis* (Huds.) Panz., *T. pratensis* (Huds.) Panz. ex B.D. Jacks.)

***Festuca rubra* L.** (*Avena dura* Salisb., *Bromus glaucus* Spreng., *B. secundus* J.Presl, *Festuca alpestris* Wulfen, *F. alpigena* Hoppe, *F. ammobia* Pavlick, *F. arenaria* Osbeck, *F. arenaria* Retz., *F. askelofiana* Schult., *F. atlantigena* (Litard.) Romo, *F. aucta* Krecz. & Bobrov, *F. aurasiaca* Trab., *F. baicalensis* (Griseb.) Krecz. & Bobrov, *F. balearica* Zuccagni, *F. baltica* Homann ex Mert. & W.D.J. Koch, *F. briquetii* St.-Yves, *F. cambrica* Huds., *F. clarkei* (Stapf) B.S.Sun, *F. communis* Petif, *F. cryophila* Krecz. & Bobrov, *F. daghestanica* (Tzvelev) E.B.Alexeev, *F. densiuscula* (Hack. ex Piper) E.B.Alexeev, *F. dumetorum* Hegetschw., *F. dumetorum* L., *F. dumetorum* f. *planifolia* (Hack.) Druce, *F. duriuscula* L., *F. duriuscula* O.F.Müll., *F. duriuscula* var. *dumetorum* (L.) Huds., *F. duriuscula* var. *rubra* (L.) Alph.Wood, *F. duriuscula* var. *rubra* Parnell, *F. egea* Krecz. & Bobrov, *F. eriantha* Honda, *F. fallace* f. *longifolia* Zapater, *F. fallax* Thuill., *F. fallax* f. *longifolia* Zapal., *F. fontqueri* (Litard.) Romo, *F. glabra* Lightf., *F. glauca* Planellas ex Willk. & Lange, *F. glaucescens* Hegetschw., *F. halleri* Puccin., *F. helgolandica* Patzke, *F. heterophylla* var. *subheterophylla* (Nyár.) Soó, *F. hondoensis* (Ohwi) Ohwi, *F. iberica* subsp. *atlantigena* (Litard.) Dobignard & Portal, *F. iberica* subsp. *yvesiana* (Litard. & Maire) Dobignard & Portal, *F. inopoda* Schur, *F. juncifolia* var. *planifolia* (Hack.) Druce, *F. kirelowii* Steud., *F. kitaibeliana* Schult., *F. lanuginosa* (Mert. & W.D.J. Koch) Scheele, *F. limosa* (E.B.Alexeev) Prob., *F. longifolia* Hegetschw., *F. michiganica* E.B.Alexeev, *F. musashiensis* Honda, *F. nankotaizanensis* Ohwi, *F. niitakensis* (Ohwi) Ohwi, *F. oregona* Vasey, *F. ovina* subsp. *duriuscula* (L.) Kozłowska, *F. o.* subsp. *rubra* (L.) Hook.f., *F. o.* var. *duriuscula* (L.) Hack., *F. o.* var. *duriuscula* (L.) W.D.J. Koch, *F. o.* var. *psammophila* Kozłowska, *F. o.* var. *rubra* (L.) Sm., *F. pallidiuscula* Gand., *F. paucispicula* Fuente & Sánchez, *F. paucispiculata* Howarth ex St.-Yves, *F. planifolia* (Hack.) Fritsch, *F. pluriflora* D.M.Chang, *F. polonica* Zapal., *F. polyantha* Haller f. ex Steud., *F. pratensis* Schreb., *F. pruinosa* (Hack.) Patzke, *F. pseudonemorum* Schur, *F. pseudorubra* Schur, *F. pseudorubra* var.

subhomophylla Schur, *F. pseudovina* var. *salina* (Kern. ex Hack.) Soó, *F. pseudovivipara* (Pavlick) Pavlick, *F. pubescens* Willd., *F. repens* Hegetschw., *F. repens* Knapp, *F. richardsonii* subsp. *cryophila* (V.I. Krecz. & Bobrov) Á. Löve & D. Löve, *F. r.* subsp. *fraterculae* (Rasm.) Á. Löve & D. Löve, *F. rivularis* subsp. *pseudorivularis* (Markgr.-Dann.) H.Scholz, *F. rubra* f. *alpestris* Hack., *F. r.* f. *arctica* Hack., *F. r.* f. *glabra* Auquier, *F. r.* f. *glabrispicula* St.-Yves & Litard., *F. r.* f. *grandiflora* (Hack.) Beldie, *F. r.* f. *longifolia* (Zapal.) Soó, *F. r.* f. *megastachya* (Gaudin) Holmb., *F. r.* f. *megastachys* (Gaudin) Holmb., *F. r.* f. *pseudovivipara* Pavlick, *F. r.* f. *psilolemma* Pavlick, *F. r.* f. *rubra*, *F. r.* f. *squarrosa* (Fr. & Hartm.) Holmb., *F. r.* f. *subheterophylla* (Nyár.) Beldie, *F. rubra* subsp. *arctica* (Hack.) Govor., *F. r.* subsp. *arenaria* (Osbeck) Aresch., *F. r.* subsp. *arenicola* E.B.Alexeev, *F. r.* subsp. *asperifolia* (St.-Yves) Markgr.-Dann., *F. r.* subsp. *aucta* (Krecz. & Bobrov) Hultén, *F. r.* subsp. *baicalensis* (Griseb.) Tzvelev, *F. r.* subsp. *clarkei* (Stapf) St.-Yves, *F. r.* subsp. *corcovadensis* St.-Yves, *F. r.* subsp. *cryophila* (Krecz. & Bobrov) Hultén, *F. r.* subsp. *daghestanica* Tzvelev, *F. r.* subsp. *densiuscula* Hack. ex Piper, *F. r.* subsp. *dumetorum* (L.) Hack., *F. r.* subsp. *duriuscula* (L.) Syme, *F. r.* subsp. *eriantha* (Honda) Kuvaev, *F. r.* subsp. *fallax* (Thuill.) Nyman, *F. r.* subsp. *font-queri* Litard., *F. r.* subsp. *fraterculae* (Rasm.) Á. Löve & D. Löve, *F. r.* subsp. *glabra* (Trautv.) Kuvaev, *F. r.* subsp. *glaucodea* Piper, *F. r.* subsp. *juncea* (Hack.) K.Richt., *F. r.* subsp. *juncea* (Hack.) Soó, *F. r.* subsp. *kirelowii* (Steud.) Tzvelev, *F. r.* subsp. *kitaibeliana* Piper, *F. r.* subsp. *lanuginosa* (Mert. & W.D.J. Koch) Piper, *F. r.* subsp. *limosa* E.B.Alexeev, *F. r.* subsp. *litoralis* (G.Mey.) Auquier, *F. r.* subsp. *mediana* (Pavlick) Pavlick, *F. r.* subsp. *megastachya* (Gaudich.) Piper, *F. r.* subsp. *pluriflora* N.R.Cui, *F. r.* subsp. *pruinosa* (Hack.) Piper, *F. r.* subsp. *pseudorivularis* Markgr.-Dann., *F. r.* subsp. *rubra*, *F. r.* subsp. *scotica* S.Cunn. ex Al-Bermani, *F. r.* subsp. *secunda* (J.Presl) Pavlick, *F. r.* subsp. *subheterophylla* Nyár., *F. r.* subsp. *thessalica* Markgr.-Dann., *F. r.* subsp. *vallicola* (Rydb.) Pavlick, *F. r.* subsp. *yvesiana* (Litard. & Maire) O.Bolòs & Vigo, *F. rubra* var. *alaica* Drobow, *F. r.* var. *arenaria* (Osbeck) Fr., *F. r.* var. *atlantigena* Litard., *F. r.* var. *baicalensis* Griseb., *F. r.* var. *barbata* Hack., *F. r.* var. *biacalensis* Griseb., *F. r.* var. *cambrica* (Huds.) Sm., *F. r.* var. *clarkei* Stapf, *F. r.* var. *commutata* Gaudin, *F. r.* var. *densiuscula* (Hack. ex Piper) Hitchc., *F. r.* var. *densiuscula* Piper, *F. r.* var. *diversifolia* Gaudin, *F. r.* var. *duriuscula* Gaudin, *F. r.* var. *fallax* (Thuill.) Hack., *F. r.* var. *fraterculae* Rasm., *F. r.* var. *glabra* Trautv., *F. r.* var. *glabrata* Hultén, *F. r.* var. *hondoensis* Ohwi, *F. r.* var. *juncea* (Hack.) P. Fourn., *F. r.* var. *lanuginosa* Mert. & W.D.J. Koch, *F. r.* var.

litoralis G.Mey., *F. r.* var. *littoralis* Vasey ex Beal, *F. r.* var. *magnelii* (Litard.) Auquier, *F. r.* var. *mediana* Pavlick, *F. r.* var. *megastachya* Gaudin, *F. r.* var. *megastachys* Gaudin, *F. r.* var. *multiflora* Asch. & Graebn., *F. r.* var. *musakiensis* (Honda) Ohwi, *F. r.* var. *mutica* Holmb., *F. r.* var. *nankotaizanensis* Ohwi, *F. r.* var. *niitakensis* Ohwi, *F. r.* var. *pacifica* Honda, *F. r.* var. *paludicola* Kom., *F. r.* var. *pauciflora* Scribn., *F. r.* var. *planifolia* Hack., *F. r.* var. *radnensis* Soó, *F. r.* var. *rubra*, *F. r.* var. *scabrescens* (Hack. ex Trab.) St.-Yves, *F. r.* var. *secunda* (C. Presl) Scribn., *F. r.* var. *squarrosa* Fr. & Hartm., *F. r.* var. *stapfiana* St.-Yves, *F. r.* var. *tenuifolia* (Howarth) Howarth, *F. r.* var. *vulgaris* St.-Yves, *F. r.* var. *yvesiana* Litard. & Maire, *F. salina* G.Natho & G.Stohr, *F. salina* Kern. ex Hack., *F. scabrescens* (Hack. ex Trab.) Batt. & Trab., *F. scabrescens* Hack. ex Trab., *F. septiflora* Honck., *F. siracusana* Jan ex Steud., *F. steineri* Patzke, *F. subcontorta* Gand., *F. trichophylla* subsp. *asperifolia* (St.-Yves) Al-Bermani, *F. t.* subsp. *scabrescens* (Hack. ex Trab.) Catalán & Stace, *F. unifaria* Dumort., *F. vallicola* Rydb., *F. vaudensis* Rouy, *F. villiflora* Steud., *F. viridis* Panz. ex Schult., *F. waldsteinii* Degen, *F. yvesiana* (Litard. & Maire) Romo, *Gramen rubrum* (L.) E.H.L. Krause, *Poa tenuifolia* var. *oregona* (Vasey) Vasey, *Schedonorus dumetorum* (L.) P.Beauv.)

ПІДВИД

F. r. subsp. *commutata* Gaudin

ВИД

***Festuca rupicola* Heuff.** (*F. anceps* Kit., *F. colorata* Schur, *F. duriuscula* f. *inaequata* Hack., *F. duriuscula* f. *pauciflora* Heuff., *F. ganeschinii* Drobow, *F. glaberrima* Schur, *F. glaberrima* f. *glaberrima* (Schur) Soó, *F. megaphylla* Schur, *F. ovina* subsp. *sulcata* (Hack.) Hack., *F. o.* var. *sulcata* Hack., *F. o.* var. *sulcatiformis* Markgr.-Dann., *F. pallens* subsp. *colorata* (Schur) Breistr., *F. recognita* Reverd., *F. rupicola* f. *almasului* (Nyár. & Serb.) Beldie, *F. r.* f. *ciliata* (Podp.) Soó, *F. r.* f. *colorata* (Schur) Beldie, *F. r.* f. *colorata* (Schur) Soó, *F. r.* f. *glaberrima* (Schur) Beldie, *F. r.* f. *glaucantha-hirsuta* (Weighart ex Podp.) Soó, *F. r.* f. *hackelii* (Zapal.) Soó, *F. r.* f. *hispida* (Hack.) Beldie, *F. r.* f. *inaequata* (Kit. ex Hack.) Soó, *F. r.* f. *incurvata* (Nyár.) Soó, *F. r.* f. *longifolia* (Nyár. & Prodan) Soó, *F. r.* f. *megaphylla* (Schur) Soó, *F. r.* f. *minor* Beldie, *F. r.* f. *pauciflora* (Heuff.) Soó, *F. r.* f. *portensis* (Nyár.) Soó, *F. r.* f. *prorepens* (Rohlena) Soó, *F. r.* f. *pseudobulbosa* (Nyár. & Soó) Soó, *F. r.* f. *strictiflora* (Nyár.) Beldie, *F. r.* f. *strictiflora* (Nyár.) Soó, *F. r.* f. *submutica* Beldie, *F. r.* f.

supinoides (Nyár.) Beldie, *F. r. f. tricostrata* (Nyár.) Soó, *F. r. subsp. colorata* (Schur) Soó, *F. r. subsp. saxatilis* (Schur) Beldie, *F. r. subsp. saxatilis* (Schur) Rauschert, *F. r. subsp. saxatilis* (Schur) Tzvelev, *F. r. var. coziae* (Nyar) Soó, *F. r. var. coziae* (Nyár.) Beldie, *F. r. var. dacica* Beldie, *F. r. var. retezatensis* Beldie, *F. r. var. rodnensis* Beldie, *F. r. var. saxatilis* (Schur) Soó, *F. r. var. saxatilis* A. Nyár., *F. r. var. sulcata* (Hack.) Soó, *F. saxatilis* Schur, *F. stricta* subsp. *sulcata* (Hack.) Patzke ex Joch.Müll., *F. sulcata* (Hack.) Beck, *F. s. f. almasului* A.Nyár. & Serb., *F. s. f. almasului* Nyar. & Serb., *F. s. f. ciliata* Podp., *F. s. f. glaucantha-hirsuta* Podp., *F. s. f. hackelii* Zapal., *F. s. f. hackelii* Zapater, *F. s. f. incurvata* Nyár., *F. s. f. longifolia* Nyar. & Prod., *F. s. f. longifolia* Nyár. & Prodan, *F. s. f. portensis* Nyár., *F. s. f. prorepens* Rohlena, *F. s. f. pseudobulbosa* Nyar & Soó, *F. s. f. pseudobulbosa* Nyar. & Soó, *F. s. f. strictiflora* Nyár., *F. s. f. tricostrata* Nyár., *F. s. subsp. saxatilis* K. Richt., *F. s. var. coziae* A.Nyár., *F. s. var. coziae* Nyar, *F. s. var. saxatilis* Nyár., *F. sulcatifrons* A.Nyár., *F. supinoides* A.Nyár., *F. valesiaca* subsp. *saxatilis* (Schur) E.B.Alexeev, *F. v. subsp. sulcata* (Hack.) Asch. & Graebn., *F. v. subsp. sulcata* (Hack.) Schinz & R. Keller, *F. v. var. ganeschinii* (Drobow) Tzvelev, *F. × spicata* Nyár.)

PIД

Leucopoa Griseb. [*Festuca* L.]

Lolium V. I. Krecz. & Bobrov [*Festuca* L.]

***Lolium* L.** (*Arthrochortus* Lowe, *Craepalia* Schrank, *Crypturus* Trin.,

Micropyropsis Romero Zarco & Cabezudo)

БИД

***Lolium perenne* L.** (*Festuca perennis* (L.) Columbus & J.P.Sm., *Hordeum compressum* Boiss. & Orph., *Lolium aechicum* Rouville, *L. agreste* Roem. & Schult., *L. brasilianum* Nees, *L. canadense* Bernh. ex Rouville, *L. cechicum* Opiz, *L. compressum* Boiss. & Orph. ex Nyman, *L. cristatum* Pers. ex B.D. Jacks., *L. felix* Rouville, *L. glumosum* Planellas, *L. gmelinii* Honck., *L. halleri* C.C. Gmel., *L. jechelianum* Opiz, *L. latum* Roth ex Steud., *L. marschallii* Steven, *L. montevidense* Rouville, *L. multiflorum* subsp. *ramosum* Guss. ex Arcang., *L. multiflorum* var. *ramosum* Guss., *L. perenne* f. *aristulatum* (Schur) Terrell, *L. p. f. microstachyum* R.Uechtr., *L. perenne* subsp. *perenne*, *L. p. subsp. trabutii* (Hochr.) Dobignard, *L. perenne* var. *aristulatum* Schur, *L. p. var. brasilianum* (Nees) Kuntze, *L. p. var. compressum* Sibth., *L. p. var. cristatum* Pers., *L. p. var.*

marschallii (Steven) Trautv., *L. p.* var. *perenne*, *L. p.* var. *ramosum* Schumach., *L. p.* var. *tenue* (L.) Huds., *L. pseudoitalicum* Schur, *L. repens* Honck., *L. rigidum* var. *compressum* (Boiss.) Boiss., *L. rosetlanum* Fig. & Delile ex Rouville, *L. strictum* var. *compressum* Boiss., *L. tenue* L., *L. trabutii* Hochr., *L. vulgare* Host)

ФОРМА

L. p. f. *longiglume* (Grantzow) Junge
L. p. f. *orgyiale* (Döll) Junge
L. p. f. *paleaceum* (Döll) Holmb.
L. p. f. *ramosum* (Schumach.) Holmb.
L. p. f. *viviparum* (Gray) Holmb.)

РІД

Megalachne Steud. (*Pantathera* Phil.)
Micropyrum (Gaudin) Link [*Festuca* L.]
Patzkea G. H. Loos [*Festuca* L.]
Podophorus Phil.
Pseudobromus K. Schum. [*Festuca* L.]
Psilurus Trin. (*Asprella* Host), [*Festuca* L.]
Schedonorus P. Beauv. [*Lolium* L.]
Vulpia C. C. Gmel. (*Chloammia* Raf., *Dasiola* Raf., *Distomomischus* Dulac, *Festucaria* Link, *Loretia* Duval-Jouve, *Mygalurus* Link, *Narduretia* Villar, *Nardurus* (Bluff et al.) Rchb., *Prosphysis* Dulac, Zerna Panz.), [*Festuca* L.]
Xanthochloa (Krivot.) Tzvelev [*Leucopoa* Griseb.]

ПІДТРИБА

Miborinae

Miliinae

РІД

***Milium* L.** (*Miliarium* Moench)

ВИД

***Milium effusum* L.** (*Agrostis effusa* Lam., *Alopecurus effusus* Link ex Kunth, *Decandolia effusa* (Lam.) T.Bastard, *Melica effusa* (L.) Salisb., *Miliarium effusum* (L.) Moench, *Milium adscendens* Roxb., *M. confertum* L., *M. dubium* Jacquem. ex Hook.f., *M. effusum* f. *lerchenfeldianum* (Schur) Morariu, *M.*

effusum subsp. *alpicola* Chrtek, *M. effusum* subsp. *confertum* (L.) K.Richt., *M. e.* var. *alpicola* (Chrtek) Soó, *M. e.* var. *cisatlanticum* Fernald, *M. e.* var. *coloratum* Roshev., *M. e.* var. *effusum*, *M. e.* var. *elatus* W.D.J. Koch, *M. e.* var. *latifrons* Podp., *M. e.* var. *variegatum* Ducommun, *M. nepalense* Nees, *M. transsilvanicum* Schur, *M. transsilvanicum* var. *lerchenfeldianum* Schur, *M. willdenowii* Lojac., *Paspalum effusum* (L.) Raspail)

ЗАПИТАННЯ ДЛІ САМОКОНТРОЛЮ

1. До якої родини належить вид *Juncus articulatus*?
2. Які родини належить вид *Agrostis stolonifera*?
3. До якої класи належить порядок Poales?
4. До якої родини належить вид *Agrostis stolonifera*?
5. До якої триби належить вид *Calamagrostis canescens*?
6. До якої родини належить вид *Anthoxanthum odoratum*?
7. До якого порядку належить родина Poaceae?
8. До якої родини належить вид *Hierochloe repens*?
9. До якої родини належить вид *Koeleria glauca*?
10. До якої підтриби належить *Briza media*?

РОЗДІЛ 3. ОПИС КВІТКОВИХ РОСЛИН ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Juncus articulatus – Ситник членистий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Juncaceae Ситникові

Juncus Ситник

Багаторічна рослина з повзучими, укороченими кореневищами. Стебло пряме або дугоподібне, циліндричне, тонкоборознисте, біля основи з червонувато-бурою, а по краю з білоплівчастою піхвою. Стеблових листків від трьох до шести. Листки завдовжки 4–11 см та завширшки 2 мм, стиснутоциліндричні, загострені, коротші за стебло, усередині з поперечними перегородками. Листкові піхви довгі, зверху з широкими, довгастими, тупими, плівчастими вушками. Суцвіття завдовжки 3–11 см, з 5–20 головками, кожна головка з 3–15 квітками, зібраними у верхівковому складному волотевому суцвітті на відстовбурчених гілочках. Приквітковий листок прямий, звужений, зазвичай коротший за суцвіття. Приквітки ланцетні або яйцеподібні, плівчасті, гострі, майже вдвічі коротші за оцвітину. Листочки оцвітини яйцеподібні або ланцетні, гострі, буруваті або світло-коричневі, інколи зеленуваті з білим плівчастим краєм. Внутрішні листочки оцвітини ширші за зовнішні й тупуваті. Тичинок шість, коротші за оцвітину. Пиляки за довжиною рівні або дещо довші за тичинкові нитки. Коробочка – овальна, яйцеподібно-ланцетна або довгасто-еліптична, тригранна, темно-бура, інколи зеленувато-бура, із маленьким носиком довшим за оцвітину. Насінина – довгасто-овальна, жовта або світло-бура, тонкоборозниста (рис. 3.1).

Трапляється на вологих місцях, болотистих луках, у заплавах річок, інколи біля доріг, заввишки 20–60 см, квітує VI–VIII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, досить звичайно, m/mo-temp-(b).oz₁₋₃EURAS.

Поширення в Україні: майже на всій території.

Загальне поширення: Європа, Азія, Північна Америка, Північна та Південна Африка, занесений до Північну Америку, Австралію та Нову Зеландію.

Господарське значення рослини: кормове.

Рис. 3.1. *Juncus articulatus* [Sturm, 1835]

Juncus atratus – Ситник темноцвітий

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Juncaceae Ситникові
Juncus Ситник

Багаторічна рослина з повзучими кореневищами. Стебла прямі, циліндричні, борознисті, укриті листками, біля основи з бурими піхвами. Стеблових листків від трьох до п'яти. Листки циліндричні, ребристі, гострі, всередині перегородчасті. Основи листкових пластинок зверху дещо розширені з довгастими, тупими, плівчастими вушками. Суцвіття містить 15–30 головок. Кожна головка має від шести до десяти квіток. Суцвіття – верхівкова складна волоть із неоднакових гілочок, відстовбурчених угору або пониклих. Приквіткові листки лінійні, гострі, коротші за суцвіття. Приквітки плівчасті, яйцеподібні, коричневі, блискучі, гострі, наполовину коротші за оцвітину. Листочки оцвітини ланцетні, загострені, бурі або темно-бурі, інколи майже чорні, блискучі, внутрішні дещо довші за зовнішні. Тичинок шість, майже удвічі коротших за оцвітину. Пиляки майже рівні тичинковим ниткам. Коробочки бурі, довгасто-яйцеподібні, тригранні, блискучі, з довгим носиком. Насінина жовта, матова, овальна, із чорним вістрям (рис. 3.2).

На болотистих луках, у заплавах річок, степових блюдцях, заввишки 50–120 см, квітує VI–VII, охороняється на території Закарпатської області, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, розсіяно, (m)-sm-temp.k₁₋₂EUR-WSIB.

Поширення в Україні: майже на всій території (окрім Степу й Криму).

Загальне поширення: Північна, Південна та Східна Європа, Північна, Південно-Західна, Середня та Центральна Азія.

Господарське значення рослини: ценозоутворююче.

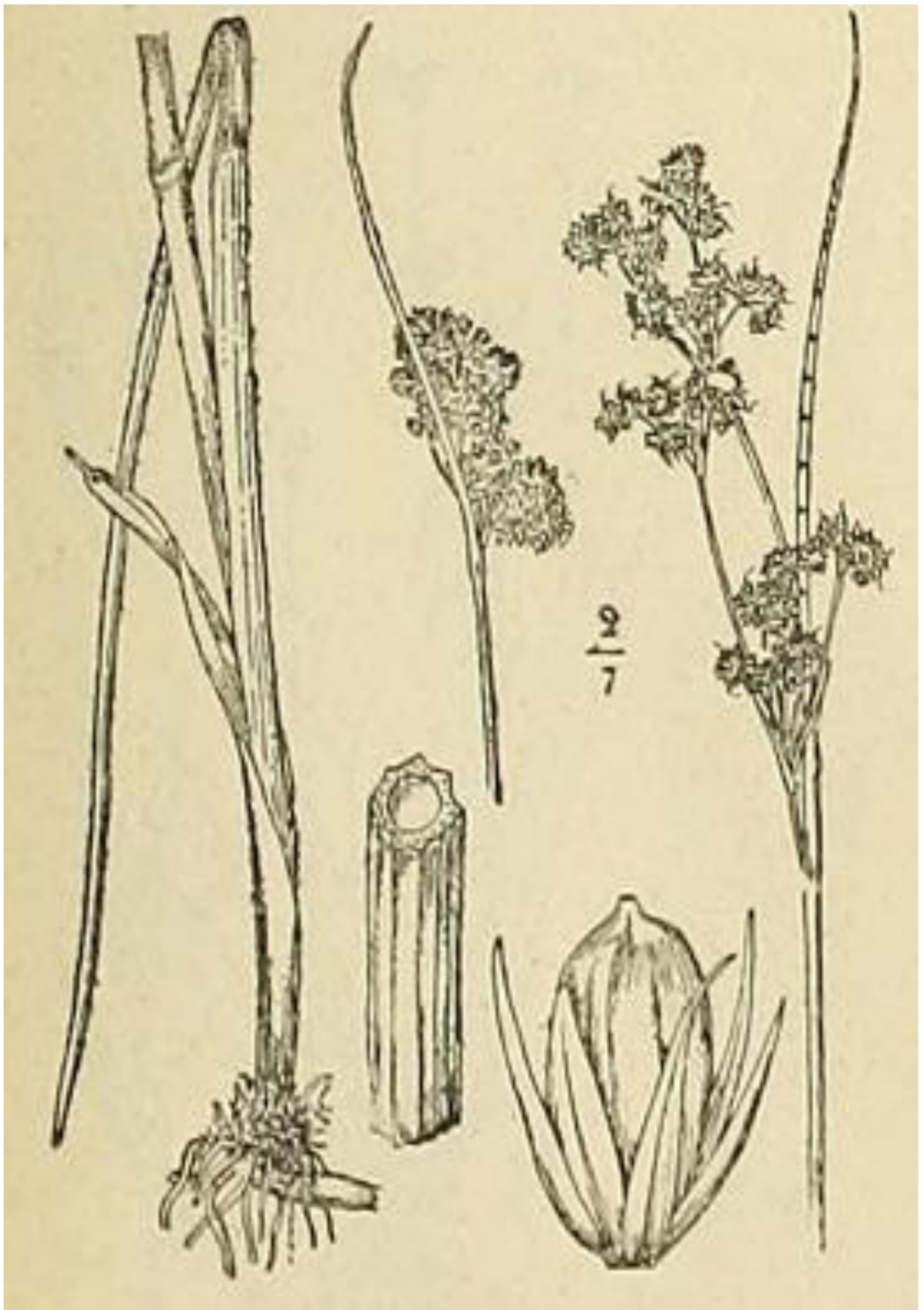

Рис. 3.2. *Juncus atratus* [Fiori, Paoletti; 1895–1904]

Juncus bufonius – Ситник жаб'ячий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Juncaceae Ситникові

Juncus Ситник

Однорічна рослина з тонкими, мичкуватими коренями. Стебла численні, прямі, тонкі. Листки лінійні, пласкі, інколи згорнуті. Квітки нечисленні, поодинокі, розставлені, зібрані в пухке, довгасте суцвіття. Приквітки яйцеподібні, загострені, значно коротші листочків оцвітини. Листочки оцвітини яйцеподібні або овальні, загострені. Тичинок шість, коротші за листочки оцвітини. Коробочка овальна, загострена або заокруглена, різного забарвлення, коротша листочків оцвітини. Насінина світло-бура, яйцеподібно-еліптична, із тоненькими повздовжніми борозенками (рис. 3.3).

На вологих піщаних місцях, на берегах водойм, на луках, біля доріг, заввишки 3–30 см, квітує V–VIII, гігрофіт, трав'яний однорічник, терофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, без кореневищ, досить звичайно, antarct-boreotrop.semihum disj-m-b.CIRCPOL.

Поширення в Україні: на всій території.

Загальне поширення: космополіт.

Господарське значення рослини: кормове.

Рис. 3.3. *Juncus bufonius* [Sturm, 1812]

Juncus conglomeratus – Ситник скупчений

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Juncaceae Ситникові

Juncus Ситник

Багаторічна, сіро-зелена рослина з повзучими вкороченими, звивистими кореневищами. Стебло з тоненькими борозенками. Основа стебла вкрита червоно-бурими, тупими піхвами з остюком. Приквіткові листки є продовженням стебла й дещо розширені біля основи суцвіть. Стебло й приквіткові листки з повздовжніми борозенками. Загальне суцвіття бічне, густе, щільне, стиснуте, майже кулясте, з укороченими галузистими гілочками. Квітки численні. Приквітки ланцетні, плівчасті, гоструваті, у три–чотири рази коротші за листочки оцвітини. Листочки оцвітини ланцетні й лінійно-ланцетні, загострені, бурі, із зеленою смужкою посередині та вузьким плівчастим краєм, внутрішні дещо коротші за зовнішні. Тичинок три, коротші за оцвітину. Пиляки жовтуваті, однакові або довші за тичинкові нитки. Коробочка оберненоовальна або оберненояйцеподібна, тригранна, бурувата, блискуча, тупа, зверху вдавнена, з горбочками й носиком, дорівнює оцвітині або дещо довша. Насінина довгаста, світло-бура (рис. 3.4).

На вологих місцях, у канавах, на болотах, В₄, С₄, заввишки 30–100 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, розсіяно, (m)/mo-sm-temp-(b).oz₁₋₃EUR.

Поширення в Україні: Полісся (дуже звичайно), Лісостеп – по піщаних терасах річок, (досить звичайно), Степ (по піщаних терасах річок спускається далеко на південь – по Дніпру та на південний схід – по Дінцю).

Загальне поширення: Європа, Західна Азія, Північна Африка, натуралізувався в Австралії, Північній та Південній Америці.

Господарське значення рослини: кормове, лікарське, технічне.

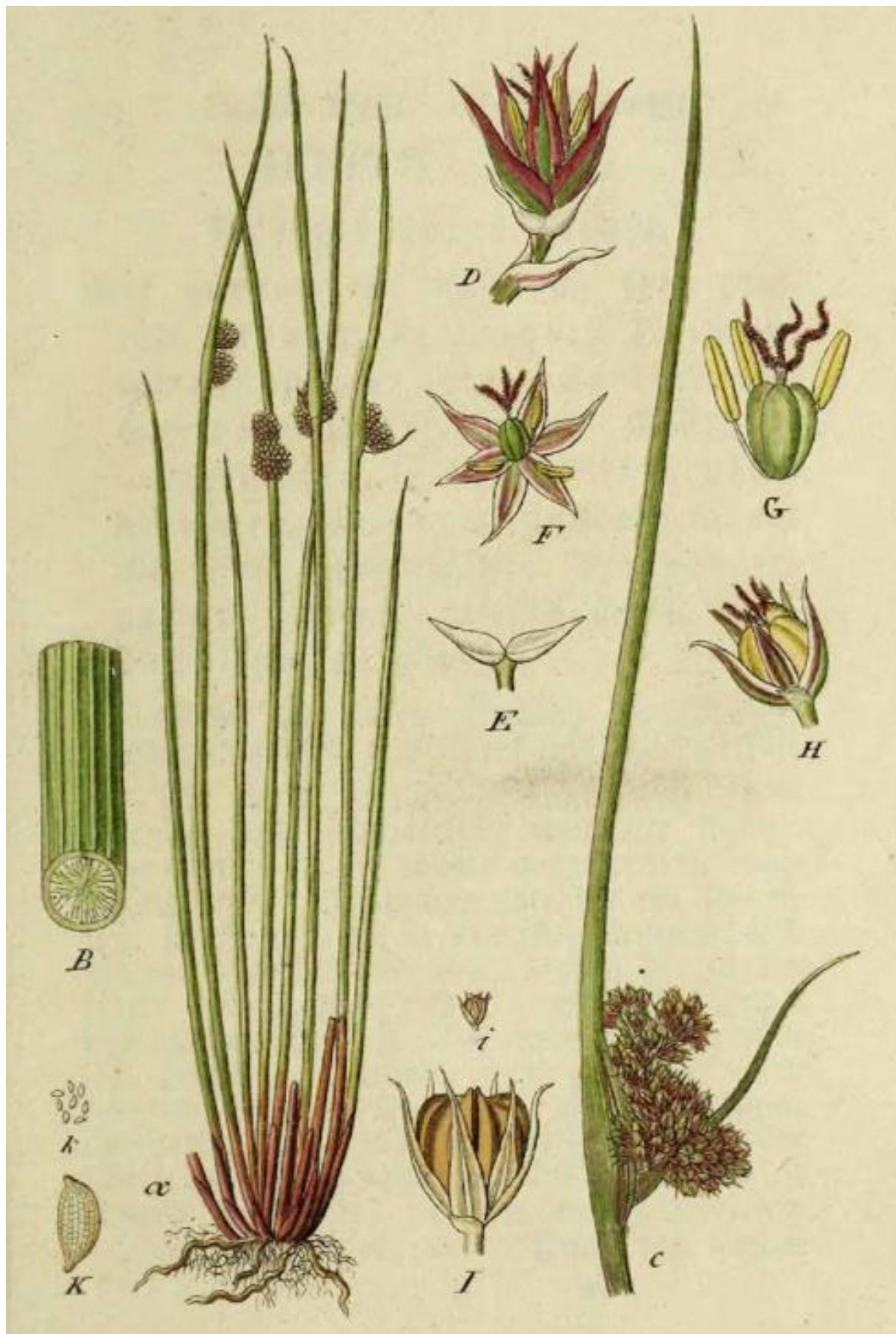

Рис. 3.4. *Juncus conglomeratus* [Sturm, 1835]

Juncus effusus – Ситник розлогий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Juncaceae Ситникові

Juncus Ситник

Багаторічна зелена рослина з дерев'янистими, повзучими, укороченими кореневищами. Стебла біля основи з жовтуватобурими, червонуватобурими або бурими, округлими, тупими, з коротким вістрям піхвами. Приквіткові листки гострі, прямі, продовжують стебло. Стебла й приквіткові листки з багатьма повздовжніми борозенками. Загальні суцвіття бокові, з більш-менш довгими або інколи короткими, нерівними, з дуже галузистими гілочками. Квітки численні. Приквітки яйцеподібні, плівчасті, маленькі, гоструваті, майже вдвічі коротші за листочки оцвітини. Листочки оцвітини ланцетні або лінійно-ланцетні, гострі, майже однакові або внутрішні дещо коротші, з вузьким плівчастим краєм. Тичинок три, інколи від чотирьох до шести, коротших за оцвітину. Пиляки білуваті, майже рівні тичинковим ниткам. Коробочки оберненоовальні або оберненояйцеподібні, невиразно тригранні, дещо втиснуті зверху, з маленьким носиком, завдовжки як листочки оцвітини або коротші. Насінини довгасто-овальні або довгасто-яйцеподібні, жовтуватобурі (рис. 3.5).

У болотистих лісах, на трав'яних евтрофних болотах, зниженнях, берегах водойм, болотистих луках, В₄, В₅, заввишки 50–120 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, вічнозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, досить звичайно, austr-trop/mo disj+m-temp-(b).oz₁₋₃CIRCPOL.

Поширення в Україні: Полісся (дуже звичайно), Лісостеп (піщані тераси річок – досить звичайно), Степ (по піщаних терасах річок до півдня по Дніпру та Бугу, а на сході по Дінцю).

Загальне поширення: Євразія, Африка, Північна й Південна Америка, натуралізувався в Австралії.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове, лікарське, технічне.

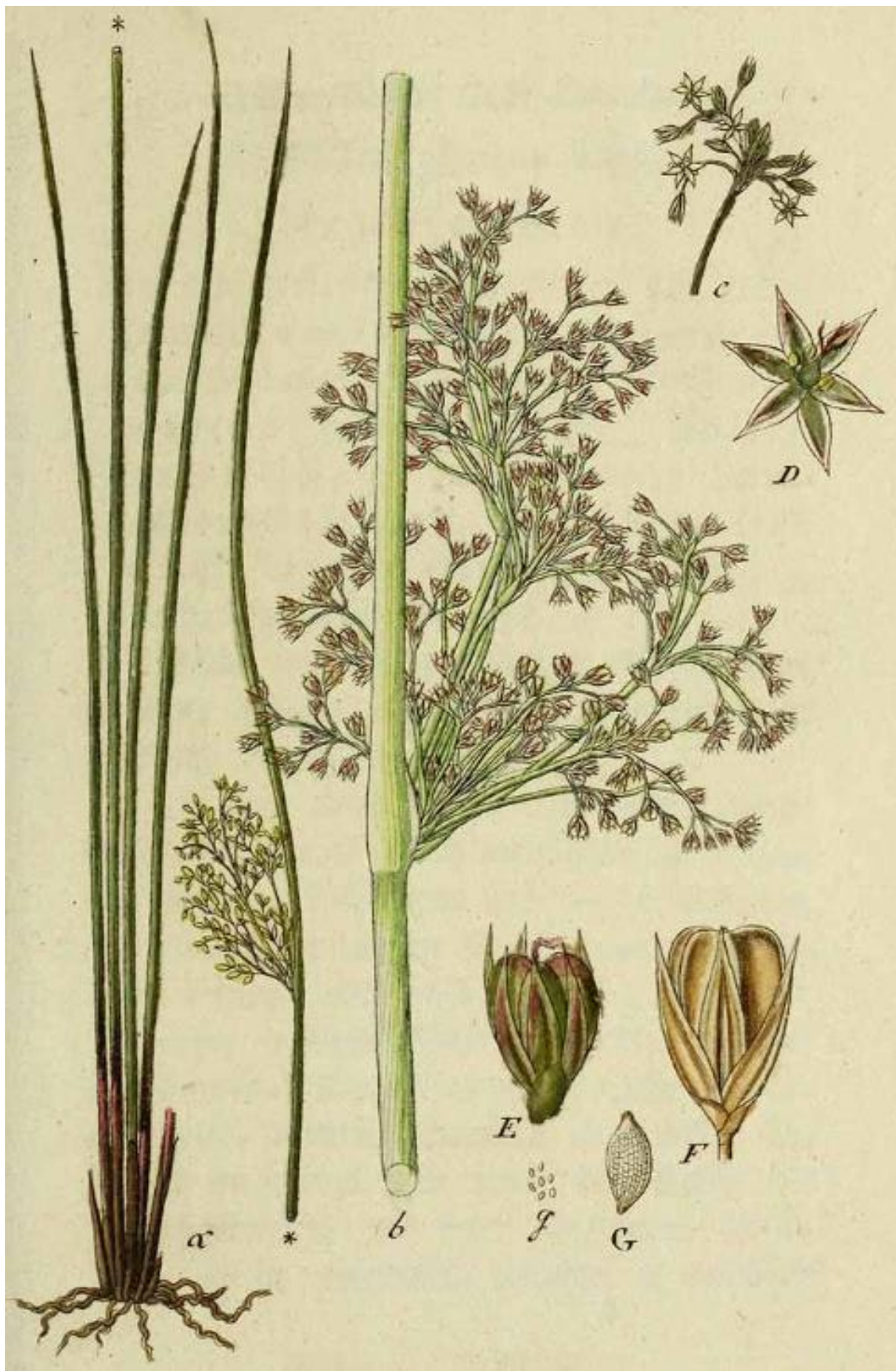

Рис. 3.5. *Juncus effusus* [Sturm, 1835]

Juncus inflexus – Ситник пониклий

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Juncaceae Ситникові
Juncus Ситник

Багаторічна, сіро-зелена або сизувата рослина з дерев'янистими, укороченими, повзучими кореневищами. Стебла з тонкими повздовжніми борозенками. Основи стебел укриті темно-бурими, червонуватими, блискучими піхвами. Приквіткові листки є продовженням стебла. Стебла й листки з повздовжніми борозенками. Загальне суцвіття бокове, волотеве, стиснуте, з нерівними галузистими гілочками. Квітки численні, дрібні. Приквітки плівчасті, білуваті, тонкозагострені, майже в три або чотири рази коротші за оцвітину. Листочки оцвітини вузьколанцетні, тонко й шилоподібно загострені, бурі, посередині зелені, по краю вузьенькі, білі та плівчасті, зовнішні довші за внутрішні. Тичинок шість, майже вдвічі коротші за оцвітину. Стовпчик рівний оцвітині. Коробочка овальна або еліптична, тригранна, з укороченим носиком зверху, рівна або коротша за оцвітину. Насінина бура, оберненояйцеподібна, з пласким, тупим придатком (рис. 3.6).

На вологих місцях, луках, по берегам річок, заввишки 30–90 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, розетковий, короткочореневищний, досить звичайно, m-temp.(oz₁₋₃)EUR-WAS.

Поширення в Україні: Полісся та Лісостеп (спорадично), Степ (північна частина, зрідка).

Загальне поширення: Європа (окрім північних районів), Азія, Африка, занесений і натуралізований у деяких районах Азії, Північної Європи (Норвегія), Австралії та Нової Зеландії, Південної та Північної Америки.

Господарське значення рослини: ценозоутворююче.

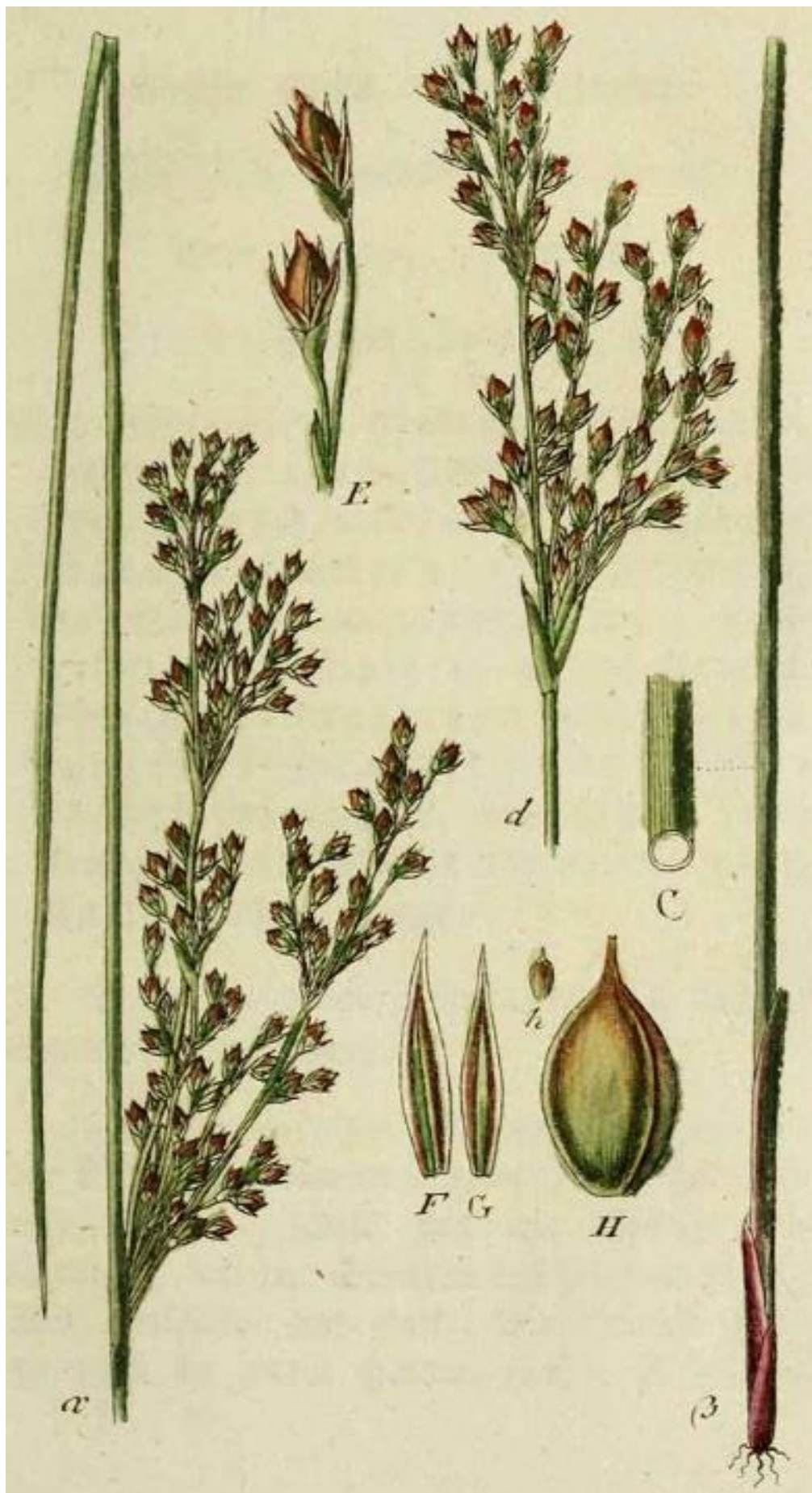

Рис. 3.6. *Juncus inflexus* [Sturm, 1839]

Luzula multiflora – Ожика багатоквіткова

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Juncaceae Ситникові

Luzula Ожика

Багаторічна рослина, утворює густі дернинки. Стебла численні, прямі, більш-менш округлі, борозенчасті. Прикореневі листки лінійні, пласкі, у два або три рази коротші за стебло, біля основи піхви з густим пучком довгих, білих волосків, на кінці звужених, тупуватих, з мозолистим утвором. Суцвіття майже зонтикоподібні, з відстовбурченими, нерівними гілочками, з трьома або більше (до десяти) овальними, яйцеподібними або довгастими колосками. Приквітковий листок вузьколінійний, зазвичай довший за суцвіття або рівний йому. Приквітки плівчасті, яйцеподібно-ланцетні, загострені, по краю більш-менш війчасті, на третину коротші за оцвітину. Колоски містять три або більше (до чотирнадцяти) квіток. Листочки оцвітини ланцетні, однакові, тонкозагострені, світло-коричневі або темно-бурі, по краю білі, плівчасті, внутрішні більш-менш коротші, ніж зовнішні, загострені. Тичинок шість, майже вдвічі коротші за оцвітину. Пиляки в два рази довші за тичинкові нитки. Стовпчик у два–чотири рази коротший за приймочки, що виставлені за оцвітину. Коробочка тригранна, овальна, оберненояйцеподібна, з коротким носиком, темно-бура, рівна оцвітині або дещо коротша за неї. Насінина довгасто-овальна, темно-бура, з тупим, майже конічним жовтуватим придатком (рис. 3.7).

На справжніх луках, у звичайнодубово-звичайнососнових лісах, серед чагарників, В₂₋₃, С₂₋₃, заввишки 20–60 см, охороняється на території Дніпропетровської області, квітує V–VI, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, розсіяно, antarct+CIRCPOL+austrAUST+AM+trop/moAS+AM-m/mo-sm/mo-temp-arctCIRCPOL.

Поширення в Україні: Полісся, Лісостеп, Карпати (низинні та лісові області).

Загальне поширення: Євразія, занесений до Північної та Південної Америки, Австралії, Нової Зеландії, Північної Африки.

Господарське значення рослини: кормове.

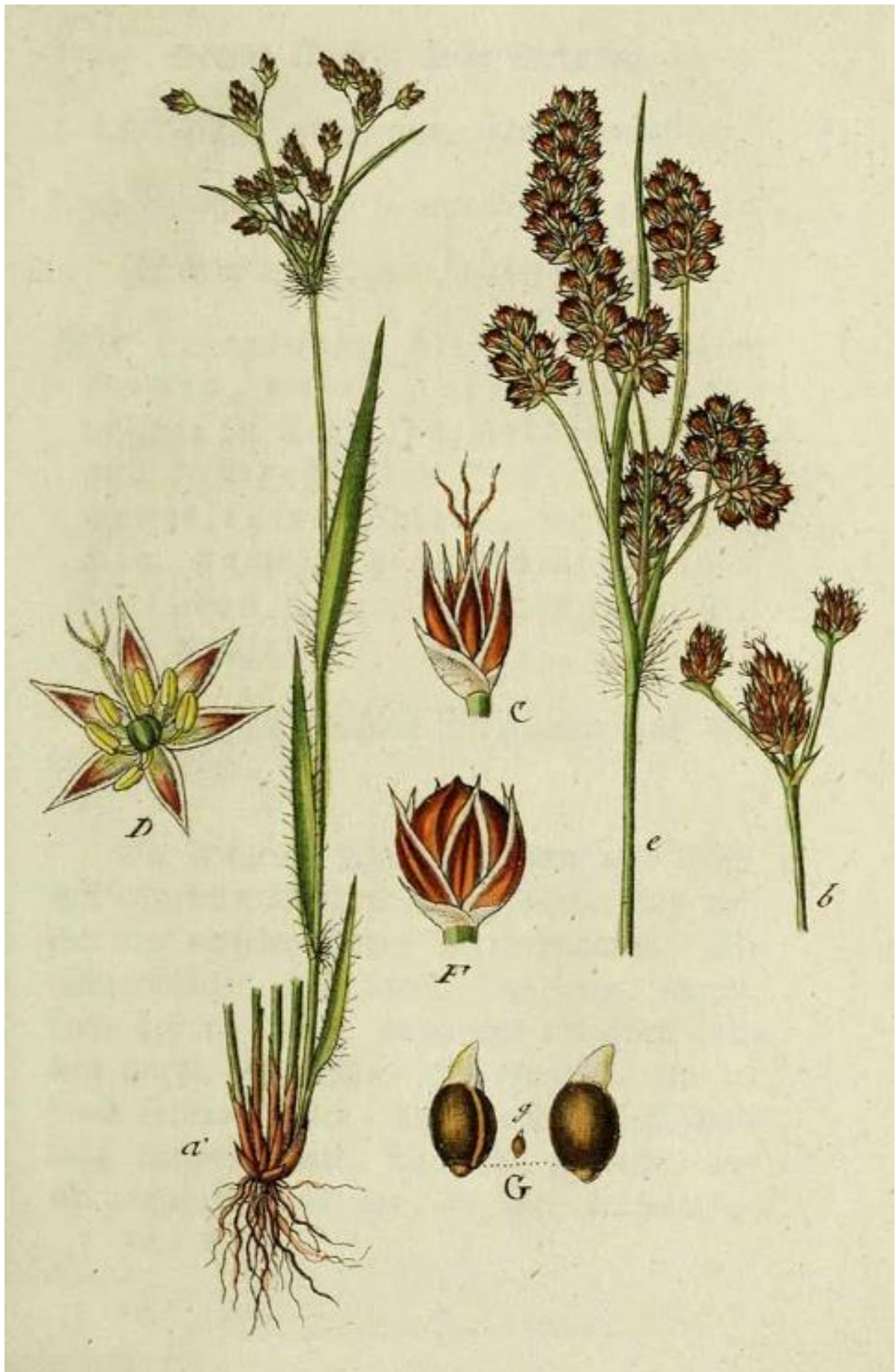

Рис. 3.7. *Luzula multiflora* [Sturm, 1839]

Luzula pallescens – Ожика бліда

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Juncaceae Ситникові

Luzula Ожика

Багаторічна рослина, утворює дернинки. Стебла зазвичай нечисленні, округлі, борозенчасті. Листки прикореневі, лінійні, пласкі, коротші за стебло, у верхній частині звужені, з хрящуватим тупим кінчиком, по краю з рідкими білими волосками. Стеблових листків від двох до трьох. Листкові піхви видовжені, з пучком білих волосків у верхній частині. Суцвіття зонтикоподібне, рідке, з відстовбурченими, нерівними, укороченими, галузистими гілочками з трьома або більше (до 15), довгастими, овальними, майже округлими квітковими пучками. Приквітковий листок довший за суцвіття або інколи рівний йому. Квітки численні, з укороченими квітконіжками або сидячі, від двох або до 14 або більше в пучку. Приквітки білі, плівчасті, широкояйцеподібні, загострені, по краю більш-менш розірвані, майже наполовину коротші за оцвітину. Листочки оцвітини ланцетні або довгасто-ланцетні, загострені, світло-коричневі або блідо-буруваті, по краю білі, плівчасті, нерівні, внутрішні дещо коротші й тупуватіші зовнішніх. Тичинок шість, удвічі коротших за оцвітину, пиляки майже рівні тичинковим ниткам. Стовпчик коротший довший за оцвітину приймочок. Коробочка широкояйцеподібна, тригранна, бура або коричнева, майже рівна оцвітині, тупа, з маленьким носиком. Насінини овальні, світло-бурі, злегка борозенчасті, з жовтуватим придатком (рис. 3.8).

На луках, крайових частинах лісів, пагорбах, у лісах (хвойних та листяних), заввишки 10–50 см, квітує V–VI, полікарпік, пухкодерновинна, гемікриптофіт, мезофіт, B-Sm, Eu-wAs.

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (досить звичайно), Степ (піщані тераси річок, на пониззях Бугу та Дніпра трапляється ізольовано).

Загальне поширення: Євразія, північна Америка, занесений до Нової Зеландії.

Господарське значення рослини: кормове.

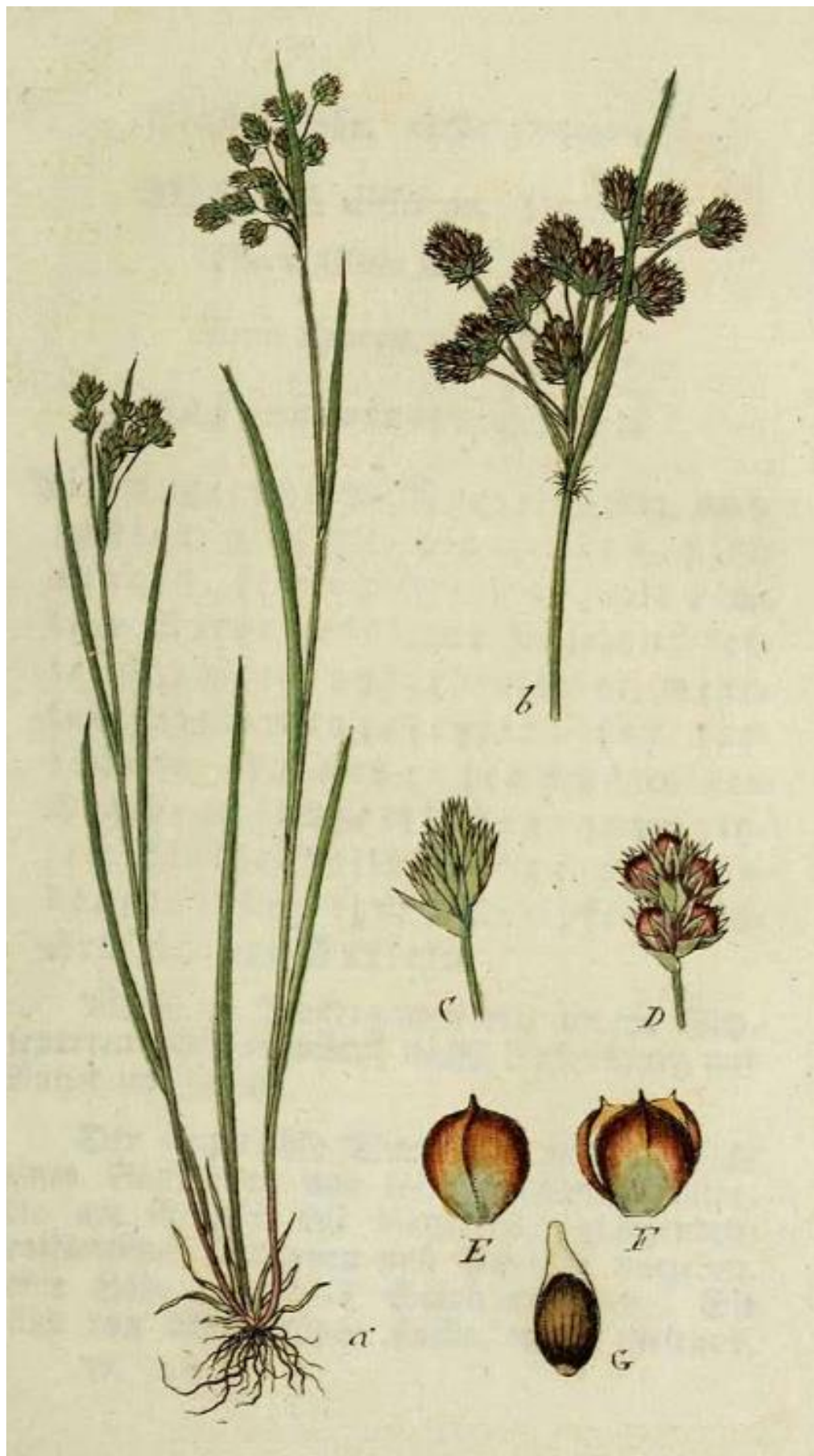

Рис. 3.8. *Luzula pallescens* [Sturm, 1839]

Luzula pilosa – Ожика волосиста

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Juncaceae Ситникові
Luzula Ожика

Багаторічна рослина з вертикальним кореневищем, утворює невеликі густі дернинки. Стебла нечисленні, прямі, борозенчасті, майже округлі, разом із прикореневими листками вкриті біля основи буруватими або червоно-бурими піхвами. Листки лінійно-ланцетні або широколінійні, звужені до верхівки, коротші за стебло, пласкі, тупозагострені, зверху з хрящуватим кінчиком та з довгастими, інколи буруватими піхвами, по краю вкритими рідкими, довгими, білими волосками, у верхній частині піхви з густим пучком довгих волосків. Суцвіття зонтикоподібно-волотеве, негусте, з нерівними, відстовбурченими після квітування гілочками. Приквітковий листок значно менший за суцвіття. Квітки поодинокі або по дві–три, на довгих квітконіжках, середня сидяча. Гілочки суцвіття та квітконіжки біля основи вкриті згорнутими в трубочку плівчастими, білими, у нижній частині буруватими тупими піхвами. Приквітки парні, супротивні, плівчасті, яйцеподібні, гоструваті, майже наполовину коротші за оцвітину. Листочки оцвітини ланцетні, бурі, червонувато-бурі або темно-коричневі, по краях білуваті, плівчасті, майже рівні, інколи внутрішні дещо довші. Тичинок шість, удвічі коротші за оцвітину. Пиляки довгасті, у два рази довші за тичинкові нитки. Приймочки вдвічі довші за стовпчик і дещо довші за оцвітину. Коробочка яйцеподібна, тригранна або довгасто-овальна, конічна, зеленувата, тупа, з маленьким носиком, дещо виступає за оцвітину. Насінини широкоовальні, інколи кутасті, гладенькі, блискучі, червоно-бурі, з жовтуватими, великими, серпоподібно загнутими, майже рівними насінними придатками (рис. 3.9).

У тінистих лісах, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Carpineto (betuli)-Tilieta (cordatae)-Fageta (sylvaticae)*, *Pineto (sylvestris)-Fageta (sylvaticae)*, *Fageto (sylvaticae)-Pineta (sylvestris)* та *Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)*, В₂, В₃, С₂, С₃, заввишки 15–30 см, квітує V–VI, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, sm/mo-temp-b.oz₁₋₃EUR-WSIB.

Поширення в Україні: у лісових районах (звичайно), Лісостеп (північна частина). Загальне поширення: Європа, Північно-Західна Азія, Північна Америка. Господарське значення рослини: кормове.

Рис. 3.9. *Luzula pilosa* [Sturm, 1839]

***Brachypodium pinnatum* – Куцоніжка пірчаста**

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Brachypodium Куцоніжка

Багаторічна рослина з довгим, тонким повзучим кореневищем, укритим короткими, цупкими лусочками. Стебла прямі, округлі, у вузлах і під вузлами волосисті. Листкові пластинки плоскі, цупкі, світло-зелені, лінійно-ланцетні, з виступаючими білуватими серединними жилками, гострошорсткими, зверху з рідкими, довгими волосками. Піхви шорсткі, від жилок борозенчасті. Язички тупі, на верхівці з війками. Суцвіття пряме або нахилене з густо розташованими колосками зі звивистою шорсткою віссю. Колоски з 8–12 (24) квітками, жовтувато-зелені, вузьколінійні, густо розташовані, на коротеньких, потовщених ніжках. Колоскові луски нерівні, ланцетні, гострі, по краях і зверху волосисті з дещо виступаючими жилками, коротші за квіткові луски. Нижні квіткові луски довгасто-ланцетні, волосисті, з сімома жилками та коротким прямим остюком. Верхні квіткові луски плівчасті, на верхівці з незначними виїмками, з двома війчастими кілями, укриті дуже дрібними крапочками. Вісь колоска між квітками ламка, з дуже дрібними волосками. Зернівки еліптичні (рис. 3.10).

У рідких лісах, на крайових частинах лісів, серед чагарників, на заліснених схилах пагорбів, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Fraxineto (orni)-Querceta (petraeae)*, *Pineta sylvestris*) з домінуванням *Carex humilis*, *Helictotrichoneta desertori*, *Cariceta humilis*, *Seslerieta heuflerianae* та *Poeta versicoloris*, D₂, C₂, заввишки 50–80 (125) см, квітує VI–VII, охороняється на території Донецької області, полікарпик, довгокореневищна, гемікриптофіт, мезофіт, Temp-Sm, Eu-Was.

Поширення в Україні: Полісся (зрідка), Лісостеп, Степ (північна частина).

Загальне поширення: Північна, Південна, Східна Європа, Південна, Південно-Західна, Середня Азія, Кавказ.

Господарське значення рослини: кормове.

Brachypodium sylvaticum – Куцоніжка лісова

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Brachypodium Куцоніжка

Багаторічна рослина, утворює дерновини. Стебла прямостоячі, округлі, у вузлах та під вузлами з густими волосками. Листкові пластинки плоскі, м'які, темно-зелені, лінійно-ланцетні, довгасто- та тонкозагострені, з рельєфною, білуватою, середньою жилкою, гострошорсткі, з обох сторін опушені. Біля основи листкових пластинок розташовані два пучки білих волосків. Піхви опушені спрямованими вниз волосками. Язички тупі, на верхівці зазублені й волосисті. Суцвіття колосоподібне, звисаюче, тонке. Колоски з 6–15 квітками, світло-зелені, вузько-лінійні, інколи розташовані на осі, на дуже коротеньких, потовщених ніжках. Колоскові луски неоднакові, лінійно-ланцетні, загострені, з декількома жилками, по краях із довгими волосками, коротші за квіткові луски. Нижні квіткові луски лінійно-ланцетні, по краях із довгими волосками, з тоненьким, вигнутим остюком. Верхні квіткові луски плівчасті, на верхівці тупі, з двома війчастими кілями. Вісь колоска з короткими волосками. Зернівка еліптична (рис. 3.11).

У дубових і частково в дубово-соснових лісах, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Querceta petraeae* з домінуванням *Melica uniflora* та *Querceta (petraeae) cornosa (maris)*, D₂, C₂, висотою 55–100 см, квітує VI–IX, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, довгокореневищний, розсіяно, (trop)/moIND+m/mo-sm/mo-temp.oz₁₋₃EUR-(WAS).

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (звичайно), Степ (зрідка в північній частині).

Загальне поширення: Північна, Південна, Східна Європа, Північна, Південно-Західна, Середня Азія. Занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове.

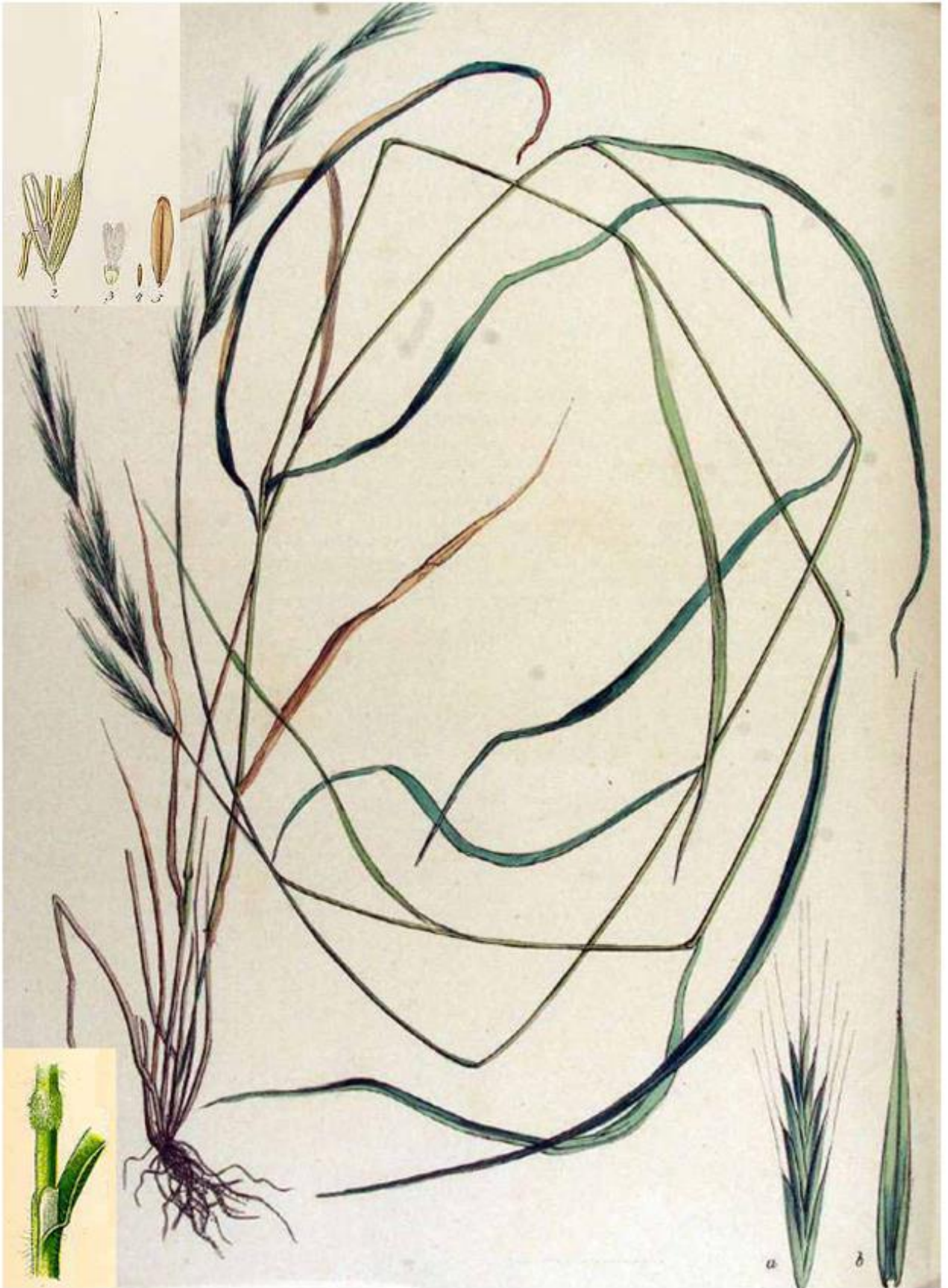

Рис. 3.11. *Brachypodium sylvaticum* [Host, 1801; Kops, 1877; Thomé, 1885]

***Bromus inermis* – Стоколос безостий**

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Poaceae Злакові
Bromus Стоколос

Багаторічна рослина з повзучим кореневищем і довгими підземними пагонами. Стебла прямостоячі, цупкі, округлі, гладенькі, здебільшого голі, з помітною білуватою серединною жилкою. Піхви гладенькі, голі, лише нижні з них опушені, тонкоборозенчасті. Язички на верхівці тупі, надірвані. Суцвіття волоть із гострошорсткими гілочками, спрямовані косо догори. Колоски з 5–10 квітками. Колоскові луски неоднакові, коротші за квіткові, з широким плівчастим краєм. Нижні квіткові луски тупі, з широким плівчастим краєм, без остюка, інколи з коротким остюком. Верхні квіткові луски плівчасті, з дрібненькими крапочками, з двома кілями, укритими достатньо великими, численними, відстовбурченими війками (рис. 3.12).

На справжніх луках, перелогах, схилах, лісових галявинах звичайнодубово-звичайнососнових лісів, серед чагарників, висотою 80–150 см, квітує VI–VII, мезофіт, трав'яний полікарпик, геофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, (m)/mo-sm-temp-(b).k1–₍₃₎CIRCPOL.

Поширення в Україні: на всій території (звичайно).

Загальне поширення: Атлантична, Північна, Центральна, Південна, Східна Європа, Південно-Західна, Середня Азія, Кавказ. Занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: кормове, меліоративне.

Рис. 3.12. *Bromus inermis* [Host, 1801]

***Bromus tectorum* – Стоколос покрівельний**

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Bromus Стоколос

Однорічні рослини. Стебла прямі або біля основи висхідні, з листками, у вузлах і під суцвіттям опушені. Листкові пластинки пласкі, вузьколінійні, густо вкриті волосками. Язички зверху розщеплені. Листкові піхви нижніх листків укриті м'якими волосками. Суцвіття досить густа одностороння волоть із зігнутими та звисаючими в один бік гілочками. Колоски на довгих ніжках, стиснуті з боків, блідо-зелені або буруваті, з 4–8 квітками. Колоскові луски неоднакові, коротші за квіткові, на спинці з волосками. Нижні колоскові луски вузьколінійні, тонкозагострені, з однією жилкою, верхні – ланцетоподібні, з перетинчастим краєм, з 3–5 жилками. Нижні квіткові луски з густими волосками на спинці, на верхівці гострі, двороздільні, з прямим остюком, укритим дуже дрібненькими й численними, спрямованими догори щетинками. Верхні квіткові луски тоненькі, плівчасті, з війчастими кілями, значно коротші за нижні. Вісь колоска між квітками вкрита волосками з усіх сторін. Зернівки довгасті, коричнево-сірі, з фіолетовим відтінком, на поверхні волосисті, інколи шорсткі (рис. 3.13).

На пісках, вигонах, перелогах, осипах, біля доріг, на узбіччях полів, у посівах, висотою 20–60 см, квітує V–VI, археофіт середземноморсько-ірано-туранського походження, геміепокофіт, ксеромезофіт, трав'яний однорічник, терофіт, ефемер, напіврозетковий, без кореневищ, розсіяно, m-sm-temp.k₁₋₃EUR-WAS.

Поширення в Україні: на всій території (звичайно).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна, Східна Азія. Занесений або інтродукований до Північної Америки та багатьох позатропічних країн двох півкуль.

Господарське значення рослини: бур'ян, кормове.

Рис. 3.13. *Bromus tectorum* [Host, 1801]

Glyceria fluitans – Лепешняк плаваючий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Glyceria Лепешняк

Багаторічна рослина з довгими повзучими, шнуроподібними кореневищами. Стебла висхідні, гладенькі, тонкоборозенчасті, з листками, укорінюються в нижній частині. Листки вузьколінійні, плоскі, з рельєфною середньою жилкою, по краях і знизу шорсткі. Піхви гладенькі або шорсткі, стиснуті. Язички на верхівці розірвані біля верхніх листків. Суцвіття однобічна вузька волоть із гострошорсткими гілочками. Колоски лінійні, до квіткування циліндричні, притиснуті до осі суцвіття. Колоскові луски яйцеподібні, на верхівці загострені, значно коротші за квіткові луски. Нижні колоскові луски довгасто-яйцеподібні, на верхівці білі, плівчасті, гоструваті, з сімома добре помітними жилками. Верхні квіткові луски ввігнуті, з двома війчастими кілями. Пиляки темно-фіолетові, інколи жовті. Зернівки коричневі (рис. 3.14).

На болотистих луках, трав'яних евтрофних болотах, на берегах водойм, заввишки 30–120 см, квітує V–VIII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гелофіт, літньозелений, безрозетковий, довгокореневищний, розсіяно, m-temp-oz₁₋₃EUR+(OAM).

Поширення в Україні: Полісся та Лісостеп (звичайно), Степ (переважно в північній частині та на півдні й південному сході по долинах великих річок, зокрема Буга, Дніпра, Дінця).

Загальне поширення: Європа, Південно-Західна Азія, Північна Америка.

Господарське значення рослини: декоративне, харчове, кормове, технічне.

Рис. 3.14. *Glyceria fluitans* [Kops, 1844]

Glyceria maxima – Лепешняк великий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Glyceria Лепешняк

Багаторічна рослина з довгими повзучим кореневищем. Стебла прямі, цупкі, товсті, гладенькі. Листки пласкі, широколінійні, по краях гострошорсткі, жорсткі, з рельєфною серединною жилкою, біля основи з кожної сторони з жовто-бурою плямою. Піхви листків довгі, тонкоборозенчасті, циліндричні, від серединної жилки кілюваті. Язичок округлий, на верхівці з коротким гострячком. Волоть багатокоскова, густа, розлога, з короткими, гострошорсткими, спрямованими вгору, гілочками. Колоски довгі, дещо стиснуті з боків, з 4–8 квітками. Нижні квіткові луски з сімома опушеними жилками, на верхівці з вузькими перетинками, тупуваті. Верхні колоскові луски ввігнуті, з двома вийчастими кілями. Зернівки чорно-бурі, гладенькі й голі (рис. 3.15).

На болотистих луках, на берегах водойм, заввишки 100–200 см, квітує V–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гелофіт, літньозелений, безрозетковий, довгокореневищний, звичайно, sm-temp-(b).oz₁₋₃CIRCPOL, кормовий, харчовий.

Поширення в Україні: на всій території (звичайно).

Загальне поширення: Європа, Північна Азія, Північна Америка.

Господарське значення рослини: біоцидне, декоративне, харчове, кормове, технічне.

Рис. 3.15. *Glyceria maxima* [Host, 1802]

Melica nutans – Перлівка поникла

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Melica Перлівка

Багаторічна рослина з довгими, тонкими, розгалуженими, повзучими, підземними пагонами. Стебла борозенчасті, біля основи висхідні, голі, під суцвіттям шорсткі. Листкові пластинки лінійні, коротко загострені, плоскі, шорсткі, зверху з рідкими короткими волосками та виступаючими жилками. Піхви листків шорсткі, нижні мають пурпурове забарвлення. Язичок тупий. Суцвіття гронаподібна, однобічна, стиснена волоть з 5–10 колосками та шорсткими, короткими, повислими у верхній частині гілочками. Колоски на звисаючих коротеньких ніжках, дещо стиснуті з боків, з декількома квітками та придатком із недорозвинутих квіток. Колоскові луски, неоднакові, червонувато-фіолетові, широкі, тупі, з білим плівчастим краєм і з декількома жилками. Вісь колоска між квітками з тоненькими волосками. Нижні квіткові луски з декількома виступаючими жилками, зісподу шкірясті, на верхівці плівчасті, на спинці шорсткі. Верхні квіткові луски з двома кілями, опушені. Зернівки коричневі, голі, гладенькі, овальні. Придаток із недорозвинутих верхніх квіток, булавоподібний, на верхівці заокруглений, жовто-бурий (рис. 3.16).

У звичайнодубово-звичайнососнових та звичайнодубово-голов'язових лісах, серед чагарників, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Querceta (petraeae) cornosa (maris)*, *Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)*, *Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)*, *Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) juniperosa (communis)*, *Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)* та *Querceto (roboris)-Pineta (sylvestris) rhododendronosa (lutei)*, C₂, D₂, заввишки 30–60 см, квітує V–VI, мезофіт, трав'яний полікарпик, геофіт, літньо-зимовозелений, безрозетковий, довгокореневищний, досить звичайно, sm/mo-temp-(b).oz_{1–3}EURAS.

Поширення в Україні: Полісся та Лісостеп (звичайно).

Загальне поширення: Європа, Південно-Західна (Кавказ), Середня, Центральна (Тянь-Шань), Східна Азія.

Господарське значення рослини: кормове.

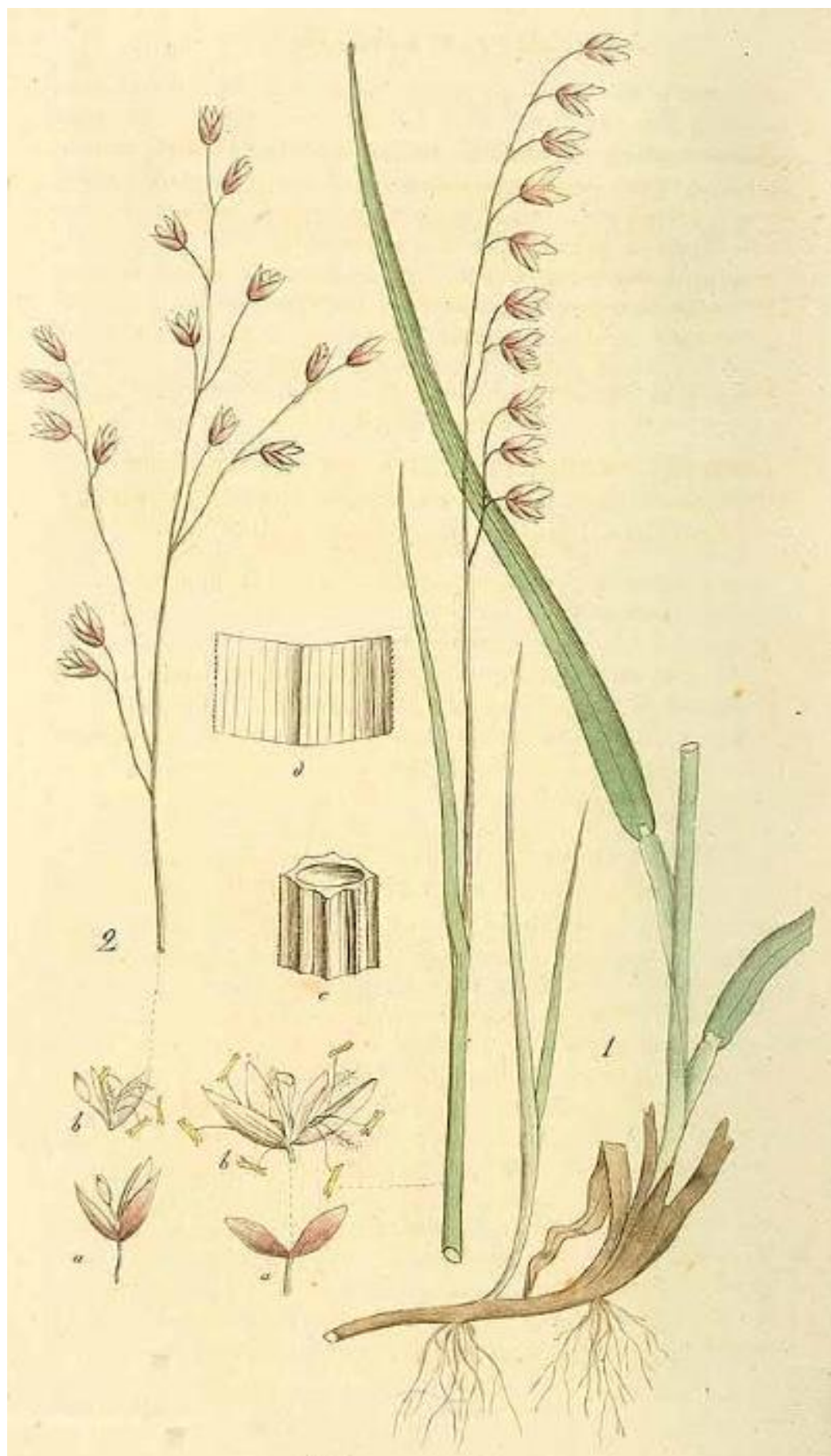

Рис. 3.16. *Melica nutans* [Palmstruch, 1807]

Melica picta – Перлівка ряба

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Poaceae Злакові
Melica Перлівка

Багаторічна рослина, близька до попереднього виду й відрізняється наступним: утворює невеликі пухкі дернинки, з дуже короткими підземними пагонами, листові пластинки зверху та по краях шорсткіші, язичок довший, яйцеподібний, білуватий. Колоскові луски зеленуваті, лише у білуватоплівчастого краю більш-менш червоно-фіолетового, нижня квіткова луска з нечіткими жилками, гладенька, блискуча (рис. 3.17).

У сухих і свіжих дібровах, заплавних лісах, серед чагарників, заввишки 30–40 см, квітує V–VI, мезофіт, трав'яний полікарпик, мезотроф, короткочореневищний пухкокущовий геофіт, літньо-зимовозелений, безрозетковий, sm/co-(temp)/co.k₂EUR.

Поширення в Україні: Південна частина Лісостепу (більш-менш звичайно), північна частина Степу (спорадично), Правобережне Полісся (дуже рідко).

Загальне поширення: Європа, Кавказ, Вірменія.

Господарське значення рослини: кормове.

Рис. 3.17. *Melica picta* [Zdvořák, 2022]

Melica transsilvanica – Перлівка трансільванська

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Melica Перлівка

Багаторічна сіро-зелена рослина з коротким кореневищем, інколи майже рідкодерновинна. Стебла прямостоячі, гладенькі, з голими та шорсткими піхвами або листові піхви м'яко-волосисті. Листкові пластинки згорнуті вздовж або спочатку пласкі. Суцвіття – волоть, велика, багатокоскова, дуже густа, рівностороння, колосоподібна. Колоски з більш-менш фіолетовим забарвленням або бліді, інколи ледь блідо-золотисті. Нижня коскова луска на третину коротша за верхню, верхня коскова луска поступово загострена (рис. 3.18).

Серед чагарників, на крайових частинах лісів, на галявинах у лісах, у розріджених світлих широколистяних, мішаних соснових і ялівцево-дубових лісах, у полезахисних лісових смугах, відслоненнях крейди та інших порід, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Tilieta (platyphyllae)-Fageta (sylvaticae)*, *Junipereta excelsae*, *Amygdaleta nanae* та *Poeta versicoloris*, заввишки 30–90 см, квітує VI–VII, ксеромезофіт, охороняється на території Житомирської, Закарпатської, Київської та Львівської областей, трав'яний полікарпик, мезотроф (кальцефіл), короткочореневищний пухкокущовий геофіт, (m)/mo-sm-(temp).k₂₋₃EUR-WAS.

Поширення в Україні: північна та середня частина Лісостепу (досить часто), південь Лісостепу та весь Степ (більш-менш звичайно), Гірський Крим і Закарпаття (зрідка).

Загальне поширення: Південна Європа, південна частина Середньої Європи, Крим, Кавказ, південна частина Західного Сибіру, гори східної частини Середньої Азії.

Господарське значення рослини: ценозоутворююче.

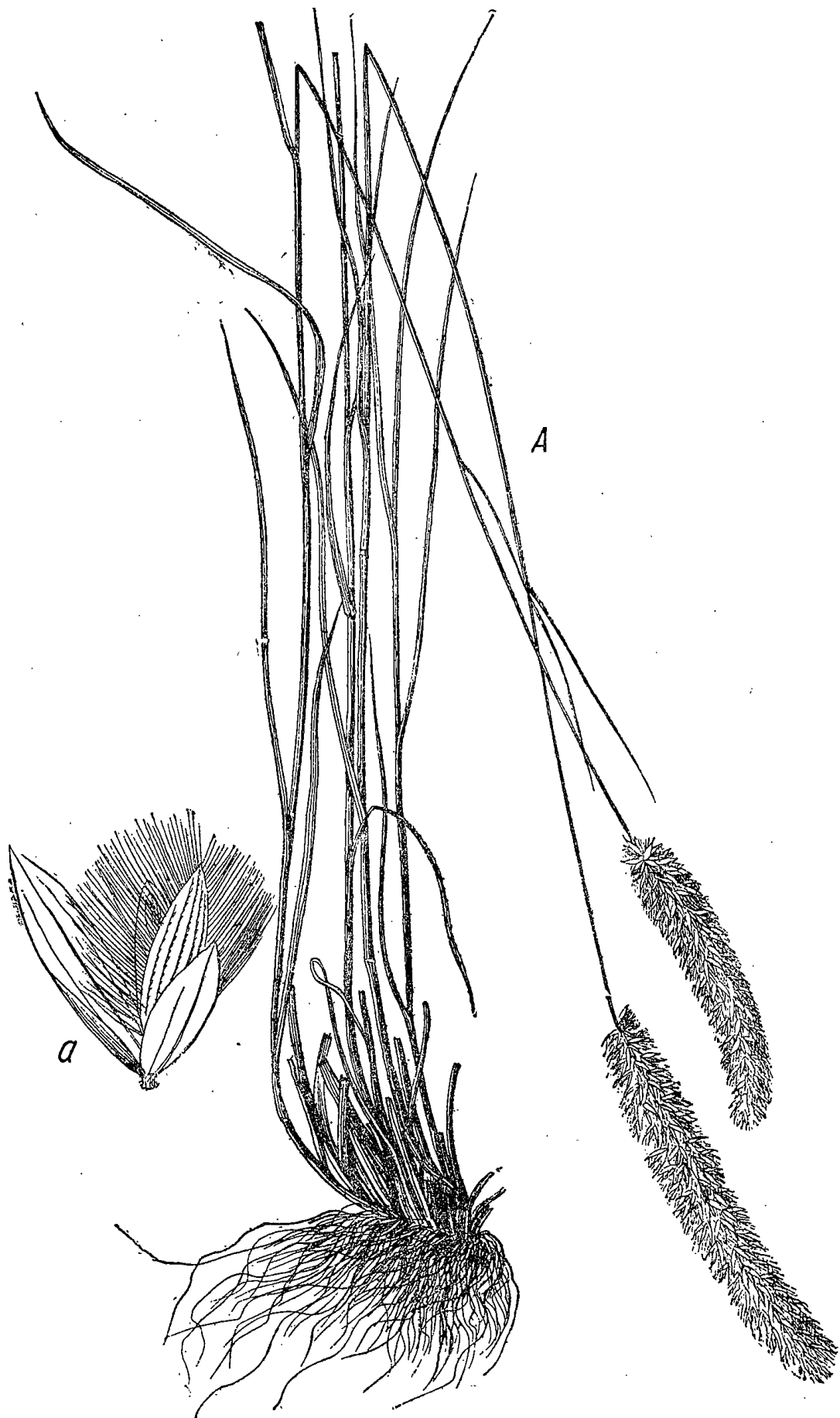

Рис. 3.18. *Melica transsilvanica* [Флора УРСР, 1940]

Nardus stricta – Білоус стиснутий, мичка

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Nardus Білоус

Багаторічна, сірувато-зелена рослина, з короткими, повзучими, горизонтальними кореневищами, утворює густі, компактні дерновини. Стебла високі без вузлів, цупкі, тонкоборозенчасті, на верхівці з дрібненькими щетинками, біля основи оточені двома лускоподібними, цупкими, світлими, блискучими піхвами. Листкові пластинки щитоподібно згорнуті, шорсткі, сіро-зелені, значно коротші за стебло, відігнуті. Язичок короткий, тупуватий. Суцвіття однобічний, вузький колос, Колоски фіолетово-сірі, вузьколінійні, сидячі, розташовані по одному, двома зближеними рядами, спочатку притиснуті до осі, а під час плодоношення відхилені від неї. Колоскові луски редуковані до вузької облямівки. Нижні квіткові луски шкірясті, перетинчасті, на жилках гострошорсткі, на верхівці з прямим остюком із щетинками. Приймочка довга, ниткоподібна, пірчаста, значно виступає за квіткові луски. Зернівки бурі (рис. 3.19).

У заплавах річок, на остепнених та пустищних луках, трав'яних евтрофних болотах, галявинах звичайнососнових та звичайнодубово-звичайнососнових лісів, уздовж доріг, в угрупованні *Querceta (petraeae) rhododendrosa (lutei)*, занесеному до Зеленої книги України (2021), А₃, В₃, заввишки 10–40 см, квітує V–VI, охороняється на території Вінницької і Дніпропетровської областей, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, безрозетковий, короткокореневищний, рідко, (m)/mo-sm/motemp/(demo)-b.oz₁₋₃EUR.

Поширення в Україні: Полісся (дуже звичайно), Лісостеп (рідко).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня Азія, Північна Африка, Північна Америка.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове, лікарське.

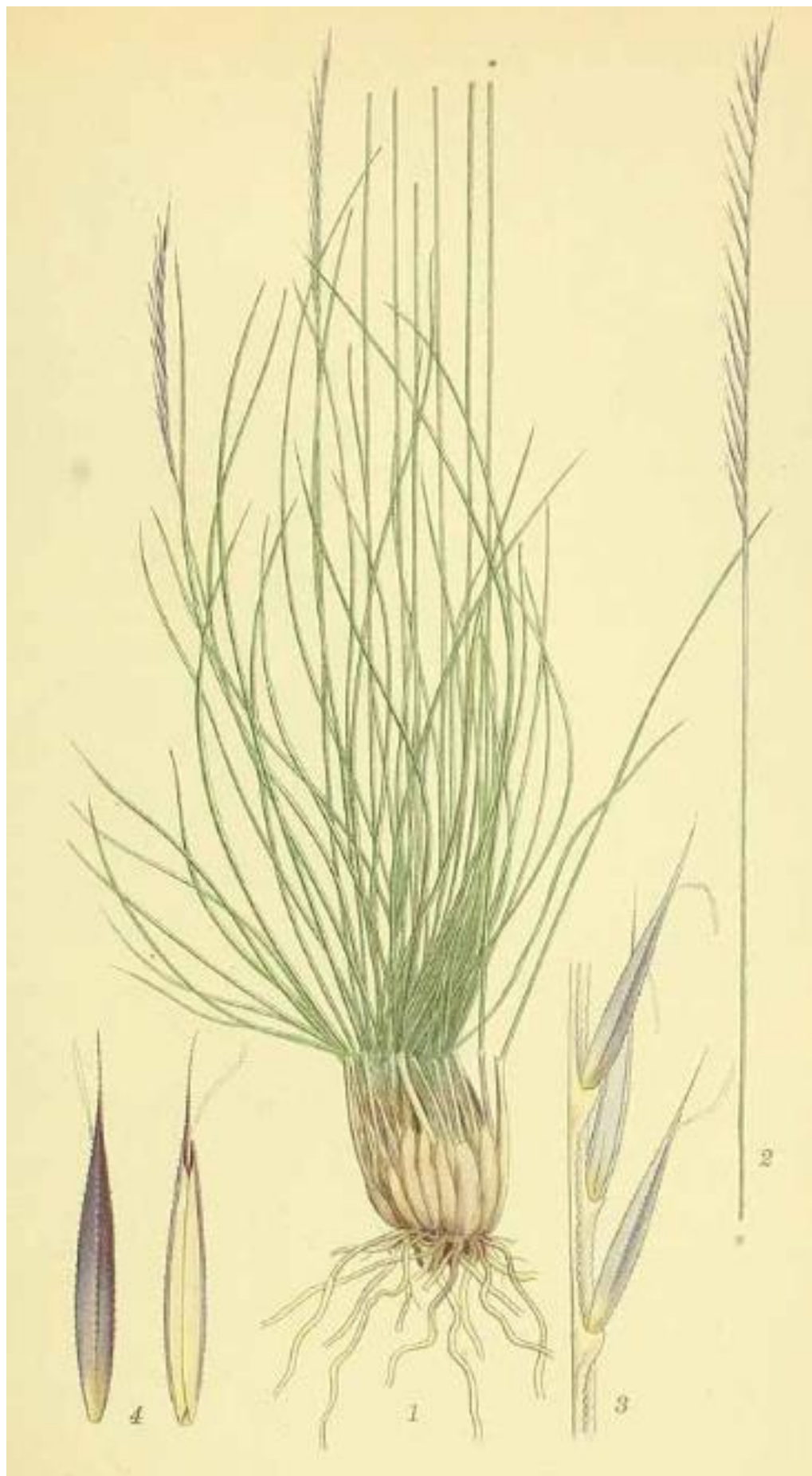

Рис. 3.19. *Nardus stricta* [Lindman, 1922]

Agrostis canina – Мітлиця собача

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Poaceae Злакові
Agrostis Мітлиця

Багаторічні рослини з тонкими, короткими, підземними пагонами, утворюють пухкі дерновини. Стебла гладенькі, прямі або висхідні. Листкові пластинки представлені двома формами: прикореневі – щетинкоподібні, численні, а стеблові – пласкі, ширші за перші, по краях шорсткі. Листкові піхви гладенькі або дещо шорсткі. Язички на верхівці зазублені або розщеплені. Суцвіття багатокосковина волоть, під час квітання розлога, а після – стиснута. Гілочка волоті шорстка й тоненька. Колоски одноквіткові, ланцетні, на ніжках потовщених зверху, фіолетові, інколи світло-зелені. Колоскові луски широколанцетні, однакові, кілюваті. Нижні квіткові луски тупі, з коротенькими, ледь помітними волосками біля основи. Остюк у формі ламаної лінії, прикріплений нижче середини й виступає з колоска. Інколи остюк відсутній. Верхні колоскові луски недорозвинуті. Тичинок три (рис. 3.20).

На трав'яних евтрофних болотах та болотистих луках, заввишки 40–90 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, досить звичайно, (m)/mo-sm/mo-temp-b-(arct).(oz₁₋₃)EURAS.

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (рідко), Степ (північна частина по Дніпру, Самарі, Дінцю, Осколу – рідко).

Загальне поширення: Північна, Атлантична, Центральна, Східна, Південна Європа. Занесений або інтродукований до Північної Америки та деяких позатропічних країн двох півкуль.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове.

Рис. 3.20. *Agrostis canina* [Host, 1809]

Agrostis gigantea – Мітлиця велетенська

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Agrostis Мітлиця

Багаторічні рослини з тонкими підземними пагонами, утворюють дерновини. Стебла прямостоячі або висхідні, гладенькі. Листкові пластинки пласкі, лінійні або лінійно-ланцетоподібні, гострошорсткі. Листкові піхви гладенькі. Язички заокруглені, здебільшого на верхівці розщеплені. Суцвіття волоть, під час квітання розлога, до й після – стиснута, з тоненькими, шорсткими, галузистими гілочками. Колоски одноквіткові, ланцетні, на коротеньких, потовщених догори ніжках, зеленуваті, фіолетові, або інколи солом'яно-жовті. Колоскові луски однакові, ланцетні, гострі. Нижні колоскові луски без остюків або з ними. Зернівки довгасто-овальні, коричневі, матові (рис. 3.21).

На справжніх луках, галявинах звичайнососнових лісів, у біловербово-білотополевих лісах, на відкритих схилах, біля доріг, в угрупованні *Betuleta borysthénicae*, занесеному до Зеленої книги України (2021), заввишки 50–85 см, квітує VI–VII, евапофіт, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, sm-temp.oz₁₋₃EUR, кормовий.

Поширення в Україні: Полісся, Лісостеп, північна частина Степу, Карпати, Гірський Крим (звичайно).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна, Східна Азія, Північна Африка, Північна Америка. Занесений або інтродукований до багатьох позатропічних країн двох півкуль.

Господарське значення рослини: біоцидне, декоративне, кормове, меліоративне.

Рис. 3.21. *Agrostis gigantea* [Host, 1809]

Agrostis stolonifera – Мітлиця повзуча

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Poaceae Злакові
Agrostis Мітлиця

Багаторічна рослина з тонкими, довгими, підземними пагонами та з лежачими або біля основи висхідними надземними стеблами з вузлами, здатними утворювати корені й пухкі дерновини. Листкові пластинки пласкі, лінійні або ланцетоподібно-лінійні, м'які, шорсткі. Листкові піхви гладенькі. Язички тупі, часто на верхівці надрізні. Суцвіття волоть, після квітування стиснута, з тоненькими, шорсткими, спрямованими косо догори гілочками. Колоски одноквіткові, ланцетні, на коротеньких, доверху потовщених ніжках. Колоскові луски ланцетні, гострі, на кілі зверху гострошорсткі. Нижні квіткові луски без остюків, інколи з коротким остюком (рис. 3.22).

На болотистих луках, лісових евтрофних болотах, прирічкових пісках, заввишки 13–85 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, надземностолонний, звичайно, m/mo-temp-b-(arct).(oz₁₋₃)EUR-WAS.

Поширення в Україні: Полісся, Лісостеп, Степ, Карпати (звичайно), Крим (рідко).

Загальне поширення: Європа, Південно-Західна, Середня, Центральна, Східна Азія. Занесений або інтродукований до Північної Америки й до багатьох позатропічних країн двох півкуль.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове.

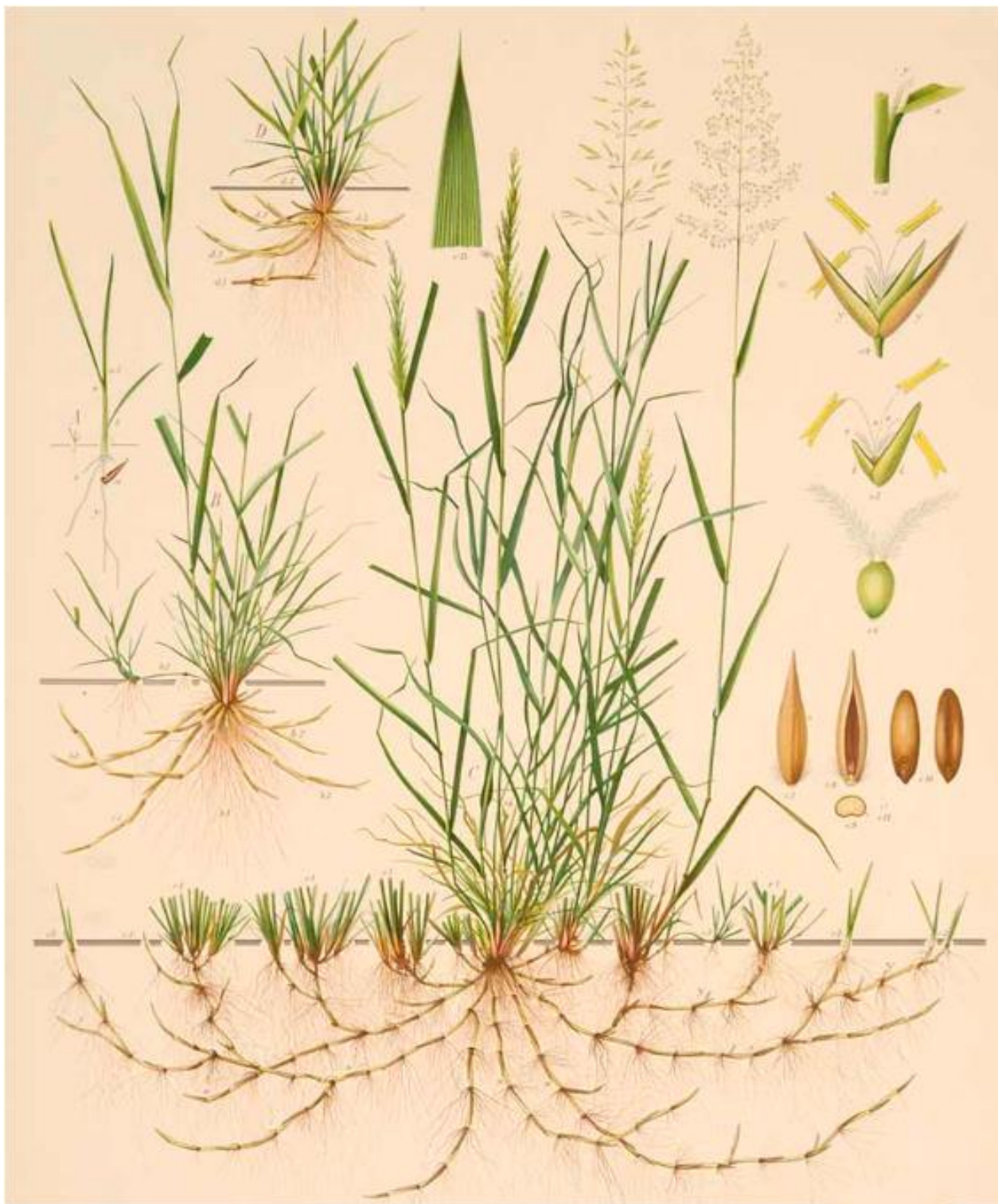

Рис. 3.22. *Agrostis stolonifera* [Korsmo, 1934]

Agrostis capillaris – Мітлиця тонка

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Poaceae Злакові
Agrostis Мітлиця

Багаторічна рослина з коротким, повзучим кореневищем і тонкими пагонами. Стебло прямостояче або біля основи висхідне, інколи під суцвіттям шорстке. Листки пласкі, вузько-лінійні, по краях шорсткі, на поверхні майже гладенькі. Язичок короткий, тупий, інколи майже відсутній. Суцвіття розлога волоть із косо догори спрямованими, ниткоподібними, ледь шорсткими, часто майже гладенькими гілочками, що відходять по 2–8 від загальної осі. Колоскові луски бурувато-фіолетові, інколи зеленуваті, еліптично-ланцетоподібні, загострені, майже однакові, по кілю, у верхній половині, шорсткі. Нижні квіткові луски коротші за колоскові, без остюків, верхня квіткова луска майже вдвічі коротша за нижню. Пиляки лінійно-довгасті. Зернівка яйцеподібна (рис. 3.23).

На болотистих луках, галявинах звичайнооснових лісів, прирічкових пісках, заввишки 35–80 см, квітує VI–VIII, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, sm/mo-temp-b.oz₁₋₃EUR-WSIB.

Поширення в Україні: Полісся та Лісостеп (досить звичайно), північний Степ (зрідка).

Загальне поширення: майже вся Європа, Західна й Північна Азія, Північна Африка, Північна Америка. Занесений до острова Святої Єлени.

Господарське значення рослини: кормове.

Рис. 3.23. *Agrostis capillaris* [Host, 1809]

Calamagrostis arundinacea – Куничник очеретяний

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Calamagrostis Куничник

Багаторічна рослина, з короткими, повзучими пагонами, утворює пухкі дерновини. Стебла прямі, голі, гладенькі, під суцвіттям та вузлами шорсткі. Листкові пластинки лінійні, пласкі або злегка згорнуті, з рельєфною, білуватою серединною жилкою, по краях та з обох сторін шорсткі, зверху з довгими, хаотично розташованими волосками. Піхви листків опушені або шорсткі. Язички на верхівці тупі, надірвані. Суцвіття циліндрична волоть, з короткими, під час квіткування розлогими, а до й після – притиснутими до головної осі суцвіття, гілочками. Колоски лінійно-ланцетні. Колоскові луски вузько-ланцетні, поступово загострені, однакові. Нижні квіткові луски яцеподібно-довгасті, на верхівці розірвані, з довгою, укритою дуже дрібнесенькими щетинками, на спинці, у нижній частині колінчастого остюка, довшого за колоскові луски. Верхні квіткові луски дещо коротші за нижні. Вісь колоска з продовженням у вигляді циліндричного вкритого волосками маленького стержня. Волоски біля основи нижніх квіткових лусок у півтора–два рази коротші за луски (рис. 3.24).

У звичайнодубово-звичайнососнових лісах, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Querceto (petraeae)-Fageta (sylvaticae)*, *Querceta petraeae*, *Querceta (petraeae) rhododendronosa (lutei)* та *Festuceta carpaticae*, заввишки 40–130 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, розсіяно, sm-mo-temp-(b).oz₂₋₃EUR-SIB.

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісосеп (рідко).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна Азія.

Господарське значення рослини: біоцидне, кормове.

Рис. 3.24. *Calamagrostis arundinacea* [Host, 1809]

Calamagrostis canescens – Куничник сіруватий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Calamagrostis Куничник

Багаторічна рослина з довгими, тонкими, підземними пагонами. Стебла прямі, гладенькі, під суцвіттям шорсткі, у вузлах галузяться. Листкові пластинки лінійні, шорсткі, пласкі. Піхви листків довгі, гладенькі або зверху шорсткі. Язички тупі, на верхівці розірвані. Суцвіття розлога звисла волоть, з довгими тонкими гілочками. Колоски фіолетово забарвлені. Колоскові луски ланцетні, гострі, майже однакові, кілюваті. Квіткові луски коротші за колоскові, ланцетні, довгасті, загострені. Нижні квіткові луски довші за верхні, з коротким, тонким остюком, що рівний зубцям або дещо довший за них і виходить із виїмки між ними. Продовження осі колоска у вигляді малопомітного стержня з невеликою кількістю волосків. Волоски біля основи нижньої квіткової луски дещо довші за неї (рис. 3.25).

На трав'яних, лісових, чагарникових евтрофних болотах, болотистих луках, в угрупованні *Betuleta humilis*, занесеному до Зеленої книги України (2021), В₄, С₄, заввишки 60–120 см, квітує VI–VII, охороняється на території Закарпатської області, гігрофіт, трав'яний полікарпік, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, довгокореневищний, досить звичайно, *tempr-b.(oz₂₋₃)EUR-WSIB*.

Поширення в Україні: на всій території (окрім Криму), Степ (лише в долинах великих річок).

Загальне поширення: Атлантична, Північна, Центральна, Східна Європа, Північна, Південно-Західна Азія.

Господарське значення рослини: кормове, лікарське.

Рис. 3.25. *Calamagrostis canescens* [Lindman, 1922]

Calamagrostis epigejos – Куничник наземний

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Calamagrostis Куничник

Багаторічна рослина з довгими, горизонтальними, підземними пагонами. Стебла прямі, цупкі, округлі, шорсткі. Листкові пластинки жорсткуваті, лінійні, зверху шорсткі, пласкі або ледь згорнуті, сизі. Піхви листків довгі, шорсткі. Язички тупі, на верхівці часто розірвані. Суцвіття густа, пряма або на верхівці дещо звисла, волоть. Гілочки волоті ледь зігнуті, гострошорсткі, нижні довші за верхні. Колоски лінійно-ланцетні, зеленуваті або забарвлені, гострі, на коротеньких, потовщених догори ніжках, зібрані в густі пучки. Колоскові луски лінійні, однакові, звужені в ледь зігнутий, шилоподібний гострячок, по кілю шорсткі. Квіткові луски неоднакові, значно коротші за колоскові. Нижні квіткові луски на верхівці з двома зубчиками й остюком, прикріпленим до середини спинки луски. Верхні квіткові луски вдвічі коротші за нижні. Вісь колоска не продовжується у вигляді малесенького циліндричного стержня. Волоски на осі колоска майже рівні колосковим лускам (рис. 3.26).

На справжніх луках, крайових частинах звичайнодубово-звичайнососнових лісів, висотою 60–150 см, квітує VI–VIII, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, довгокореневищний, звичайно, m/(mo)-sm-b.k₁₋₃EURAS.

Поширення в Україні: на всій території (звичайно).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна, Східна Азія. Занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: біоцидне, кормове, лікарське, технічне.

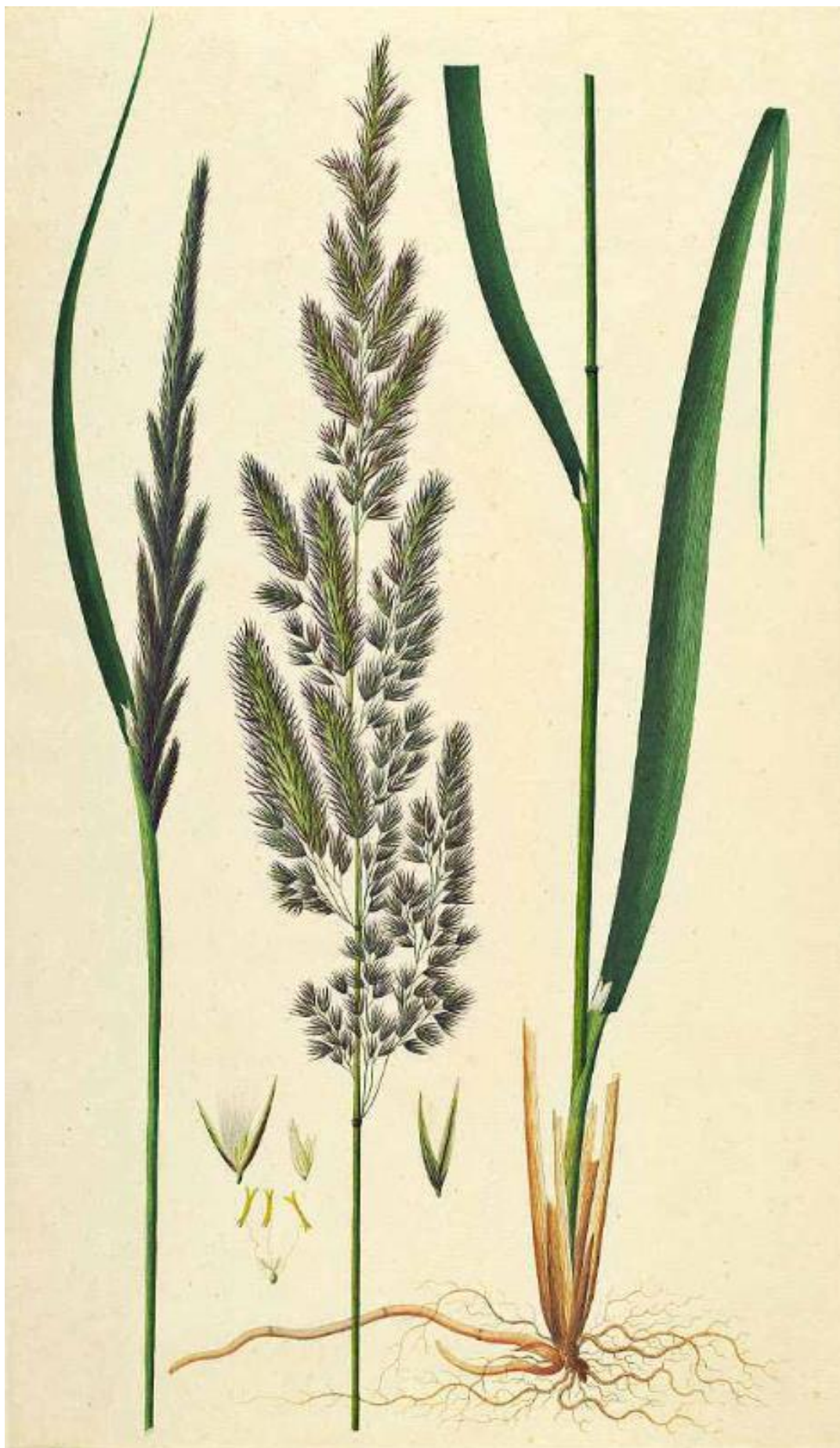

Рис. 3.26. *Calamagrostis epigejos* [Oeder, 1836–1840]

Calamagrostis stricta – Куничник прямий, к. непомітний

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Calamagrostis Куничник

Багаторічна рослина з довгими, повзучими кореневищами, що утворюють тонкі пагони. Стебла без розгалужень, прямі, тонкі, гладенькі, лише під суцвіттям шорсткі. Листки більш-менш шорсткі, довгі, вузькі, загострені, часто уздовж складені, інколи майже щетинкоподібні. Верхні з них (на верхівці стебла) пласкі. Піхви, особливо у верхніх листків, дуже довгі, гладенькі. Язичок досить великий, тупий, на верхівці розщеплений. Суцвіття – волоть, досить довга, вузька, з гострими й шорсткими від дрібних і коротких численних щетинок, колінкуватими гілочками, розташованими в розставлених пучках і спрямованих догори. Колоски дрібні, ланцетні, загострені, буруваті, на ледь потовщених догори ніжках. Колоскові луски майже однакові, яйцеподібно-ланцетні, з коротким гострячком, по кілю війчасті. Нижня квіткова луска довша верхньої, дещо коротша за колоскові луски, яйцеподібно-довгаста, на верхівці тупа, зубчаста, з прямим, цупким, шорстким остюком, дещо довшим луски, що виходить із нижньої третини її спинки. Вісь колоска з циліндричним видовженням, укритим волосками, довшими за нього. Волоски на осі колоска численні, рівні половині або двом третинам квітки (рис. 3.27).

На осокових, гіпново-осокових і трав'яних торфових болотах, на болотистих луках, у вогких суборах, сугрудах і грудях, заввишки 50–100 см, квітує VI–VII, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, довгокореневищний, літньозелений, напіврозетковий, (sm)/mo-temp-b-arct.(k₁₋₃)CIRCPOL.

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (рідко), Прикарпаття (зрідка).

Загальне поширення: Північна та Середня Європа, Північна та Північно-Східна Азія, північні арктичні острови.

Господарське значення рослини: кормове.

Рис. 3.27. *Calamagrostis stricta* [Palmstruch, 1807]

Corynephorus canescens – Булавоносець сіруватий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Corynephorus Булавоносець

Багаторічна, сірувато-зелена рослина, утворює щільні дернинки. Стебла численні, прямі, біля основи колінчасті, висхідні, тонкі, гладенькі, з потовщеними вузлами. Листки згорнуті щетиноподібно, тонкі, загострені, сизо-зелені, з рожевим або пурпуровим відтінком, переважно зібрані в прикореневій розетці біля основи стебел, цупкі, шорсткі, верхні з них із укороченою пластинкою. Язички тупі. Суцвіття довгаста, більш-менш стиснута, сріблясто-сіривата волоть із короткими гілочками. Колоски дрібненькі, на ніжках, ледь потовщені догори, нечисленні. Колоскові луски однакові, ланцетні, загострені, по кілю тонкошорсткі, довші за квіткові луски. Нижні квіткові луски цільні, з булавоподібним остюком, прикріпленим на спинці вище основи, біля основи з коротенькими волосками. Верхні квіткові луски на верхівці дволопатеві. Тичинок три. Пиляки блакитно-пурпурові або темно-коричневі (рис. 3.28).

На піщаних галявинах звичайнодубово-звичайнососнових лісів, А₁, В₁, заввишки 15–30 см, квітує VI–VII, мезоксерофіт, трав'яний полікарпік, геофіт, літньозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, досить звичайно, (m)-sm-temp.oz₁₋₃EUR.

Поширення в Україні: Полісся та ліси Розточчя-Опілля (часто), Правобережний Лісостеп (дуже рідко), західна частина Лісостепу (рідко).

Загальне поширення: Північна, Атлантична, Центральна, Південна, Східна Європа, Північна Африка. Занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове.

Рис. 3.28. *Corynephorus canescens* [Lindman, 1922]

Anthoxanthum odoratum – Пахуча трава звичайна

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Anthoxanthum Пахуча трава

Багаторічна, зрідка однорічна рослина, з короткими, повзучими, підземними пагонами або без них, зазвичай, утворює густі дернинки. Стебла прямостоячі, голі, гладенькі. Листкові пластинки лінійні, ланцетно-лінійні, пласкі, з обох сторін укриті шипиками або відстовбурченими волосками, часто голі або гладенькі. Листкові піхви голі або вкриті волосками. Язички перетинчасті, на спинці голі, по краю з дрібнесенькими війками. Суцвіття довгасто-яйцеподібна, колосоподібна волоть, дещо звужена на кінцях, біля основи переривчаста, жовто-бура. Колоски ланцетоподібні, загострені, стиснуті з боків, з трьома квітками, верхня двостатева, а нижні недорозвинуті. Нижні квіткові луски біля верхньої двостатевої квітки шкірясті й перетинчасті, на верхівці тупуваті або загострені. Нижні квіткові луски біля найнижчої квітки з прямим остюком, що відходить вище середини луски й, зазвичай, не перевищує її за довжиною. У другій знизу недорозвинутої квітки остюк колінчасто зігнутий і відходить нижче середини луски та, зазвичай, не перевищує її за довжиною. Тичинок дві (рис. 3.29).

На справжніх луках, лісових галявинах звичайнодубово-звичайнососнових лісів, в угрупованні *Narcissietalia angustifoliae*, занесеному до Зеленої книги України (2021), С₂, заввишки 30–60 см, квітує V–VI, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, короткочореновищний, досить звичайно, (m)/mo-sm/mo-temp-b.oz₁₋₃EUR-(WAS).

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (рідко, переважно на піщаних терасах річок), Степ (дуже рідко, північна частина).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Західна (занесений) Азія. Занесений до Північної Америки та багатьох інших позатропічних країн.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове, лікарське, харчове, пилок – алерген.

Рис. 3.29. *Anthoxanthum odoratum* [Lindman, 1922]

Hierochloe odorata – Чаполоч пахуча

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Hierochloe Чаполоч

Багаторічна рослина з довгим повзучим кореневищем, утворює пухкі дернинки. Стебло гладеньке. Піхви листків голі, гладенькі або шорсткі, інколи з кільцем дрібненьких волосків у місці відгалуження листової пластинки. Листки пласкі, довго-загострені, стеблові ланцетно-лінійні. Суцвіття яйцеподібне, розлоге. Колоски яйцеподібні, дрібні або крупніші, золотисто-бурі. Нижні колоскові луски широко-ланцетні, голі, верхні з дрібнесенькими горбочками, без остюка або з невеличким гострячком. Нижні квіткові луски двостатевої квітки з п'ятьма жилками, а верхня з однією (рис. 3.30).

На справжніх луках, схилах, лісових галявинах звичайнодубово-звичайнососнових лісів, серед чагарників, заввишки 30–80 см, квітує V–VI, охороняється на території Закарпатської області, ксеромезофіт, трав'яний полікарпик, геофіт, літньозелений, напіврозетковий, довгокореневищний, звичайно, (m)/mo-temp-b-(arct).k₁₋₃CIRCPOL.

Поширення в Україні: на всій території (звичайно), на півдні, зазвичай, у межах річкових долин.

Загальне поширення: Європа, Західна, Східна, Північна Азія, Північна Америка.

Господарське значення рослини: меліоративне, містить кумарин.

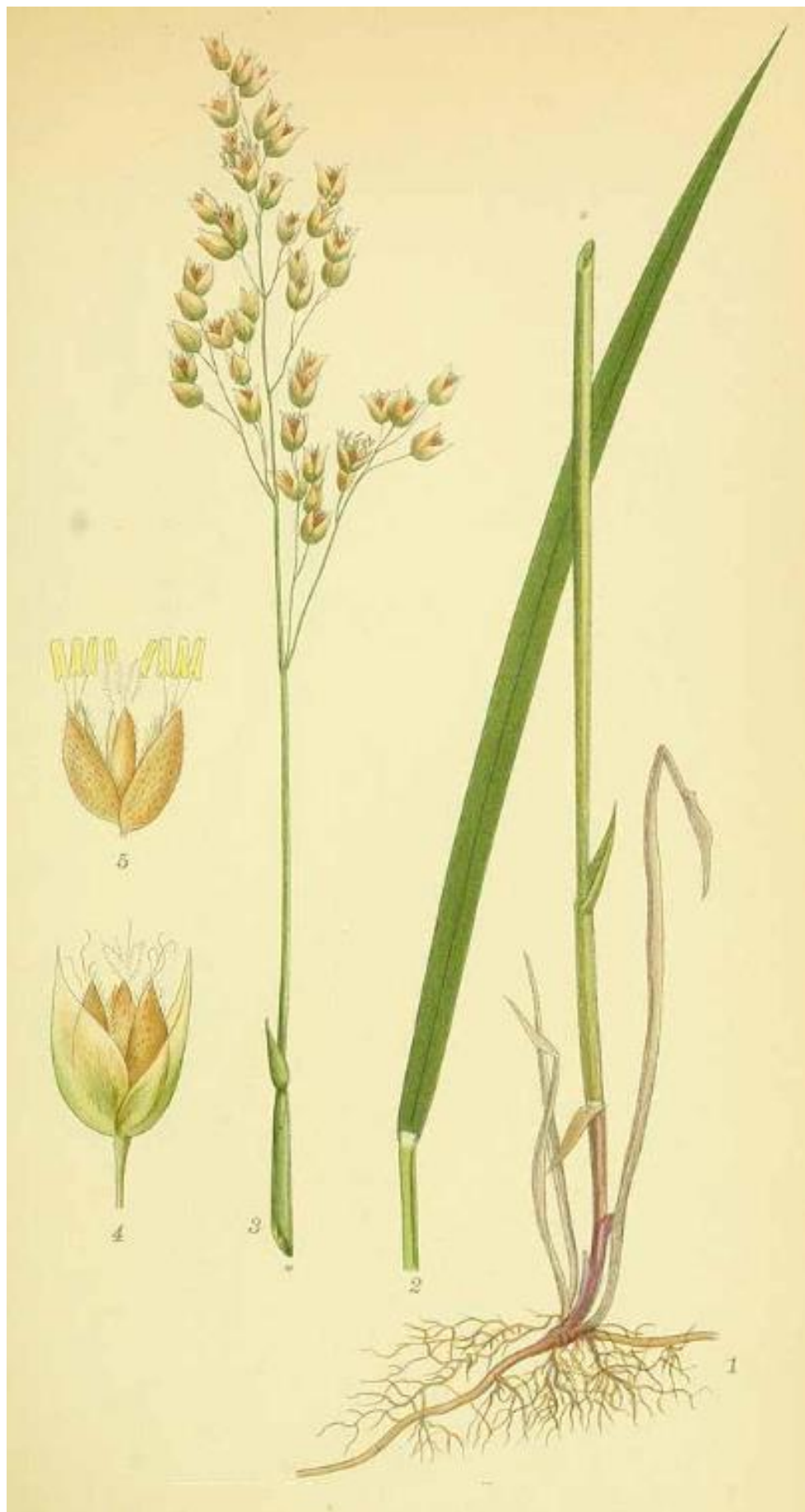

Рис. 3.30. *Hierochloa odorata* [Lindman, 1922]

Hierochloe repens – Чаполоч повзуча

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Hierochloe Чаполоч

Багаторічна рослина з довгими підземними пагонами. Стебла голі, гладенькі. Листкові пластинки голі, з обох сторін сірувато-зелені, у місці переходу пластинки в піхву без волосків. Піхви голі, гладенькі. Суцвіття волоть, зі 120–160 колосками та спрямованими косо догори гілочками. Нижні квіткові луски нижніх тичинкових квіток на спинці знизу голі, у верхній третині з шипиками, інколи з рідкими волосками без остюка або з остюком (рис. 3.31).

На сухих луках, серед чагарників, заввишки 30–70 см, квітує IV–VI, ксеромезофіт, трав'яний полікарпик, геофіт, літньозелений, напіврозетковий, довгокореневищний, досить звичайно, m/mo-sm-temp-b-arct.k₁₋₃CIRCPOL.

Поширення в Україні: майже на всій території, частіше в степових і лісостепових районах, окрім Криму, Карпат, Закарпаття.

Загальне поширення: Середня, Східна Європа, Північна, Південно-Західна, Середня Азія.

Господарське значення рослини: меліоративне, містить кумарин.

Рис. 3.31. *Hierochloa repens* [Kozub, & Dembicz, 2021]

Koeleria glauca – Кипець сизий

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Poaceae Злакові
Koeleria Кипець

Багаторічна, сіро-зелена рослина без повзучих, підземних пагонів, утворює щільні дерновини. Стебла прямі, тонко опушені. Неплідні пагони разом із листками, біля основи цибулиноподібно потовщені, прикриті розщепленими, блідо-бурими піхвами минулорічних листків. Стебло під суцвіттям укрите тонесенькими волосками. Стеблові листки з короткою пластинкою та довгими піхвами й добре помітними жилками, нечисленні. Переважна кількість листків розташована біля основи стебла. Прикореневі листки цупкі, більш-менш складені, вузьколінійні, інколи відігнуті. Піхви всіх стеблових листків опушені. Язичок коротенький, тупий, по краю, на верхівці з численними дрібнесенькими війками. Суцвіття циліндричне, вузька волоть, інколи лопатева, бліда або ледь забарвлена. Колоски стиснуті з боків, ланцетоподібні, на ніжках, бліді або ледь забарвлені. Колоскові луски неоднакові, кілюваті, по кілю з коротенькими зубчиками, що коротші за квіткові луски. Квіткові луски неоднакові. Нижні квіткові луски довші за верхні, по кілю з коротесенькими війками, тупуваті. Верхні квіткові луски плівчасті, на верхівці з двома зубчиками (рис. 3.32).

На піщаних галявинах звичайнооснових лісів, берегах озер, А₁, А₂, заввишки 25–55 см, квітує V–VI, ксерофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, розсіяно, sm-temp.k_{1–3})EURAS.

Поширення в Україні: Полісся та західні лісові райони (досить часто), по пісках долини Дніпра й деяких його правобережних приток трапляється на півдні в межах Лісостепу, ізольовані місцезнаходження на півночі Лівобережного Степу. Загальне поширення: Північна, Атлантична, Центральна, Східна Європа, Північна Азія.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове.

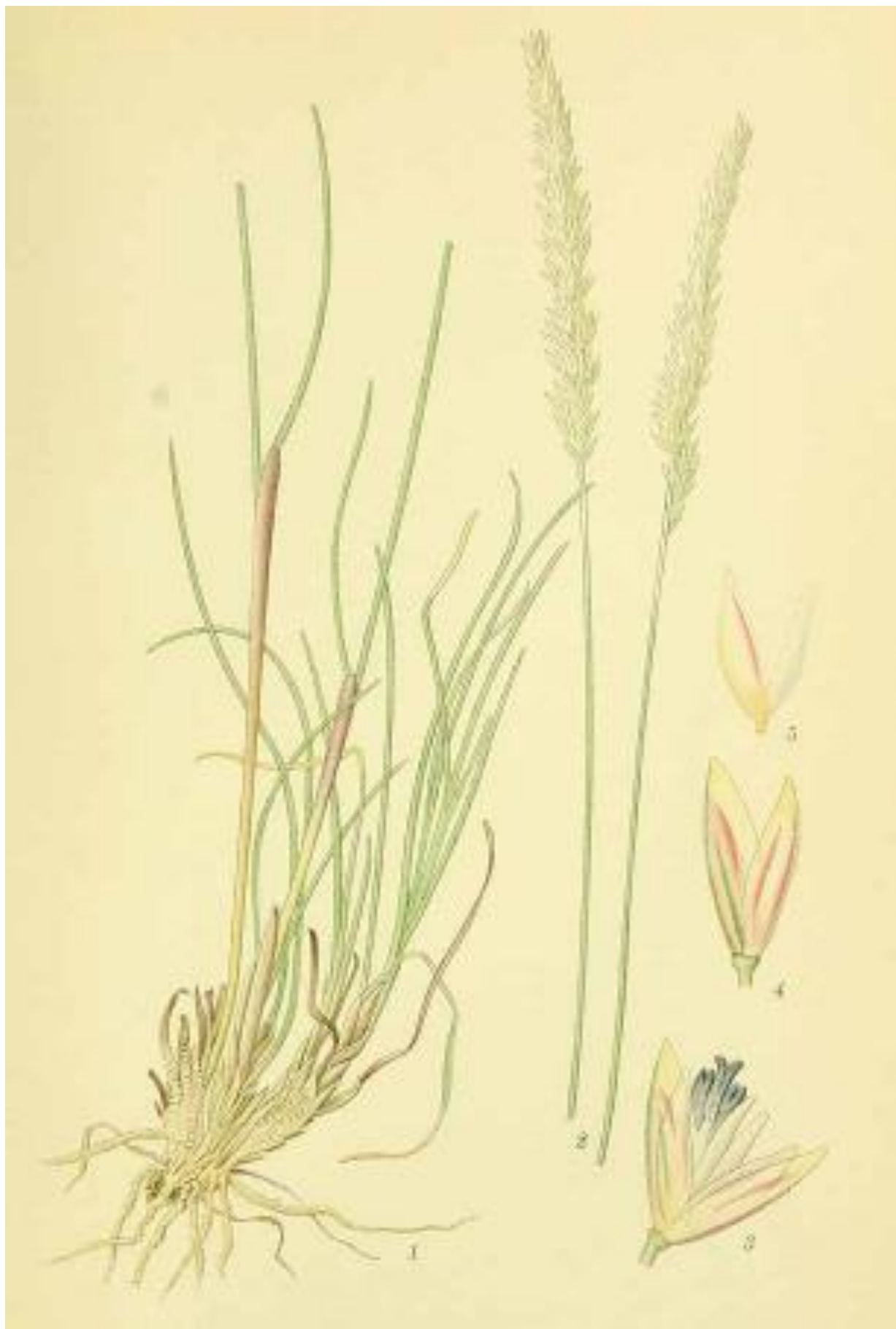

Рис. 3.32. *Koeleria glauca* [Lindman, 1922]

Koeleria macrantha – Кипець великоцвітий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Koeleria Келерія, кипець

Багаторічна рослина з коротким кореневищем, без повзучих пагонів, утворює щільні дерновини. Стебла прямі, тонкі, лише під суцвіттям опушені, слабооблишені, без бульбоподібного потовщення біля основи. Листки вузьколінійні, більш-менш довгасті, згорнуті або пласкі, шорсткі, голі або коротко- й тонкоопушені. Піхви листків недовгі, опушені. Язичок дуже короткий, тупий, на верхівці з дрібненькими, короткими війками. Суцвіття – волоть, багатоколоскова, недовга, вузькоциліндрична, інколи знизу перервана, з осями й гілочками короткопухнатими, спрямованими догори, колоски на коротких ніжках, стиснені з боків, ланцетоподібні, бліді або забарвлені. Колоскові луски нерівні, ланцетоподібні, загострені, по кілю з короткими війками, з широким плівчастим краєм, коротші за квіткові луски. Квіткові луски нерівні. Нижня квіткова луска щільніша, загострена, по кілю з дуже короткими війками. Верхня квіткова луска дещо коротша нижньої, плівчаста, з двома гострими зубчиками (рис. 3.33).

На цілинних степах, схилах, старих перелогах, сухих луках, галявинах, крайових частинах лісів, у дубових лісах, заввишки 30–40 см, квітує V–VI, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, austr-trop/salpAFR+strop/salpAM-m-temp-(b).k₁₋₃CIRCPOL.

Поширення в Україні: Полісся (рідко), Лісостеп та Степ (звичайно).

Загальне поширення: Середня та частково Південна Європа, окрім більшої частини південних островів, Крим, Кавказ, Сибір, Іран, Середня Азія, Джунгарія, Монголія, Китай, Північна Америка.

Господарське значення рослини: кормове.

Рис. 3.33. *Koeleria macrantha* [Host, 1802]

Koeleria pyramidata – Кипець великий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Koeleria Келерія, кипець

Багаторічна рослина з довгим, розгалуженим кореневищем, утворює пухкі дерновини та декілька стебел. Стебла високі, прямі, цупкі, округлі, тонкоборозенчасті, на верхівці пухнаті, обліснені, біля основи нездуті. Листки вузьколінійні, пласкі, зелені, з рельєфною серединною жилкою та відстовбурченими волосками. Піхви верхніх листків довгі, майже голі, по краю з довгими волосками й рельєфними жилками. Піхви нижніх листків із густими, м'якими, довгими, дещо нахиленими вниз волосками. Язичок короткий. Суцвіття – волоть, циліндрична, багатоколоскова, унизу перервана, з короткими, пухнатими, догори спрямованими гілочками. Колоски на коротких ніжках, досить великі, стиснені з боків, ланцетні, гострі, з декількома квітками, блискучі. Колоскові луски неоднакові, ланцетні, гострі, по кілю з короткими, рідкими війками. Вісь колоска між квітками волосиста. Квіткові луски, як і колоскові, неоднакові. Нижня квіткова луска ланцетна, гостра, дрібноопушена, по кілю з війками, а верхня дрібноопушена, по кілю з короткими війками, на верхівці з двома зубчиками, білоплівчаста (рис. 3.34).

У суборах (переважно) та сугрудках (переважно крайові частини) на піщаних і супіщаних ґрунтах, заввишки 30–100 см, квітує VI–VII, мезоксерофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, (sm)/mo-temp.oz₂EUR.

Поширення в Україні: Полісся та Правобережний Лісостеп (зрідка).

Загальне поширення: Середня Європа.

Господарське значення рослини: ценозоутворююче.

Рис. 3.34. *Koeleria pyramidata* [Флора УРСР, 1940]

Briza media – Трясучка середня

Angiosperms Покритонасінні
Poales Тонконогоцвіті
Poaceae Злакові
Briza Трясучка

Багаторічна рослина, утворює невеличкі пухкі дернинки, з короткими підземними пагонами. Стебла прямі або біля основи висхідні, округлі, тонкі, гладенькі. Листкові пластинки пласкі, лінійні, на верхівці коротенько загострені, зверху шорсткі, знизу голі, з виступаючими жилками, нижні прикореневі листки довші за стеблові. Піхви голі, гладенькі. Язички на верхівці заокруглені. Суцвіття рідка, розлога волоть, з тоненькими, довгими, розлогими гілочками. Волоть до квітування стиснута, під час квітування розлога, пірамідальна. Колоски зеленувато-білі, з фіолетовим відтінком, округлі або серцеподібно-яйцеподібні, стиснуті з боків, з 5–9 квітками, на тоненьких, звивистих, звислих ніжках. Колоскові луски кілюваті, оберненояйцеподібні, з широкими перетинчастими краями, однакові, коротші за квіткові луски. Нижні квіткові луски з 5–7 жилками, широкі, тупі, голі, біля основи з вушками, на спинці опуклі. Верхні квіткові луски голі, дрібніші за нижні. Зернівки широко-овальні, на черевній частині пласкі, на спинці опуклі (рис. 3.35).

На справжніх луках, лісових галявинах звичайнодубово-звичайнососнових лісів, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Cariceta humilis* та *Seslerieta heuflerianae*, заввишки 20–50 см, квітує V–VIII, охороняється на території Дніпропетровської області, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, розсіяно, sm/mo-temp.oz₁₋₃EUR.

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (рідко), північ Степу (дуже рідко, можливо занесений).

Загальне поширення: Північна, Південна, Східна Європа, Північна, Південно-Західна, Середня Азія. Занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове, лікарське.

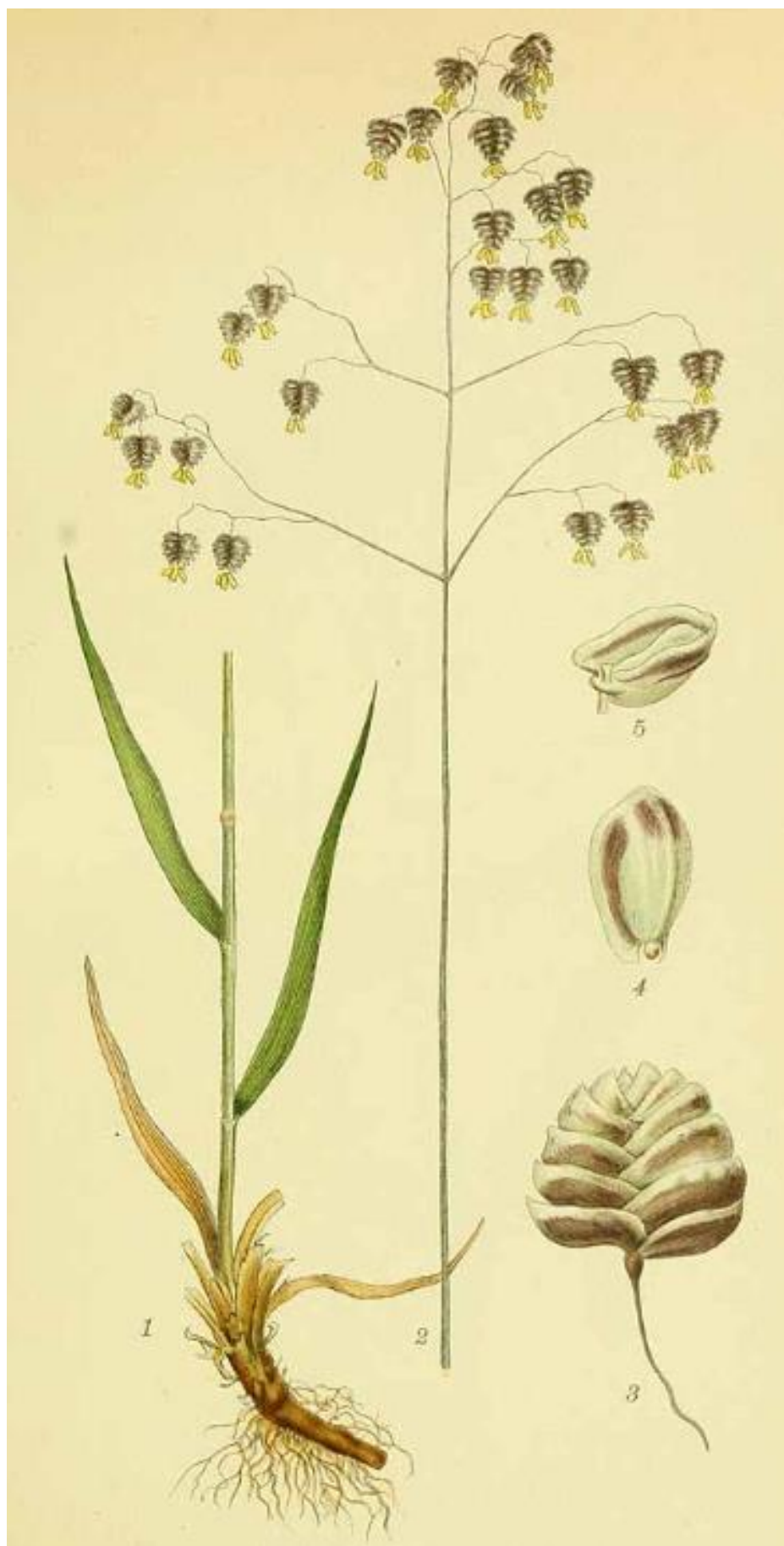

Рис. 3.35. *Briza media* [Lindman, 1922]

Catabrosa aquatica – Катаброза водяна

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Catabrosa Катаброза

Багаторічна рослина, з лежачими надземними пагонами, що по вузлах укорінюються. Стебла голі, гладенькі, округлі, тонкоборозенчасті, висхідні, інколи колінчасто зігнуті, біля основи укорінені. Листкові пластинки лінійно-ланцетні, на верхівці загострені, пласкі, по краях та з обох сторін гладенькі з помітними тоненькими жилками. Піхви листків гладенькі, тонкоборозенчасті. Язички яйцеподібні, на верхівці заокруглені. Суцвіття розлога волоть, з тонкими, довгими, вигнутими, гладенькими гілочками, зібраними в пучки. Колоски на потовщених догори ніжках, стиснуті з боків, довгасті, з однією або двома квітками. Колоскові луски шкірясті, перетинчасті, з однією, двома або трьома жилками, неоднакові, широкі, на верхівці з виїмками, коротші за квіткові луски. Квіткові луски майже однакові, тупі, на верхівці плівчасті. Нижні квіткові луски широкі, яйцеподібні або довгасті, голі, з трьома добре помітними жилками, а на верхівці з трьома малесенькими зубчиками. Пиляки жовті. Зернівки довгасто-еліптичні (рис. 3.36).

Біля джерел та водойм, на болотистих луках, вологих піщаних місцях, галявинах звичайнодубово-звичайнососнових лісів, трав'яних евтрофних болотах, заввишки 20–70 см, квітує VI–VII, охороняється на території Закарпатської області, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гелофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, довгокореневищний, розсіяно, (m/mo-sm/mo)-temp-b.(oz₁₋₃)EUR-(WAS)+AM.

Поширення в Україні: майже на всій території: Полісся та Лісостеп (звичайно), Степ (рідко), на півдні Степу – по долинах річок Дністер та Буг.

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня Азія, Північна Америка.

Господарське значення рослини: кормове, лікарське.

Рис. 3.36. *Catabrosa aquatica* [Lindman, 1922]

Cynosurus cristatus – Гребінник звичайний

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Cynosurus Гребінник

Багаторічна рослина, утворює дернинки. Стебла прямі, біля основи висхідні, гладенькі, тонкоборозенчасті, тонкі. Листкові пластинки плоскі, шорсткі, голі. Язички тупі, з вушками. Суцвіття колосоподібна, щільна, однобічна, лінійна, зелена волоть із коротенькими гілочками. Колоски стиснуті з боків, на ніжках, зібрані в невеликі пучки двох типів: внутрішні плодоносні, з 2–5 квітками й зовнішні, стерильні. Стерильні колоски у вигляді гребінчасто-пірчастого листочка. Плідні колоски з 3–5 квітками. Колоскові луски плідних колосків перетинчасті, ланцетні або лінійно-ланцетні, загострені або з невеличким гострячком. Квіткові луски неоднакові. Нижні квіткові луски шкірясті, ланцетні, укриті малесенькими шипиками або коротесенькими цупкими волосками, загострені, з малесеньким гострячком. Верхні квіткові луски з двома кілями, укритими малесенькими війками. Тичинок три. Приймочки маточки пірчасті. Зернівки довгасто-овальні, плоскі (рис. 3.37).

На суходільних і заплавних луках, на крайових частинах лісів, узбіччях доріг, заввишки 20–75 см, квітує VI–VII, полікарпик, пухкодерновинний, гемікриптофіт, мезофіт, В-Темр, Eu, апофіт випадковий.

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (рідко, трапляється лише по долинах річок).

Загальне поширення: Європа, Південно-Західна Азія. Занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове, технічне.

Рис. 3.37. *Cynosurus cristatus* [Lindman, 1922]

Dactylis glomerata – Грястиця збірна

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Dactylis Грястиця

Багаторічна, сірувато-зелена рослина, з короткими, товстими, кореневищами й численними, тонкими коренями, утворює щільні дерновини. Стебла прямі або біля основи висхідні, цупкі, округлі, гладенькі, тонкоборозенчасті, у нижній частині стиснуті. Листкові пластинки численні, пласкі, гострошорсткі. Прикореневі листки значно довші за стеблові. Піхви листків по всій довжині зімкнуті, шорсткі, стиснуті, кілюваті. Язички на верхівці розірвані. Суцвіття одnobічна волоть, до квітання стиснута, під час квітання розлога, з гострошорсткими, почерговими гілочками. Колоски з 3–4 квітками, довгасто-яйцеподібні, стиснуті з боків, зібрані щільними пучками на кінцях гілочок. Колоскові луски шкірясті, майже однакові, кілюваті, по кілю з коротесенькими війками, гострі. Нижні квіткові луски кілюваті, по кілю також із коротесенькими війками, загострені або з коротеньким остюком. Верхні квіткові луски по двох кілях із коротесенькими війками, на верхівці з двома зубчиками, коротші за нижні квіткові луски. Тичинок три. Зернівки голі, жовтувато-коричневі (рис. 3.38).

На справжніх луках, у звичайнососнових, звичайнодубово-звичайнососнових, звичайнодубово-серцелистолипово-польовокленових лісах, на крайових частинах лісів, серед чагарників, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Querceta roboris* з домінуванням *Swida sanguinea* і *Carex brevicollis*, *Carpineto (betuli)-Querceta (roboris)* з домінуванням *Carex rhizina* та *Querceta roboris* з домінуванням *Cotinus coggygria*, заввишки 40–100 см, квітує V–VIII, ксеромезофіт, трав'яний полікарпік, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, m/mo-temp-(b).oz₁₋₃EUR-WAS.

Поширення в Україні: на всій території (досить часто), окрім південних степових районів, де трапляється рідше.

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна, Східна Азія, Північна Африка. Занесений до Північної Америки та Австралії.

Господарське значення рослини: декоративне, лікарське, меліоративне, технічне, харчове.

Рис. 3.38. *Dactylis glomerata* [Lindman, 1922]

Deschampsia cespitosa – Щучник дернистий

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Deschampsia Щучник

Багаторічна рослина, утворює щільні, великі дерновини. Стебла прямі, округлі, гладенькі, під суцвіттям інколи шорсткі. Листкові пластинки вузьколінійні, пласкі, цупкі, зверху й по краям із рельєфними жилками. Піхви листків довгі, гладенькі. Язички загострені, на верхівці розщеплені. Суцвіття розлога волоть, з гострошорсткими, розгалуженими гілочками, зібраними в пучки. Колоски на ніжках різної довжини, довгасто-еліптичні, дещо стиснуті з боків, фіолетові, білуваті або золотисті, блискучі, з двома або трьома квітками. Колоскові луски ланцетні, гострі, кілюваті, плівчасті, по краям білоплівчасті, неоднакові. Квіткові луски на кінці зубчасті, з коротесенькими волосочками біля основи. Нижні квіткові луски з прямим, коротеньким остюком, прикріпленим біля основи спинки луски (рис. 3.39).

На справжніх луках, у звичайнодубово-звичайнососнових лісах, вільшняках осокових, на болотах, С₄, заввишки 70–150 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, досить звичайно, antarct-austrCIRCPOL-trop/moAFR+trop/moAFR+OAFR+OAS+(m)/mo-sm/mo-temp-b-(arct).oz₁₋₃CIRCPOL.

Поширення в Україні: Полісся, Лісостеп, Карпати (часто), трапляється в північній частині Лівобережного Лісостепу.

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна Азія, Північна Америка.

Господарське значення рослини: кормове, технічне.

Рис. 3.39. *Deschampsia cespitosa* [Lindman, 1922]

***Holcus lanatus* – Медова трава шерстиста**

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Holcus Медова трава

Багаторічна рослина зі щільними дерновинами. Стебла округлі, у вузлах та під ними опушені м'якенькими, відігнутими донизу волосками. Листки пласкі, вузьколінійні, загострені, з рельєфною серединною жилкою, м'які, опушені. Верхні стеблові листки з короткою пластинкою. Піхви листків опушені м'якенькими, відігнутими донизу волосками. Язичок тупий. Суцвіття густа волоть. Колоски довгасто-яйцеподібні, стиснуті з боків. Колоскові луски тупо загострені, по кілю, у верхній його частині, волосисті, з коротеньким гострячком. Остюк нижньої квіткової луски тичинкової квітки коротенький, зігнутий, гачкуватий, не видається за колоскові луски (рис. 3.40).

На луках, перелогах, серед чагарників, у лісах (переважно в свіжих суборах), в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Narcissietea angustifolii* та *Cariceta davallianae*, заввишки 30–80 см, квітує VII–VIII, полікарпик, короткочореневищна, гемікриптофіт, гігромезофіт, Temp-M, Eu.

Поширення в Україні: Правобережне Полісся (звичайно), Лісостеп (зрідка).

Загальне поширення: Європа, Південно-Західна Азія. Занесений до Північної Америки та до інших країн.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове.

Рис. 3.40. *Holcus lanatus* [Lindman, 1922]

Holcus mollis – Медова трава м'яка

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Holcus Медова трава

Багаторічна рослина з довгим, повзучим кореневищем. Стебла прямі, біля основи колінкувато висхідні, тендітні, тонкі, голі, лише в самих вузлах з відстовбурченими волосками. Листки лінійноланцетоподібні, гострі, з декількома помітними жилками та рельєфною, потовщеною, білуватою серединною жилкою, укріті волосками. Піхви по краю на верхівці волосисті, недовгі. Язичок невеликий. Суцвіття – невелика волоть, дещо звужена, з відстовбурченими волосистими гілочками й нечисленними колосками. Колоски на помітних ніжках, ланцетні, гострі, остисті. Колоскові луски поступово й видовжено загострені, з боків стиснуті, голі, лише у верхній частині кіля волосисті. Остюк нижньої квіткової луски тичинкової квітки довгий, переважає колоски й видається з них, колінкувато зігнутий (рис. 3.41).

У лісах, серед чагарників, на луках, молодих перелогах, заввишки 30–70 см, квітує VI–VIII, трав'яний полікарпик, довгокореневищний, гемікриптофіт, мезофіт, літньо-зимовозелений, мезотроф, sm/mo-temp.oz₁₋₂EUR.

Поширення в Україні: у лісових районах Правобережжя, Волинського Лісостепу та Карпатах (досить часто).

Загальне поширення: Середня та північна частина Південної Європи (заходить і в Середземномор'я).

Господарське значення рослини: ценозоутворююче.

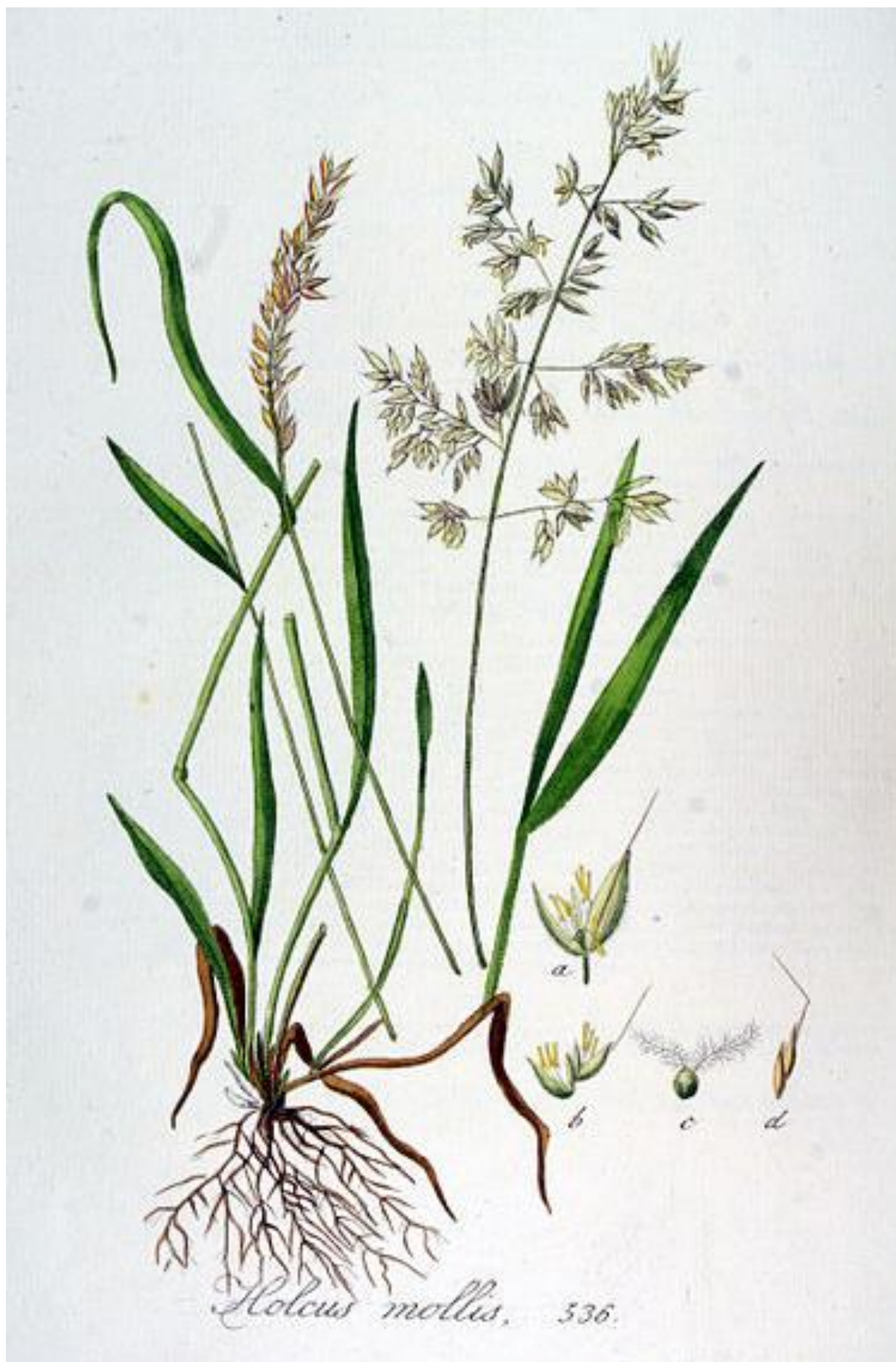

Рис. 3.41. *Holcus mollis* [Kops, 1830]

Festuca arundinacea – Костриця очеретяна

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Festuca Костриця

Багаторічна рослина, утворює пухкі дерновини. Кореневище повзуче. Стебла нечисленні, цупкі, гладенькі або під суцвіттям шорсткі, обліснені. Листки лінійні, пласкі або наполовину складені, жорсткі, шорсткі. Піхви листків довгі, переважно гладенькі. Язичок короткий, тупий, у вигляді облямівки. Суцвіття – волоть, більш-менш велика, вузька, однобічна, з шорсткими гілочками, багатокоскова. Колоски достатньо великі, на ніжках, світло-зелені або інакше забарвлені, з декількома квітками. Колоскові луски нерівні, видовжено-загострені, з шорстким кілем, коротші квіткових лусок. Квіткові луски рівні. Нижня квітова луска довгасто-ланцетна, на жилках і верхівці шорстка, з коротким гострошорстким остюком. Верхня квітова луска по кілям тонковолосиста. Тичинок три. Приймочки маточки пірчасті. Зернівка довгаста (рис. 3.42).

На вологих і крупнозлакових засолених луках, у заплавах річок, на дні балок, у складі крупнозлакових лук Карпат, на вологих, перезволожених або болотних ґрунтах, заввишки 50–120 см, квітує VI–VII, гігрофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, sm-temp.k₁₋₂EUR-WAS.

Поширення в Україні: на всій території, частіше в північно-східній частині Лівобережжя та Гірського Криму.

Загальне поширення: Європа (окрім північної та західної частин), Західний Сибір, Середня Азія, Кавказ.

Господарське значення рослини: ценозоутворююче.

Рис. 3.42. *Festuca arundinacea* [Host, 1802]

Festuca beckeri – Костриця Беккера

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Festuca Костриця

Багаторічна рослина з щільною дерновиною. Стебла під суцвіттям густо й коротко опушені. Листки вегетативних пагонів відстовбурчені, зелені, уздовж складені, овально-округлі, цупкі, усередині сильно опушені, іззовні шорсткі, інколи гладенькі. Листкові піхви добре розвинуті, гладенькі або шорсткі. На зрізі листкова пластинка округло овальна, на внутрішній поверхні п'ять або шість ребер, серед яких три центральні, трикутні, а решта – пласкі й широкі. Ребра добре опушені на всій поверхні. Провідних пучків 9–11, склеренхіма у вигляді неперервного цупкого кільця, інколи потовщеного з боків. Суцвіття волоть, вісь та гілочки шорсткі або коротко опушені. Колоски з 4–6 квітками, зелені. Колоскові луски ланцетоподібні, голі або шорсткі. Нижні колоскові луски зверху від слабко до інтенсивно шорстких, з остюком (рис. 3.43).

На піщаних терасах річок, на задернованих пісках, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Stipeta borysthenicae* та *Chrysopogoneta gryllis*, заввишки 20–50 см, квітує V–VI, ксерофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, досить звичайно, sm-stemp.k₁₋₂EUR-WSIB.

Поширення в Україні: Лівобережний Лісостеп, Степ, східна частина Правобережжя (досить часто).

Загальне поширення: Центральна, Східна Європа, Північна Азія.

Господарське значення рослини: кормове.

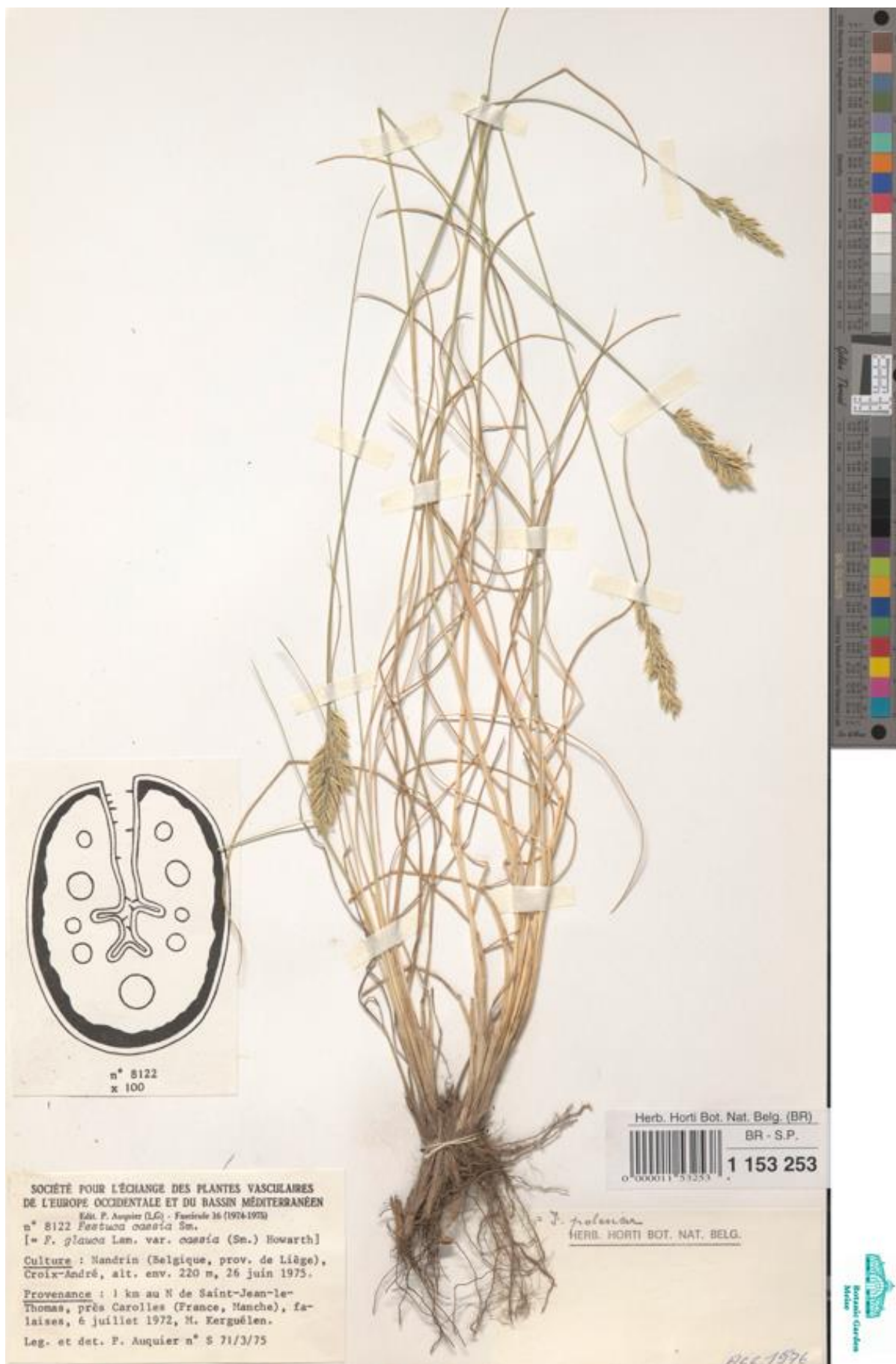

Рис. 3.43. *Festuca beckeri* [Auquier, 1975]

Festuca gigantea – Костриця велетенська

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Festuca Костриця

Багаторічна рослина, утворює пухкі дерновини. Стебла прямі або біля основи висхідні, цупкі, округлі, борозенчасті, гладенькі, з бурими або чорно-бурими вузлами. Листкові пластинки пласкі, широколінійні, з рельєфними білуватими жилками, гострошорсткі, зверху світло-зелені, біля основи з двома серпоподібними вушками, що охоплюють стебло. Піхви шорсткі, борозенчасті. Язички коротенькі, тупі. Суцвіття розлога, поникла, волоть, з довгими, гострошорсткими гілочками. Колоски ланцетоподібні, з 2–10 квітками. Колоскові луски неоднакові, видовжено-ланцетні, загострені. Нижні квіткові луски ланцетні, з плівчастим краєм, на верхівці з дрібненькими, цупкими волосками, остюк виходить дещо нижче верхівки луски, звивистий, з численними, спрямованими косо догори щетинками. Верхня квіткова луска по кілях із дрібненькими війками та крапинками, на верхівці з двома невеличкими гострими зубчиками. Зернівки вузькі, голі, буруваті (рис. 3.44).

У звичайнодубово-голов'язових лісах, D₂, D₃, заввишки 100–120 см, квітує VI–VIII, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, досить звичайно, m/mo-sm/mo-temp.oz₁₋₃EUR-WAS.

Поширення в Україні: Полісся та Лісостеп (звичайно), північ Степу (зрідка).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна Азія. Занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове.

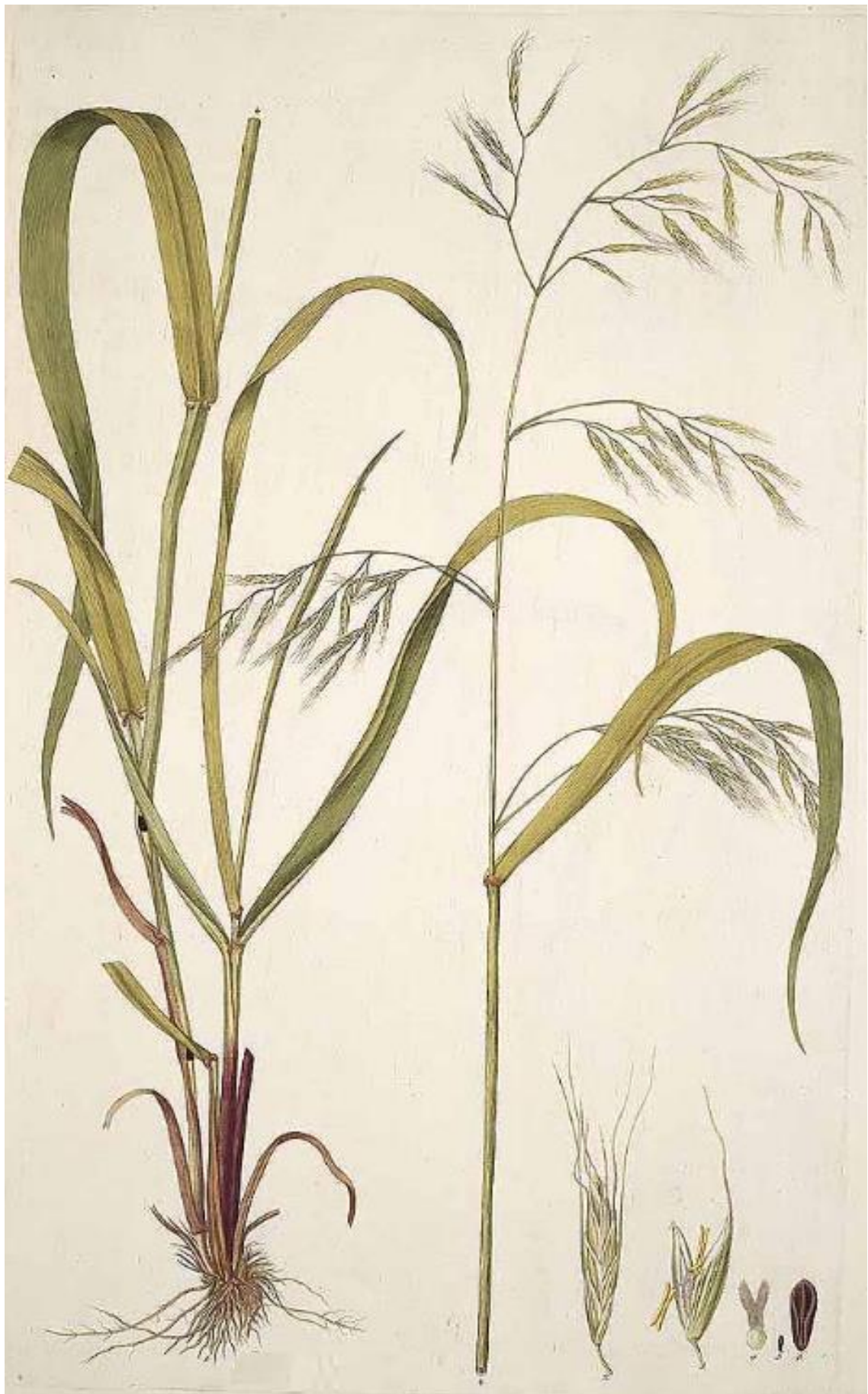

Рис. 3.44. *Festuca gigantea* [Host, 1801]

Festuca ovina – Костриця овеча

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Festuca Костриця

Багаторічна пухкодерновинна, сірувато-зелена рослина. Стебла тонкі, прямостоячі, численні, під суцвіттям голі або шорсткі. Листки переважно прикореневі, щільно уздовж складені, вузькі, м'які, зрідка дещо цупкіші, іззовні шорсткі. Листкові піхви гладенькі або шорсткі. Язичок дуже маленький, тупий. На поперечному перерізі листкова пластинка клиноподібна з характерним кілем або овальна, на внутрішній поверхні розвинуте лише одне центральне ребро, боки рівні або хвилясті, ребра відсутні, ледь опушені, провідних пучків 5–7, склеренхіма у вигляді тоненького неперервного кільця без потовщень із одного або двох шарів клітин. Суцвіття стиснута волоть, дещо одnobічна, з шорсткою віссю та гілочками. Колоски з 3–6 квітками, зелені або з фіолетовим відтінком. Колоскові луски ланцетоподібні, голі, неоднакові, гострі, на кілі з коротенькими війками, коротші за квіткові луски. Нижні квіткові луски ланцетоподібні, голі або шорсткі, інколи по краях війчасті або зверху опушені, з остюком. Зернівки довгасто-овальні, буруваті (рис. 3.45).

На суходільних луках, лісових галявинах звичайноосновних та звичайнодубово-звичайноосновних лісів, біля доріг, стежок, в угрупованні *Querceta (petraeae) rhododendronosa (lutei)*, занесеному до Зеленої книги України (2021), A₁, A₂, заввишки 20–60 см, квітує VI–VII, ксерофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткокореневищний, дуже рідко, sm/mo-arct.oz₁₋₃EUR-SIB.

Поширення в Україні: Полісся (звичайно), Лісостеп (рідше).

Загальне поширення: Північна, Центральна, Східна Європа, Північна, Центральна, Східна Азія, Північна Америка.

Господарське значення рослини: біоцидне, декоративне, кормове, меліоративне, технічне.

Рис. 3.45. *Festuca ovina* [Palmstruch, 1803]

Festuca pratensis – Костриця лучна

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Festuca Костриця

Багаторічна рослина з короткими повзучими кореневищами, утворює пухкі дерновини. Стебла прямі, біля основи висхідні, тонкоборозенчасті, гладенькі. Листки пласкі, вузьколінійні, шорсткі. Язички короткі, зубчасті. Суцвіття вузька волоть, з коротенькими, гострошорсткими гілочками. Колоски ланцетоподібні, з 5–12 квітками. Колоскові луски неоднакові, на верхівці тупуваті й плівчасті, голі, коротші за квіткові луски. Нижні квіткові луски голі, на верхівці плівчасті, безості або у верхніх квіток в колоску з остюкоподібною верхівкою. Верхні квіткові луски по кілям із дрібнесенькими волосками. Зернівки довгасто-овальні, голі, буруваті (рис. 3.46).

На справжніх луках, у розріджених звичайнооснових лісах, заввишки 30–100 см, квітує V–VI, мезофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, (m)/mo-sm/mo-temp-(b).oz₁₋₃EUR-WAS.

Поширення в Україні: на всій території, Полісся та Лісостеп (звичайно), Степ (лише в долинах річок).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна, Східна Азія, занесений до Північної Америки.

Господарське значення рослини: біоцидне, декоративне, кормове, лікарське.

Рис. 3.46. *Festuca pratensis* [Lindman, 1922]

Festuca rubra – Костриця червона

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Festuca Костриця

Багаторічна рослина, з довгими, повзучими кореневищами, не утворює дерновин. Стебла біля основи колінчасто зігнуті, гладенькі, тонкоборозенчасті. Листки вегетативних пагонів в сухому станні складені, біля основи з червонувато-бурими, з коротеньким опушенням піхвами. На поперечному перерізі листкова пластинка ромбічна, V-подібна, з гострим кілем, по боках із тупими виступами вдовж великих жилок, зверху з 2–5 заокругленими, трикутними ребрами та 4–6 глибокими борозенками. Провідних пучків 7–9, склеренхіма у вигляді нерівномірно розвинутих тяжів по кутах. Язички дуже коротенькі, у вигляді вузької облямівки. Суцвіття волоть із шорсткими від численних, коротеньких щетинок гілочок, під час квітання розлогі, пізніше стиснуті. Колоски з 4–7 квітками, стиснуті з боків, з восковим нальотом. Колоскові луски неоднакові, гострі, у верхній частині кіля та зверху по його краям із дрібнесенькими війками. Колоскові луски коротші за квіткові. Верхні колоскові луски з трьома жилками. Нижні колоскові луски на спинці голі або з коротесенькими волосками, з коротким, покритим війками остюком. Верхні колоскові луски на верхівці з двома зубчиками, на кілях із коротесенькими волосками. Тичинки з короткими пиляками (рис. 3.47).

На справжніх луках, болотах, галявинах, у звичайнодубово-звичайнососнових та звичайнодубово-голов'язових лісах, в угрупованні *Narcissietea angustifolii*, занесеному до Зеленої книги України (2021), заввишки 30–80 см, квітує VI–VIII, ксерофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, звичайно, m/mo-temp-b-arct.(oz₁₋₃)CIRCPOL.

Поширення в Україні: Полісся та Лісостеп (звичайно), північна частина Лісостепу (зрідка, переважно по Дніпру й Дінцю).

Загальне поширення: Європа, Північна, Південно-Західна, Середня, Центральна, Східна Азія, Північна Америка.

Господарське значення рослини: декоративне, кормове, меліоративне, технічне.

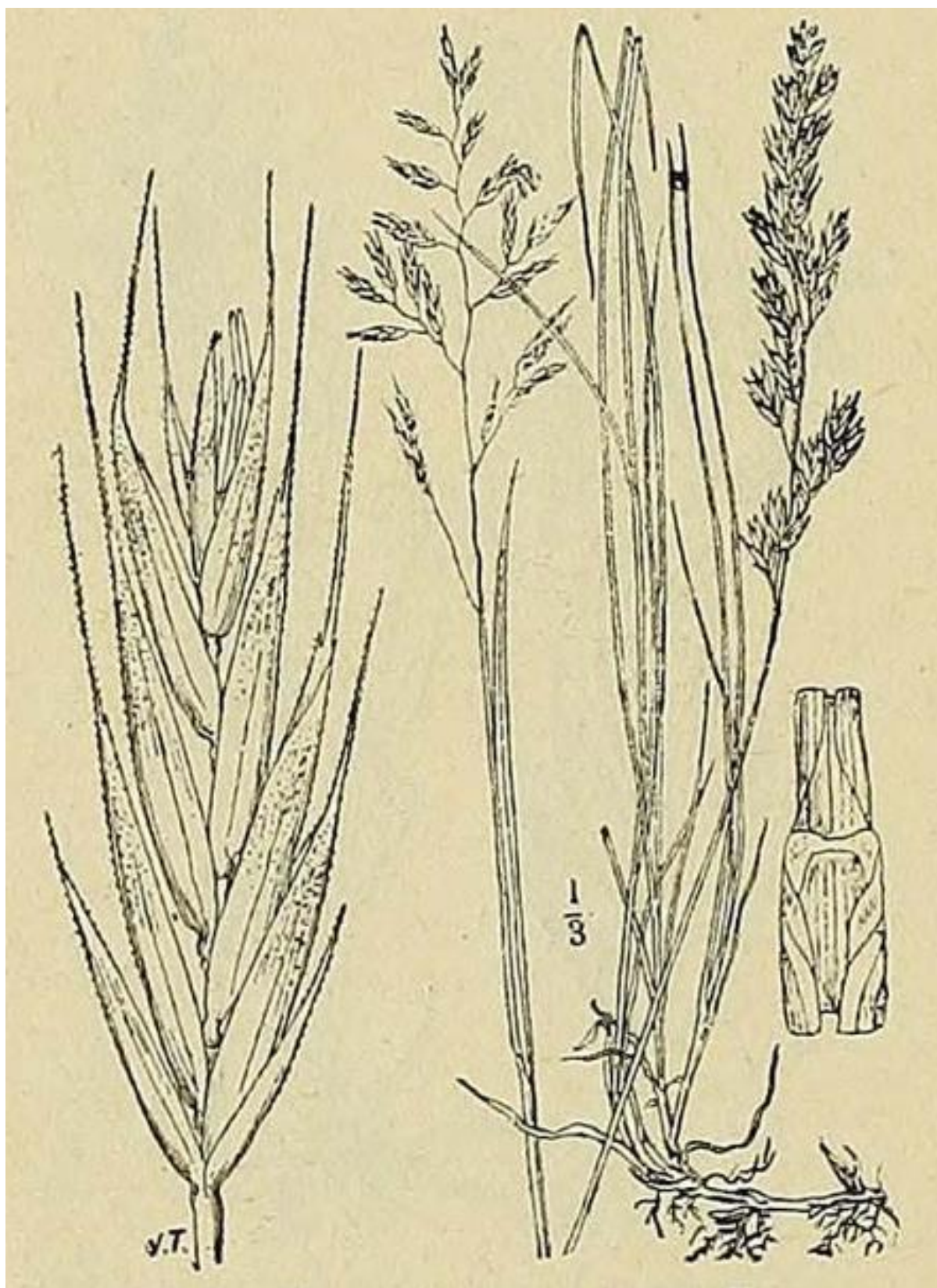

Рис. 3.47. *Festuca rubra* [Fiori, Paoletti, 1895–1904]

Festuca rupicola – Костриця борозниста

Angiosperms Покритонасінні

Poales Тонконогоцвіті

Poaceae Злакові

Festuca Костриця

Багаторічна сіро-зелена рослина, утворює густі дерновини. Стебла гладенькі або дещо шорсткі. Піхви короткі, вузькі й гладенькі. Листки ниткоподібні, звивисті, на поперечному перерізі з двома більш-менш глибокими борозенками по сторонам складеного листка, дуже шорсткі, довгі, досягають суцвіття, більш-менш звивисті. Суцвіття велике, розлоге. Колоски великі, еліптичні або довгасто-еліптичні, з 5–6 квітками. Колоскові луски широко-ланцетні, зелені. Квіткові луски зверху шорсткі, з коротенькими остюками (рис. 3.48, 3.49).

На рівнинних та лучних гірських степах, остепнених луках, кам'янистих схилах, скелях, серед чагарників, у лісосмугах, на галявинах у лісах, на крайових частинах розріджених лісів, в угрупованнях, занесених до Зеленої книги України (2021): *Junipereta hemisphaericae*, *Medicageta rupestris* та *Saturejeta tauricae*, заввишки 35–50 см, квітує V–VI, ксерофіт, трав'яний полікарпик, гемікриптофіт, літньо-зимовозелений, напіврозетковий, короткочореневищний, розсіяно, m-sm-temp.k₁₋₃EUR-WAS.

Поширення в Україні: Полісся (рідко), Лісостеп, Степ, Гірський Крим, Карпати (досить часто).

Загальне поширення: Європа, Крим, Кавказ, західна частина Західного Сибіру.

Господарське значення рослини: кормове.

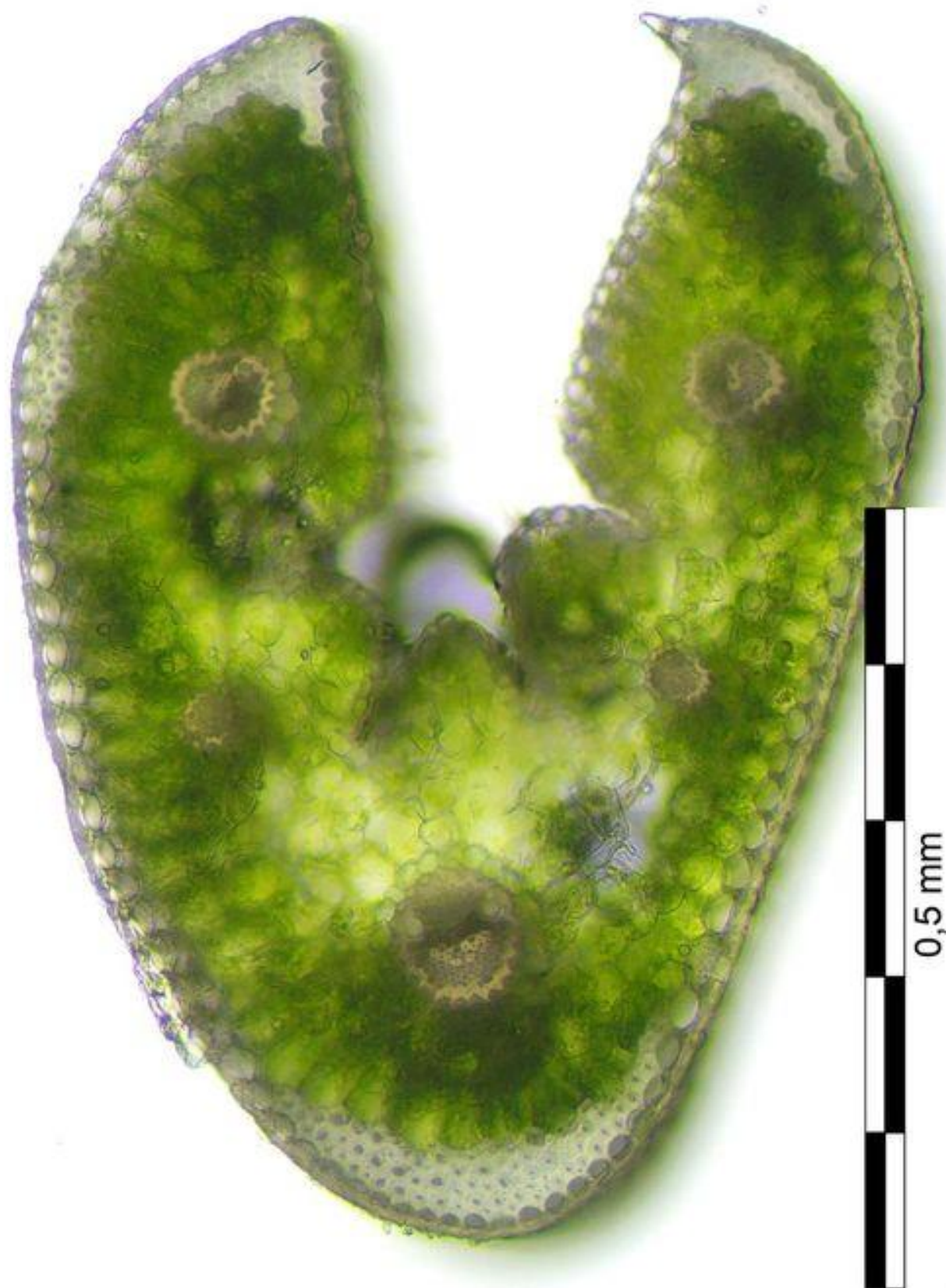

Рис. 3.48. *Festuca rupicola* [Wittmann, 2025]

Рис. 3.49. *Festuca rupicola* [Zernig, 2025]

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Яке суцвіття має ситник членистий (*Juncus articulatus*)?
2. Які особливості будови квітки ожики багатоквіткової (*Luzula multiflora*)?
3. Які особливості будови насінини куцоніжки пірчастої (*Brachypodium pinnatum*)?
4. Які особливості будови стебла стоколосу безостого (*Bromus inermis*)?
5. Які особливості будови квітки лепешняка плаваючого (*Glyceria fluitans*)?
6. Які особливості будови підземних пагонів перлівки пониклої (*Melica nutans*)?
7. Які особливості мають листкові пластинки мітлиці собачої (*Agrostis canina*)?
8. Які особливості мають колоскові луски куничника очеретяного (*Calamagrostis arundinacea*)?
9. Яке господарське значення має булавоносець сіруватий (*Corynephorus canescens*)?
10. Які дернини утворює чаполоч пахуча (*Hierochloa odorata*)?
11. Яким умовам місцезростання віддає перевагу кипець сизий (*Koeleria glauca*)?
12. Яке суцвіття має трясучка середня (*Briza media*)?
13. Які особливості має стебло катаброза водяна (*Catabrosa aquatica*)?
14. Скільки тичинок має гребінник звичайний (*Cynosurus cristatus*)?
15. Скільки квіток має колосок грястиці збірної (*Dactylis glomerata*)?
16. Які особливості мають листкові пластинки щучника дернистого (*Deschampsia cespitosa*)?
17. Які особливості має стебло медової трави шерстистої (*Holcus lanatus*)?
18. Які особливості суцвіття костриці очеретяної (*Festuca arundinacea*)?

СПИСОК ЛАТИНСЬКИХ НАЗВ РОСЛИН

<i>Agrostis canina</i>	Poaceae	Poales	24, 94, 95
<i>Agrostis capillaris</i>	Poaceae	Poales	28, 100, 101
<i>Agrostis gigantea</i>	Poaceae	Poales	25, 96, 97
<i>Agrostis stolonifera</i>	Poaceae	Poales	9, 25, 98, 99
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Poaceae	Poales	34, 55, 112, 113
<i>Brachypodium pinnatum</i>	Poaceae	Poales	19, 74, 75
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	Poaceae	Poales	12, 20, 76, 77
<i>Briza media</i>	Poaceae	Poales	39, 124, 125
<i>Bromus inermis</i>	Poaceae	Poales	9, 21, 78, 79
<i>Bromus tectorum</i>	Poaceae	Poales	22, 80, 81
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	Poaceae	Poales	29, 102, 103
<i>Calamagrostis canescens</i>	Poaceae	Poales	30, 104, 105
<i>Calamagrostis epigejos</i>	Poaceae	Poales	31, 106, 107
<i>Calamagrostis stricta</i>	Poaceae	Poales	32, 108, 109
<i>Catabrosa aquatica</i>	Poaceae	Poales	39, 126, 127
<i>Corynephorus canescens</i>	Poaceae	Poales	33, 110, 111
<i>Cynosurus cristatus</i>	Poaceae	Poales	40, 128, 129
<i>Dactylis glomerata</i>	Poaceae	Poales	41, 130, 131
<i>Deschampsia cespitosa</i>	Poaceae	Poales	43, 132, 133
<i>Festuca arundinacea</i>	Poaceae	Poales	9, 46, 138, 139
<i>Festuca beckeri</i>	Poaceae	Poales	47, 140, 141
<i>Festuca gigantea</i>	Poaceae	Poales	47, 142, 143
<i>Festuca ovina</i>	Poaceae	Poales	10, 11, 48, 144, 145
<i>Festuca pratensis</i>	Poaceae	Poales	9, 49, 146, 147
<i>Festuca rubra</i>	Poaceae	Poales	50, 148, 149
<i>Festuca rupicola</i>	Poaceae	Poales	8, 9, 52, 150, 151, 152
<i>Glyceria fluitans</i>	Poaceae	Poales	23, 82, 83
<i>Glyceria maxima</i>	Poaceae	Poales	23, 84, 85
<i>Hierochloe odorata</i>	Poaceae	Poales	34, 35, 114, 115
<i>Hierochloe repens</i>	Poaceae	Poales	35, 116, 117
<i>Holcus lanatus</i>	Poaceae	Poales	45, 134, 135
<i>Holcus mollis</i>	Poaceae	Poales	46, 136, 137
<i>Juncus articulatus</i>	Juncaceae	Poales	13, 56, 57
<i>Juncus atratus</i>	Juncaceae	Poales	14, 58, 59

<i>Juncus bufonius</i>	Juncaceae	Poales	14, 60, 61
<i>Juncus conglomeratus</i>	Juncaceae	Poales	15, 62, 63
<i>Juncus effusus</i>	Juncaceae	Poales	15, 64, 65
<i>Juncus inflexus</i>	Juncaceae	Poales	15, 66, 67
<i>Koeleria glauca</i>	Poaceae	Poales	10, 35, 118, 119
<i>Koeleria macrantha</i>	Poaceae	Poales	36, 120, 121
<i>Koeleria pyramidata</i>	Poaceae	Poales	8, 9, 38, 122, 123
<i>Luzula multiflora</i>	Juncaceae	Poales	16, 68, 69
<i>Luzula pallescens</i>	Juncaceae	Poales	16, 70, 71
<i>Luzula pilosa</i>	Juncaceae	Poales	16, 72, 73
<i>Melica nutans</i>	Poaceae	Poales	11, 23, 86, 87
<i>Melica picta</i>	Poaceae	Poales	23, 88, 89
<i>Melica transsilvanica</i>	Poaceae	Poales	23, 90, 91
<i>Nardus stricta</i>	Poaceae	Poales	10, 24, 92, 93

СПИСОК УКРАЇНСЬКИХ НАЗВ РОСЛИН

Білоус стиснутий, мичка	Злакові	Тонконогоцвіті	10, 24, 92, 93
Булавоносець сіруватий	Злакові	Тонконогоцвіті	33, 110, 111
Гребінник звичайний	Злакові	Тонконогоцвіті	40, 128, 129
Грястиця збірна	Злакові	Тонконогоцвіті	41, 130, 131
Катаброза водяна	Злакові	Тонконогоцвіті	39, 126, 127
Кипець великий	Злакові	Тонконогоцвіті	8, 9, 38, 122, 123
Кипець великоцвітий	Злакові	Тонконогоцвіті	36, 120, 121
Кипець сизий	Злакові	Тонконогоцвіті	10, 35, 118, 119
Костриця Беккера	Злакові	Тонконогоцвіті	47, 140, 141
Костриця борозниста	Злакові	Тонконогоцвіті	8, 9, 52, 150, 151, 152
Костриця велетенська	Злакові	Тонконогоцвіті	47, 142, 143
Костриця лучна	Злакові	Тонконогоцвіті	9, 49, 146, 147
Костриця овеча	Злакові	Тонконогоцвіті	10, 11, 48, 144, 145
Костриця очеретяна	Злакові	Тонконогоцвіті	9, 46, 138, 139
Костриця червона	Злакові	Тонконогоцвіті	50, 148, 149
Куничник наземний	Злакові	Тонконогоцвіті	31, 106, 107
Куничник очеретяний	Злакові	Тонконогоцвіті	29, 102, 103
Куничник прямий, к. непомітний	Злакові	Тонконогоцвіті	32, 108, 109
Куничник сіруватий	Злакові	Тонконогоцвіті	30, 104, 105
Куцоніжка лісова	Злакові	Тонконогоцвіті	12, 20, 76, 77
Куцоніжка пірчаста	Злакові	Тонконогоцвіті	19, 74, 75
Лепешняк великий	Злакові	Тонконогоцвіті	23, 84, 85
Лепешняк плаваючий	Злакові	Тонконогоцвіті	23, 82, 83
Медова трава м'яка	Злакові	Тонконогоцвіті	46, 136, 137
Медова трава шерстиста	Злакові	Тонконогоцвіті	45, 134, 135
Мітлиця велетенська	Злакові	Тонконогоцвіті	25, 96, 97

Мітлиця повзуча	Злакові	Тонконогоцвіті	9, 25, 98, 99
Мітлиця собача	Злакові	Тонконогоцвіті	24, 94, 95
Мітлиця тонка	Злакові	Тонконогоцвіті	28, 100, 101
Ожика багатоквіткова	Ситникові	Тонконогоцвіті	16, 68, 69
Ожика бліда	Ситникові	Тонконогоцвіті	16, 70, 71
Ожика волосиста	Ситникові	Тонконогоцвіті	16, 72, 73
Пахуча трава звичайна	Злакові	Тонконогоцвіті	34, 55, 112, 113
Перлівка поникла	Злакові	Тонконогоцвіті	11, 23, 86, 87
Перлівка ряба	Злакові	Тонконогоцвіті	23, 88, 89
Перлівка трансільванська	Злакові	Тонконогоцвіті	23, 90, 91
Ситник жаб'ячий	Ситникові	Тонконогоцвіті	14, 60, 61
Ситник пониклий	Ситникові	Тонконогоцвіті	15, 66, 67
Ситник розлогий	Ситникові	Тонконогоцвіті	15, 64, 65
Ситник скупчений	Ситникові	Тонконогоцвіті	15, 62, 63
Ситник темноцвітний	Ситникові	Тонконогоцвіті	14, 58, 59
Ситник членистий	Ситникові	Тонконогоцвіті	13, 56, 57
Стоколос безостий	Злакові	Тонконогоцвіті	9, 21, 78, 79
Стоколос покрівельний	Злакові	Тонконогоцвіті	22, 80, 81
Трясучка середня	Злакові	Тонконогоцвіті	39, 124, 125
Чаполоч пахуча	Злакові	Тонконогоцвіті	34, 35, 114, 115
Чаполоч повзуча	Злакові	Тонконогоцвіті	35, 116, 117
Щучник дернистий	Злакові	Тонконогоцвіті	43, 132, 133

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- APG (2016): The Angiosperm Phylogeny Group. (2016). *An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG IV.* – Bot.J.Linn. Soc. 181: 1–20. DOI: [10.1111/boj.12385](https://doi.org/10.1111/boj.12385)
- Auquier, P. (1975). *Festuca beckeri* (Hack.) Trautv. Meise Botanic Garden Belgium Nandrin (Belgique, prov. de Liège), Croix-André. URL: <https://www.botanicalcollections.be/#/en/specimen/BR0000011532538>
- Fiori, A., & Paoletti, G. (1895-1904). *Iconographia florae italicae* Iconogr. Fl. Ital. t. 303 p. 40, f. 5.
- Fiori, A., & Paoletti, G. (1895–1904). *Iconographia florae italicae*, Fiori, Paoletti; 1895–1904, t. 581, p. 73, f. 7.
- Host, N.T. (1801). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), Icon. Descr. Gram. Austriac. vol. 1, tt. 1–100, t. 6.
- Host, N.T. (1801). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), vol. 1, tt. 1–100, t. 9 p. 8.
- Host, N.T. (1801). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), vol. 1, tt. 1–100, t. 15.
- Host, N.T. (1802). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), Icon. Descr. Gram. Austriac. vol. 2, tt. 1–100, t. 75.
- Host, N.T. (1802). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), Icon. Descr. Gram. Austriac. vol. 2, tt. 1–100, t. 79.
- Host, N.T. (1802). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), vol. 2, tt. 1–100, t. 60.
- Host, N.T. (1809). *Icones et descriptiones graminum austriacorum* (1801–1809), vol. 4, tt. 1–100, t. 49.
- Host, N.T. (1809). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), vol. 4, (1809), tt. 1–100, t. 53.
- Host, N.T. (1809). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), vol. 4, tt. 1–100, t. 58.
- Host, N.T. (1809). *Icones et descriptiones graminum austriacorum*, (1801–1809), vol. 4, tt. 1–100, t. 59.
- Kops J. (1830). *Flora Batava*, (1800–1934), vol. 7 t. 536.
- Kops, J. (1844). *Flora Batava*, (1800–1934), vol. 8, t. 601.
- Kops, J. (1877). *Flora Batava*, (1800–1934), vol. 15 t. 1169.
- Korsmo, E. (1934). *Unkrauttaflen. Weed plates. Planches des mauvaises herbes.* Ugressplansjer. (1934–1938), t. 26, f. 38.
- Kozub, Ł., & Dembicz, I. (2021). *Hierochloe repens* (Host) Simonk. Herbarium universitatis Varsoviensis, created by Magdalena Chełchowska, Uniwersytet Warszawski. URL: <https://www.gbif.org/uk/occurrence/4858647944>
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3 t. 464.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3 t. 466.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3 t. 474.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 449.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 475.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 479.

- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 656.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 659.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 660.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 462.
- Lindman, C.A.M. (1922). *Bilder ur Nordens Flora*. Bilder Nordens Fl. vol. 3, t. 442.
- Lindman, C.A.M., (1922). *Bilder ur Nordens Flora*, vol. 3, t. 457.
- Meusel, H., Jäger, E., & Weinert E. (1965). *Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora*. Bd. II. Jena: Fischer, 258 S.
- Meusel, H., Jäger, E., & Weinert, E. (1965). *Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora*. Bd. I. Jena: Fischer, 583 S.
- Oeder, G.C. (1761–1861). *Flora Danica*, vol. 13 (1836–1840), tt. 2161–2340, t. 2165.
- Oeder, G.C. (1761–1861). *Flora Danica*, vol. 16 (1867–1871), t. 2762.
- Palmstruch, J.W. (1803). *Svensk botanik (1802–1838)*. Sv. Bot. vol. 2 (1803). t. 78.
- Palmstruch, J.W. (1807). *Svensk botanik (1802–1838)*, Sv. Bot., vol. 5, t. 301.
- Palmstruch, J.W., *Svensk botanik, (1802–1838)*, vol. 5 (1807), t. 354, f. 1.
- POWO, 2025, Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. <https://powo.science.kew.org>
- Raunkiaer, C. (1934). The life forms of plants and statistical plant geography being the collected papers of C. Raunkiaer with 189 and figures. Oxford at the Clarendon Press. 632 p.
- Reveal, J.L. (2012). An outline of a classification scheme for extant flowering plants. *Phytoneuron* 2012-37: 1–221.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1812). *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 9 t. 17.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1835) *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 16, t. 21.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1835). *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 16, t. 8.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1835). *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 16, t. 9.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1839). *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 18, t. 11.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1839). *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 18, t. 7.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1839). *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 18, t. 9.
- Sturm, J., & Sturm, J.W. (1839). *Deutschlands flora (1798–1855)*, vol. 18, t. 3.
- Tertyshnyi A.P. (2024). *Botany. Part 1* (second edition). Study aid. Kyiv: Lira-K, 742 p.
- Thomé, O.W., (1885). *Flora von Deutschland Österreich und der Schweiz (1886–1889)*, vol. 1, t. 58, f. A.
- Wittmann, H. (2025). *Festuca rupicola* Heuff. Weißpriach (Austria). URL: <https://observation.org/photos/125861973/>
- Zdvořák, P. (2022). *Melica picta* K. Koch. Herbarium Universitatis Carolinae Pragensis, PRC. URL: <https://www.gbif.org/uk/occurrence/6184342393>
- Zernig, K. (2025). *Festuca rupicola*. Steiermärkisches Landesmuseum Joanneum. Herbarium GJO. URL: <https://www.gbif.org/occurrence/5763322955>

Афанасьєв, Д.Я., Барбарич, А.І., Зеров, Д.К., Клоков, М.В., Оксіюк, П.Ф., & Щитківська, В.Л. (1962). Російсько-український словник ботанічної термінології і номенклатури. Вид-во АН УРСР, 1962. 340 с.

Барбарич А.І., Доброчаєва Д.Н., Дубовик О.Н., Заверуха Б.В., Зиман С.Н., Ивченко И.С., Крицкая Л.И., Ловелиус О.Л., Мякушко Т.Я., Протопопова В.В., Сипайлова Л.М., Федорончук Н.М., Чопик В.И., Краснова А.Н., Морозюк С.С., Оляницькая Л.Г., Мороз И.И. (1986). Хорология флоры Украины. Справочное пособие. Ред. Е.Н. Кондратюк. К.: Наукова думка, 1986. 271 с.

Барбарич А.І., Брадіс Є.М., Вісюліна О.Д. та ін. (1965). Визначник рослин України, 2-ге вид. випр. і доповн. Київ: Видавництво Урожай, 1965. 878 с.

Барна М.М. (2013). Ботаніка. Терміни. Поняття. Персоналії: навчальний посібник. 2-ге вид. допов. і змін. Тернопіль: ТзОВ Терно-граф, 2013, 360 с.

Біологічний словник. (1986). Редколегія. 2-ге вид. К. Головна редакція УРЕ. 1986. 680 с.

Гродзинський Д.М. (2001). Чотиримовний словник назв рослин (українсько-російсько-англійсько-латинський). Київ: Фітосоціоцентр, 2001. 312 с.

Гродзинський Д.М., Симоненко Л.О., Годована М.П., Овсейчик С.В., Туровська Л.В., Яценко Л.О., Василькова Л.М. (2012). Словник української біологічної термінології. К.: КММ, 2012. 744 с.

Дубина Д.В., Дзюба Т.П., Ємельянова С.М. та ін. (2019). Продромус рослинності України. Київ, Наукова думка, 2019. 784 с.

Екофлора України. Т. 1–6. (2000–2010). Під ред. Я.П. Дідуха. Київ: Фітосоціоцентр.

Елин Е.Я., Мещеряков Г.И. (1973). Атлас растений-индикаторов лесов Украины. Киев: Урожай, 1973. 288 с.

Єлін Ю.А., Зерова М.Я., Лушпа В.І., & Шабарова С.І. (1987). Дари лісів. 4-е вид., доп. і перероб. К., Урожай, 1987. 304 с.

Зелена книга України. (2009). Під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. Київ: Альтапрес, 2009. 448 с.

Зеленая книга Украинской ССР. Редкие, исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране растительные сообщества. (1987). Под ред. Ю.Р. Шеляг-Сосонко. Киев: Наук. думка, 1987. 216 с.

Зиман С.М., Мосякін С.Л., Булах О.В., Царенко О.М., Фельдбаба-Клушина Л.М. (2004). Ілюстрований довідник з морфології квіткових рослин. Навчально-методичний посібник. Ужгород, Медіум, 2004. 156 с.

Клеопов Ю.Д. (1990). Анализ флоры широколиственных лесов европейской части СССР. Отв.ред. Доброчаєва Д.Н. АН УССР. Ин-т ботаники им. Н.Г. Холодного. Киев: Наук.думка, 1990. 352 с.

Кобів Ю. (2004). Словник українських наукових і народних назв судинних рослин. К.: Наук. думка, 2004. 800 с.

Ковтун І.В. Флора Кам'янецького Придністров'я: Дис. канд. біол. наук. 336 с.

Краснов В.П., Орлов О.О., Ведмідь М.М. (2009). Атлас рослин-індикаторів і типів лісорослинних умов Українського Полісся. Під ред. д. с.-г. н. проф. В.П.Краснова. Монографія. Новоград-Волинський, Видавництво «НОВОград», 2009. 488 с.

Куземко А.А. (2003). Рослинність долини річки Рось: синтаксономія, антропогенна динаміка, охорона: Дис. канд. біол. наук. Т.І. К., 2003. 270 с.

Куземко А.А. (2003). Рослинність долини річки Рось: синтаксономія, антропогенна динаміка, охорона: Дис... канд. біол. наук. Т.ІІ. К., 2003. С. 271–584 с.

Лукаш О.В. (2008). Флора судинних рослин Східного Плісся: історія дослідження, конспект. Київ, Фітосоціоцентр, 2008, 436 с.

Меженський В.М., Меженська Л.О., Якубенко Б.Є. (2014). Нетрадиційні ягідні культури: рекомендації з селекції та розмноження. К. : ЦП «Компринт», 2014. 119 с.

Мельник В.И. (2000). Редкие виды флоры равнинных лесов Украины. Киев: Фитосоциоцентр, 2000. 212 с.

Определитель высших растений Украины. (1987). Отв. редактор Прокудин Ю.Н. Киев.: Наук. думка, 1987. 548 с.

Определитель растений лесов УССР. (1984). Под ред. А.Л. Бельгарда. Киев: Вища школа, 1984. 343 с.

Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання). (2012). Укладачі: докт. біол. наук, проф. Т.Л. Андрієнко, канд. біол. наук М.М. Перегрим. Київ: Альтерпрес, 2012. 148 с.

Перелік видів рослин та грибів, що заносяться до Червоної книги України (рослинний світ). (2021). Затверджено наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, 15 лютого 2021 року № 111.

Природа Украинской ССР. Растительный мир. (1985). Андриенко Т.Л., Блюм О.Б., Вассер С.П и др. Киев: Наук. думка, 1985. 208 с.

Про затвердження переліків рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань, які підлягають охороні і заносяться до Зеленої книги України, та природних рослинних угруповань, які вилучені із Зеленої книги України. (2021). Затверджено наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, 17 грудня 2020 року № 368. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01 лютого 2021 р. за № 130/35752.

Рослинність УРСР. Ліси УРСР. (1971). Відповідальний редактор докт. біол. наук, проф. Є.М. Бродіс. Київ: Наук. думка, 1971. 461 с.

Тертишний А.П. (2011). Основні типи рослинності північної частини Лівобережного Лісостепу України (Північний лівобережний геоботанічний округ). Наукові доповіді НУБіП, 2011-2, (24), http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Nd/2011_2/11tap.pdf

Тертишний А.П. (2019). Конспект флори судинних рослин Північного лівобережного геоботанічного округу (Північна частина лівобережного Лісостепу України). Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 278 с.

Тертишний А.П. (2021). Покритонасінні рослини Лісостепу України. Частина 1: Навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 707 с.

Тертишний А.П. (2022). Покритонасінні рослини Лісостепу України. Частина 2: Навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 312 с.

Тертишний А.П. (2023). Покритонасінні рослини Лісостепу України. Частина 3: Навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 758 с.

- Тертишний А.П. (2025). Покритонасінні рослини Лісостепу України. Частина 4: Навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 498 с.
- Тертишний А.П. (2026). Покритонасінні рослини Лісостепу України. Частина 5: Навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 500 с.
- Тертишний А.П., Якубенко Б.Є. (2013). Лучна рослинність північної частини Лівобережного Лісостепу України. За редакцією д-ра біол. наук, проф. Б.Є.Якубенка. К.: Видавничий центр “Спринт Принт”, 2013. 530 с.
- Устименко П.М., Дубина Д.В., Мовчан Я.І., Давидов Д.А., Якубенко Б.Є. (2017). К.: Видавництво Ліра-К, 2017. 362 с.
- Флора СССР. (1934–1964). Т. 1–30. М.; Л. Изд-во АН СССР.
- Флора УРСР. (1936–1965). Т. 1–12. Київ: Вид-во АН УРСР.
- Червона книга України. Рослинний світ. (2009). За ред. Я.П. Дідуха. Київ: Глобалколсантинг, 2009. 900 с.
- Шабарова С.І. (1982). Рослини-індикатори типів лісорослинних умов. Методична розробка для проведення учбової практики для студентів лісогосподарського факультету. Київ: Українська сільськогосподарська академія, 1982. 38 с.
- Шеляг-Сосонко, Ю.Р., Устименко, П.М., Попович, С.Ю., Вакаренко, Л.П. Зелена книга України. Ліси. (2002). Київ: Наук. думка, 2002. 256 с.
- Юхновський В.Ю., Левандовська С.М., Хрик В.М. (2013). Атлас фітоіндикаторів типів лісорослинних умов Лісостепу України. Біла Церква: Білоцерківдрук, 2013. 651 с.
- Якубенко Б.Є., Попович С.Ю., Устименко П.М. (2019). Геоботаніка: Підручник. 2-ге вид. випр. і доповн. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 492 с.

Тертишний Анатолій Петрович

**КВІТКОВІ РОСЛИНИ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ
ЧАСТИНА 2**

Методичні рекомендації для здобувачів
освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності
H1 Агрономія (Садівництво, плодовоовочівництво та виноградарство)

Anatolii P. Tertyshnyi
FLOWERING PLANTS OF FOREST STEPPE OF UKRAINE
PART 2
METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS
for higher education applicants
of the educational degree «Bachelor» of the specialty H1 Agronomy
(Horticulture, Vegetable Crops and Viticulture)

Tertyshnyi, A.P. Flowering plants of Forest Steppe of Ukraine. Part 2. Methodological recommendations for higher education applicants of the educational degree «Bachelor» of the specialty H1 Agronomy (Horticulture, Vegetable Crops and Viticulture). Kyiv: Lira-K, 2026. 163 p.

Composed according to the higher institution syllabuses the second part of the methodological recommendations for higher education applicants includes short characteristic of Forest Steppe of Ukraine, contemporary data on systematic of 2 families and 1 order of Angiosperms of Forest Steppe of Ukraine in accordance with APG IV, description of morphological peculiarities for 44 Angiosperm plants. The content of the the methodological recommendations corresponds to the discipline «Botany» for the bachelors in specialty H1 Agronomy (Horticulture, Vegetable Crops and Viticulture).

The methodological recommendations will be useful for applicants and university teachers.

Підписано до друку2026 р. Формат 70x100 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 10,0. Наклад 300.

Видавництво Ліра-К
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру № 3981, серія ДК
03115, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
Тел./факс (044) 247-93-37; 228-81-12
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net